

8. konferenca

KAKOVOST V VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH

Zbornik referatov

LJUBLJANA, 6. november 2018

8. konferenca Kakovost v višjih strokovnih šolah, Zbornik referatov, Ljubljana, Slovenija, 6. november 2018

Urednica:

Vesna Alaber, Skupnost VSŠ

Organizacijski odbor:

Mag. Gabrijela Kotnik, Komisija za kakovost Skupnosti VSŠ

Dr. Branko Škafar, Komisija za kakovost Skupnosti VSŠ

Marija Sraka, Komisija za kakovost Skupnosti VSŠ

Dr. Andreja Križman, Komisija za kakovost Skupnosti VSŠ

Dr. Anita Goltnik Urnaut, Komisija za kakovost Skupnosti VSŠ

Mag. Tjaša Vidrih, Komisija za kakovost Skupnosti VSŠ

Alojz Razpet, Skupnost VSŠ

Jasmina Poličnik, Skupnost VSŠ

Vesna Alaber, Skupnost VSŠ

Odbor za pregled referatov:

Dr. Andreja Križman, Komisija za kakovost Skupnosti VSŠ

Dr. Anita Goltnik Urnaut, Komisija za kakovost Skupnosti VSŠ

Marija Sraka, Komisija za kakovost Skupnosti VSŠ

Izdajatelj:

*Skupnost višjih strokovnih šol Republike Slovenije
Celje, 2018*

Cena:

brezplačno

Zbornik referatov in predstavitve konference najdete na spletni strani: http://www.skupnost-vss.si/wp-content/uploads/2018/12/Zbornik_Kakovost-v-vi%C5%A1jih-strokovnih-%C5%A1olah_8.-konferenca_2018.pdf.

Skupnost VSŠ ne prevzema nobene odgovornosti za pravilnost podatkov, zanje odgovarjajo avtorji sami.

KAZALO

Uvodna beseda	4
PROGRAM 8. KONFERENCE O KAKOVOSTI V VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH.....	6
ŠTUDENSKO PODJETNIŠKI IN INOVACIJSKO RAZISKOVALNI CENTER KOT PRIMER DOBRE PRAKSE PROJEKTNEGA DELA	8
NA UČNIH IZIDIH TEMELJEČE IZOBRAŽEVANJE – KORAK DO SISTEMSKÉ KAKOVOSTI V VIŠJEM STROKOVNEM IZOBRAŽEVANJU	12
ORGANIZACIJA 13. MEDNARODNEGA BARMANSKEGA TEKMOVANJA G&T CUP 2018, ŠTUDIJA PRIMERA KAKOVOSTI PROJEKTNEGA DELA.....	18
DO UPORABNEJŠEGA ZNANJA RAČUNOVODSTVA S PROJEKTNO VODENIMI OBISKI ŠTUDENTOV MED PRAKTIČNIM IZOBRAŽEVANJEM V RAČUNOVODSKIH SERVISIH	23
PROJEKTNO DELO NA ŠOLI V SODELOVANJU S PRAKTIČNIM IZOBRAŽEVANJEM V PODJETJU	29
ŠOLSKO GLASILO V NEMŠČINI KOT PROJEKTNO DELO PRI JEZIKU STROKE.....	35
PROJEKTNO DELO PRI PREDMETU ORGANIZACIJA IN MENEDŽMENT PODJETJA V ŠTUDIJSKEM LETU 2017/2018	43
MEDIJSKI DOGODEK KOT PRAKTIČNI DEL ŠTUDIJSKEGA PROCESA	49
VKLJUČEVANJE VSEBIN I4.0 V PREDAVANJA SISTEMI MEHATRONIKE 1	56
ENOSTAVNO UVAJANJE PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA ZA MALA IN SREDNJA PODJETJA	65
SODELOVANJE Z GS1 SLOVENIJA PRI PRENOVI PREDMETA UGOTAVLJANJE IN ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI V PROGRAMU EKONOMIST	71
Z IZKUSTVENIM UČENJEM IN MEDPREDMETNO POVEZAVO DO KLJUČNIH KOMPETENC V VIŠJEŠOLSKEM ŠTUDIJSKEM PROGRAMU POSLOVNI SEKRETAR.....	78
UPOŠTEVANJE TRAJNOSTNEGA VIDIKA PRI IZOBRAŽEVANJU NABAVE NA VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH	85
SLEDENJE POTREBAM TRGA NA PODROČJU VIDEO PRODUKCIJE	92
PREDLOG PROMETNE UREDITVE POSLOVNO-PROIZVODNE CONE TEZNO.....	99
INDIVIDUALNI IN SKUPINSKI COACHING KOT GRADNIK KAKOVOSTI V VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH.....	111
NASTAJANJE SLOVARJA SKOZI ORGANIZACIJO MEDIJSKIH DOGODKOV.....	116
PROCES SNOVANJA NOVEGA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA ZA IZPOPOLNJEVANJE DISPOONENT PREVOZA BLAGA V CESTNEM PROMETU	120
PRENOVA VIŠJEŠOLSKEGA STROKOVNEGA PROGRAMA LOGISTIČNO INŽENIRSTVO – POMEN USKLAJEVANJA VSEH DELEŽNIKOV S Poudarkom NA UPOŠTEVANJU ZAHTEVANIH KOMPETENC S STRANI GOSPODARSTVA	125
ZNANJE IN KOMPETENCE POSLOVNIH SEKRETARJEV IN SEKRETARJEV ZA PISARNO PRIHODNOSTI.....	132

Uvodna beseda

Predstavitev projekta PROCSEE – Krepitev terciarnega strokovnega izobraževanja v srednji in jugovzhodni Evropi in 8. konferenca Kakovost v višjih strokovnih šolah je potekala 6. 11. 2018 na BIC Ljubljana, Centru kulinarike in turizma Kult316 v Ljubljani. Namenjena je bila ravnateljem in direktorjem višjih strokovnih šol, predstavnikom komisij za kakovost, predavateljem, ki sodelujejo pri vzpostavljanju sistema vodenja kakovosti in vsem, ki jih zanima kakovost izobraževanja v Sloveniji. Skupno se je konference udeležilo 70 predstavnikov javnih in zasebnih višjih strokovnih šol, študentov, CPI, predstavniki podjetij, MIZŠ, NAKVIS, GZS, ZZRSZ, ŠOS, OZS, RRA GIZ.

V uvodu je gostiteljica mag. Jasna Kržin Stepišnik, direktorica BIC Ljubljana pozdravila navzoče, predstavila institucijo in poudarila pomembnost dogodka za vse navzoče. Mag. Katja Dovžak je kot predstavnica Ministrstva za izobraževanja, znanost in šport poudarila pomembnost kakovosti v terciarnem strokovnem izobraževanju, povezovanja med ključnimi deležniki in medsebojno sodelovanje. Izpostavila je tudi strategijo višjega strokovnega izobraževanja, ki je v pripravi in pozvala k udeležbi posveta za višje strokovne šole. Na posvetu bo prisoten tudi minister dr. Jernej Pikalo.

Moto letošnje konference 'S projektnim delom do večje kakovosti v višjem strokovnem izobraževanju' je povezoval 3 plenarna predavanja:

1. **Nick Davy**, vodja za izobraževalno politiko pri strokovnem združenju šol Association of Colleges je s panelom pod naslovom: **Zakaj smo povezani močnejši?** izpostavil pomen povezovanja posameznih institucij v skupnost in njihovo sodelovanje s ključnimi deležniki, tako na regionalni, nacionalni ravni, kot tudi evropski. Opredelil je vidne elemente kakovosti in izzive, s katerimi se soočajo institucije terciarnega izobraževanja na tem področju.
2. **Terence Clifford Amos**, neodvisni strokovnjak EK za visoko šolstvo in zunanji evalvator projekta PROCSEE je v panelni predstavitvi na temo **Prihodnost je v naših rokah**, predstavil ključne izzive in priložnosti, ki jih je kot evalvator zaznal pri posameznemu projektnem partnerju. Upošteval je nacionalni kontekst terciarnega izobraževanja in vpliv (impact) projekta na ključne deležnike v posamezni državi. Ob zaključku se je osredotočil predvsem na doprinos projekta za Slovenijo in izpostavil izzive, s katerimi se bomo soočali v prihodnje.
3. **Jasmina Poličnik** je kot predstavnica Skupnosti VSŠ podrobneje predstavila projekt PROCSEE, ključna tematska področja in priporočila pod panelnim naslovom **Sodelovanje in povezovanje v praksi**. Posebno pozornost je namenila institucijam s katerimi bodo podpisani memorandum o nadaljnjem sodelovanju, opredelila vsebino sporazumov s konkretnimi akcijskimi načrti glede na zelena implementirana priporočila.

Sledila je razprava na temo **Prednosti povezovanja za mojo VSŠ?** V kateri so sodelovali Nick Davy, Terence Clifford Amos in Jasmina Poličnik. V razpravi je bilo izpostavljano, kako bodo zagotovljeni viri za izvajanje aktivnosti (kadrovske pogoji in finančna sredstva), kdo bo odgovoren za izvajanje in nadzor, da so zastavljeni indikatorji doseženi. Jasmina Poličnik je izpostavila, da je končna odgovornost za izvajanje priporočil naloga Skupnosti VSŠ, saj je gre za ključni interes Skupnosti VSŠ in njenih članic.

Nick Davy je izpostavil pomen povezovanja vseh ključnih deležnikov in da imajo združenja pri tem ključno vlogo. Terence Clifford Amos je kot nujno izpostavil krepitev odnosa s političnimi akterji, pri tem je ključna njihova podpora.

Program se je nadaljeval z obrazložitvijo podpisnikov memorandumov o njihovi motivaciji in razlogih za podpis memorandumov in njihovo podpisovanje.

Gregor Rebernik predstavnik NAKVIS-a je predstavil nekatere spremembe meril za zunanjo evalvacijo, ki so tesno povezane tudi z informacijskim sistemom eNakvis in ugotovitve analize kakovosti v višjih strokovnih šolah (2013-2017).

Na osnovi modela odličnosti je bil tudi v letu 2018 objavljen razpis Skupnosti višjih strokovnih šol za Diplomsko Skupnosti višjih strokovnih šol za odličnost, katero je v tem letu dosegla zasebna Višja strokovna šola **Academia Maribor**. V okviru razpisa je ocenjevanje izvedla gospa Marija Sraka. Mag. Gabrijela Kotnik, predsednica Komisije za kakovost Skupnosti VSŠ in Alojz Razpet, predsednik Skupnosti VSŠ sta predstavila utemeljitev komisije.

Podeljeno je bilo še priznanje Skupnosti VSŠ in sicer:

- **DOBI Maribor** za 20 let delovanja na področju terciarnega strokovnega izobraževanja.

Sledila je predstavitev dveh projektov, ki podpirata letošnji moto konference za kakovost *S projektnim delom do večje kakovosti v višjem strokovnem izobraževanju*:

- V sekciji posodobitve VSŠ izobraževanja (programov, gradiva, sistemi kakovosti): dr. Andreja Križman - **Prenova višješolskega strokovnega programa logistično inženirstvo** – pomen usklajevanja vseh deležnikov s poudarkom na upoštevanju zahtevanih kompetenc s strani gospodarstva.
- V sekciji projektno delo kot možnost razvoja kakovosti VSŠ izobraževanja: dr. Branko Škafar - **Studentsko podjetniški in inovacijsko raziskovalni center** kot primer dobre prakse projektnega dela

V nadaljevanju konference je bilo predstavljenih 5 strokovnih referatov. Sledila je razprava, ki jo je vodila dr. Andreja Križman.

Vzporedno z letno konferenco Kakovost v višjih strokovnih šolah je potekala kuharska delavnica iz kulinarčne dediščine projekta Uživam tradicijo (Program sodelovanja Interreg V-A Slovenija –Hrvaška) v izvedbi BIC Ljubljana. Na delavnici so udeleženci (udeležili so se je študenti, predavatelji Gea College, ŠC Kranj, BIC Ljubljana, slovenski in hrvaški partnerji omenjenega projekta) pripravljali jedi iz kulinarčne dediščine Osrednje Slovenije in tudi Hrvaške. Mag. Tjaša Vidrih je vsem udeležencem letne konference projekt tudi predstavila, prav tako pa so nam bile v nadaljevanju predstavljene pripravljene jedi v okviru delavnice, ki smo jih imeli udeleženci konference možnost tudi poskusiti. To je bil tudi primer dobre prakse možnega povezovanja med študenti in predavatelji ter prenosa znanj med različnimi Višjimi strokovnimi šolami.

PROGRAM 8. KONFERENCE O KAKOVOSTI V VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH

'S projektnim delom do večje kakovosti v višjem strokovnem izobraževanju'
Ljubljana, 6. 11. 2018

UVODNI DEL

8.30 – 9.00 Registracija udeležencev
9.00 – 9.15 **Mag. Jasna Kržin Stepišnik**, direktorica Biotehniškega izobraževalnega centra Ljubljana – pozdrav gostitelja
Mag. Katja Dovžak, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport – pozdrav

PLENARNI DEL

(vodila Alicia-Leonor Sauli-Miklavčič)

9.15 – 9.35	Zakaj smo povezani močnejši? <i>Nick Davy, Association of Colleges, Velika Britanija</i>
9.35 – 9.55	Prihodnost je v naših rokah <i>Terence Clifford Amos, neodvisni strokovnjak EK za visoko šolstvo, Velika Britanija</i>
9.55 – 10.15	Zakaj smo povezani močnejši? <i>Nick Davy, Association of Colleges, Velika Britanija</i>
10.15-10.45	Panelna razprava: Prednosti povezovanja za mojo VSŠ? Sodelujejo: <ul style="list-style-type: none"> - Nick Davy, Association of Colleges, Velika Britanija - Terence Clifford Amos, neodvisni strokovnjak EK za visoko šolstvo, Velika Britanija - Jasmina Poličnik, Skupnost VSŠ
10.45 – 11.00	Odmor
11.00 – 11.40	Predstavitev ključnih deležnikov Predstavnik MIZŠ, dr. Franci Demšar (NAKVIS), Tatjana Čerin (GZS), Zlata Šlibar (ZZRSZ), Jaka Trilar (ŠOS), Nada Grublješič (OZS), Roman Medved (RRA GIZ)
11.40 – 12.00	Podpis memorandumov o sodelovanju
12.00 – 12.30	E-NAKVIS in ugotovitve analize NAKVISA , Gregor Rebernik
12.30 – 12.45	Predstavitev rezultatov razpisa za podelitev diplome za odličnost v VSŠ Predstavitev rezultatov razpisa za priznanja Skupnosti VSŠ
12.45 – 13.30	1: Posodobitve VSŠ izobraževanja (programov, gradiva, sistemi kakovosti) <i>Dr. Andreja Križman: Prenova višješolskega strokovnega programa logistično inženirstvo – pomen usklajevanja vseh deležnikov s poudarkom na upoštevanju zahtevanih kompetenc s strani gospodarstva</i> 2: Projektno delo kot možnost razvoja kakovosti VSŠ izobraževanja <i>Dr. Branko Škafar: Študentsko podjetniški in inovacijsko raziskovalni center kot primer dobre prakse projektnega dela</i>
13.30 – 14.30	Kosilo

PREDSTAVITEV IZBRANIH PRISPEVKOV
(predstavitve in razpravo vodila dr. Andreja Križman)

14.00 – 14.20	Organizacija 13. mednarodnega barmanskega tekmovanja G&T Cup 2018 in kako s projektnim delom do večje kakovosti v VSŠ, <i>mag. Peter Mihečič in Jože Zalar</i>
14.20 – 14.40	Znanje in kompetence poslovnih sekretark in sekretarjev za pisarno prihodnosti, <i>mag. Janja Razgoršek, Sonja Smolar</i>
14.40 – 15.00	Predlog prometne ureditve Poslovno-proizvodne cone Tezno, <i>mag. Gregor Rak, mag. Dušan Kolarič, Martina Belšak</i>
15.00 – 15.20	Z izkustvenim učenjem in medpredmetno povezavo do ključnih kompetenc v Višješolskem študijskem programu Poslovni sekretar, <i>Andreja Markač Hleb, Valerija Gašparič</i>
15.20 – 15.40	Na učnih izidih temelječe izobraževanje – korak do systemske kakovosti v višjem strokovnem izobraževanju, <i>Žan Dapčević</i>
15.40 – 16.30	Razprava in zaključek

ŠTUDENSKO PODJETNIŠKI IN INOVACIJSKO RAZISKOVALNI CENTER KOT PRIMER DOBRE PRAKSE PROJEKTNEGA DELA

doc. dr. Branko Škafar
univ. dipl. ekon.

*Ekonomski šola Murska Sobota,
Višja strokovna šola*

branko.skafar@siol.net

POVZETEK

Projektno delo je pomembno za kakovost izobraževanja. Na višjih strokovnih šolah se odvijajo številni projekti, ki so lahko primeri dobrih praks. Dobro prakso predstavljajo tudi projekti, ki se odvijajo v okviru Študentsko podjetniškega in inovacijsko-raziskovalnega centra s sedežem na Ekonomski šoli Murska Sobota, Višji strokovni šoli. Projekti tega centra so predstavljeni v tem članku, posebej pa je opisan projekt Mednarodni raziskovalni tabor, ki je lahko primer dobre prakse projektne delo.

1 UVOD

ŠPIC - Študentsko podjetniški in inovacijsko-raziskovalni center s sedežem na Ekonomski šoli Murska Sobota, višji strokovni šoli, Noršinska ul. 13, Murska Sobota je bil ustanovljen 5. marca 2009. Ustanovila sta ga, s podpisom listine o ustanovitvi, Ekonomska šola Murska Sobota, Višja strokovna šola in Pomursko društvo za kakovost. Sopodpisniki pa so bili Mestna občina Murska Sobota, Pomurska gospodarska zbornica in Območno obrtno-podjetniška zbornica Murska Sobota (<http://www.vss-ms.si/spic/>).

Logotip ŠPIC-a je :

Slika 1: Logotip ŠPIC-a.

Vir: <http://www.vss-ms.si/spic/>, junij 2018.

Vizija ŠPIC-a je biti vodilni v regiji na področju spodbujanja ustvarjalnosti in inovativnosti ter raziskovalnega dela in podjetništva med mladimi, v vertikali od vrtca do fakultete (ŠPIC [online], junij 2018).

Za uresničevanje vizije je bila sprejeta strategija, ki temelji na sledečih letnih aktivnostih (ŠPIC [online], junij 2018):

- prijavljati se na razpise za mlade, ki spodbujajo ustvarjalnost, inovativnost in podjetništvo;
- organiziranje taborov za spodbujanje in razvoj raziskovalnega dela;
- organiziranje okroglih miz;
- izdajanje strokovnih publikacij in šolskega časopisa;
- sodelovanje z gospodarstvom in lokalno skupnostjo pri reševanju različnih izzivov;
- organiziranje in izvajanje predavanj in izobraževanj o aktualnih temah;
- trženje svojega dela (iskanje sponzorjev in donatorjev za posamezne projekte in dogovori o plačilih za posamezna dela, ki jih predstavniki ŠPIC-a opravijo za različne organizacije).

Na osnovi opisane strategije je bil vsako leto v mesecu septembru sprejet letni plan za naslednje študijsko leto.

2 DELOVANJE ŠPICA - PROJEKTI

Običajni letni plani ŠPIC-a izgledajo tako (ŠPIC [online], junij 2018):

- Formirati skupine za raziskovalno delo do 30. 10.
- Formirati ekipo za EKS, strokovno revijo do 15. 11.
- Priprava in podelitev nagrad (naj risba, naj spis, naj projekt) - konec novembra na letni konferenci Pomurskega društva za kakovost in podelitvi nagrad inovatorjem Pomurja do 15. 11.
- Pripraviti ekipo za trženje (cenik, plan obiskov po tržnikih) do 10. 11.
- Pripraviti ekipo za organizacijo okrogle mize, predavanj, tabora ... do 10. 11.
- Pripraviti ekipo za sodelovanje s PGZ, OOPZ in občinami ter sledenje razpisom (dr. Branko Škafar, vodja ŠPIC-a - januar).
- Zbrati predloge za potovanje konec avgusta - začetek septembra (Berlin, Amsterdam, London ...) do 1. 12.
- Januar in junij izdaja strokovne revije EKS..
- Pregled raziskovalnih nalog, ki jih pripravijo študenti in izdaja strokovne revije - februar.
- Organizacija okrogle mize (marec) in drugih izobraževanj, predavanj - po dogovoru.
- Sodelovanje s PGZ, OZ in ostalimi organizacijami - od decembra do junija.
- Organizacija in izvedba tabora - od januarja do maja.
- Razpis za naj risbo, naj spis in naj projekt - april.
- Trženje - celo študijsko leto.
- Prijava na razpise - celo leto.

Na osnovi letnega plana se določijo v mesecu oktobru timi, ki delajo na posameznih projektih. Študenti, ki so za delovanje v ŠPIC-u zainteresirani, izberejo, v katerem timu in v katerem projektu (lahko tudi dveh ali več) bodo v tekočem študijskem letu delovali.

Projekti so naslednji (ŠPIC [online], junij 2018):

- raziskovalne naloge in izdaja strokovne publikacije;
- sodelovanje s podjetniško in obrtno zbornico ter posameznimi zainteresiranimi podjetji;
- izdajanje šolske publikacije Ekonomska kratka sporočila (EKS) in organizacija okroglih miz ter izobraževanj, predavanj;
- organizacija in izvedba letnega tabora;
- tržne aktivnosti;
- razpis za vrtce, osnovne šole in srednje šole (naj risba, naj spis, naj poslovni načrt).

Delovanje ŠPIC-a iz leta v leto razvojno raste. Interes študentov šole je dober. V ŠPIC-u deluje v enem študijskem letu povprečno 20 študentov. Razen študentov šole se v ŠPIC vključujejo

tudi študenti drugih šol, in to z Univerze Ljubljana in Univerze Maribor. Tako deluje v ŠPIC-u letno povprečno okrog 25 študentov.

Večina projektov se je z leti razvijala. Vzrok za to so bili zadovoljni študenti, ki so izpostavili, da jim delovanje v ŠPIC-u omogoča, da se dodatno usposobijo v raziskovalnem delu, timskem delu, tržnem delu, da spoznajo predstavnike različnih organizacij (nekateri so s pomočjo ŠPIC-a prišli tudi do delovnega mesta), se povezujejo in da se v zadnjem času tudi mednarodno mrežijo (mednarodni raziskovalni tabor).

Vse to pa je tisto, kar smo si želeli, ko smo ustanovili ŠPIC.

3 PROJEKT MEDNARODNI RAZISKOVALNI TABOR

Ideja o taboru je nastala v začetku leta 2009, ko smo se povezali predavatelji višjih strokovnih šol, mag. Anton Mihelič, dr. Anton Vorina in jaz, dr. Branko Škafar in si zadali cilj, da bo vsak od nas pripeljal na tabor, ki bo na Ekonomski šoli Murska Sobota, Višji strokovni šoli, po tri študente, ki bodo pod našim mentorstvom raziskovali določeno tematiko. Prvi tabor smo izpeljali leta 2009, tako da je v treh skupinah sodelovalo 10 študentov in 3 mentorje. Tabor se je razvijal, z leti je postal mednarodni in tako smo maja 2018 imeli že deseti mednarodni raziskovalni tabor ŠPIC.

10. mednarodni raziskovalni tabor ŠPIC je potekal od 9. do 11. maja 2018 na Ekonomski šoli Murska Sobota, Višji strokovni šoli. Udeležilo se ga je 43 udeležencev (12 mentorjev in 31 dijakov in študentov). Udeleženci so bili iz 7 držav (Avstrija, Češka, Hrvaška, Srbija, Makedonija, Rusija in Slovenija).

Zanimivost tabora je, da so ob študentih višjih strokovnih šol in fakultet sodelovali prvič tudi dijaki, tako da smo imeli šolsko vertikalo, kar je redkost v Evropi.

Tabor se je pravzaprav pričel že meseca marca 2018, ko so bile formirane skupine. Skupin je bilo 5. Prva skupina je bila sestavljena iz višjih šol iz Slovenije in Češke, druga iz študentov iz Hrvaške, Srbije, Makedonije, Rusije in Slovenije. Tretjo skupino so sestavljali študenti iz Hrvaške, Srbije, Makedonije in Slovenije. Četrta skupina je bila sestavljena iz študentov informatike Ekonomske šole, Višje strokovne šole iz Murske Sobote. Peta skupina je bila sestavljena iz dijakov iz Avstrije in Ekonomske šole Murska Sobota ter študentov Ekonomske šole, Višje strokovne šole iz Murske Sobote.

Udeleženci tabora so bili razdeljeni v 5 skupin. Uradna jezika tabora sta bila slovenščina in angleščina.

Skupine z mentorji so bile naslednje (ŠPIC [online], junij 2018):

- 1. skupina: Analiza družinskega proračuna; mentorica Dora Najrajter, ŠC Slovenj Gradec, Slovenija in mentor Rudolf Kalivoda (Češka)
- 2. skupina: Načrtovanje potovanja; mentorji mag. Anton Vorina, PKŠ Celje, Višja strokovna šola, Slovenija, dr. Cvetko Andreeski (Makedonija), dr. Igor Sergeev (Rusija) in doc. dr. Branko Škafar, EŠ MS Murska Sobota (Slovenija)
- 3. skupina: Prikaz višine prekrškov zaradi prevelike hitrosti oz. alkoholiziranosti v Sloveniji, na hrvaškem, v Srbiji in v Makedoniji in njihova primerjava s povprečno plačo v izbranih državah; mentorji mag. Darko Pirtovšek, PKŠ Celje (Slovenija) in Sonja Šaše, ŠC Ptuj, Višja strokovna šola (Slovenija)
- 4. skupina: Spletna aplikacija za vodenje in analizo stroškov; mentorja Dejan Petje, EŠ VSŠ Murska Sobota (Slovenija) in doc. dr. Marina Blažeković Toshevski (Makedonija)

- 5. skupina: Značilnosti poslovanja start up podjetij v Sloveniji in Avstriji; mentorici mag. Betina Podgajski Ekonomska šola Murska Sobota in dr. Mirjam Zwitter Šlemic (Dvojezična zvezna trgovska akademija Celovec - Zweisprachige Bundeshandelsakademie Klagenfurt - Avstrija)

Razen raziskovalnega dela so se udeleženci medsebojno spoznavali, se družili v popoldanskih in večernih urah, spoznali znamenitosti Murske Sobote in tekmovali v bowlingu in biljardu.

Cilj taborov je, da študenti spoznajo raziskovalno delo, timsko delo, se mrežijo in spoznavajo raziskovalce in kulture držav, iz katerih prihajajo. Vsekakor mislim, da je ta cilj vsako leto v celoti dosežen.

Vsako leto udeleženci tabora na zaključni predstavitvi, ob prezentaciji svojega raziskovalnega dela, poudarijo, da so z organizacijo in izvedbo tabora zelo zadovoljni, da pridobijo nova znanja in izkušnje. Nekateri se radi vračajo in ohranjajo vezi z drugimi udeleženci tabora.

4 ZAKLJUČEK

Projektno delo vsekakor pripomore k temu, da je kakovost v višjih strokovnih šolah višja. Nenazadnje na to kažejo tudi rezultati, ki jih skozi projektno delo dokazujejo študenti v aktivnostih ŠPIC-a.

5 VIR in LITERATURA

ŠPIC - Študentsko podjetniški in inovacijsko raziskovalni center. Ekonomska šola Murska Sobota, Višja strokovna šola. Junij, 2018. Dostopno na naslovu: <http://www.vss-ms.si/spic/> (14. 10. 2018).

NA UČNIH IZIDIH TEMELJEČE IZOBRAŽEVANJE – KORAK DO SISTEMSKÉ KAKOVOSTI V VIŠJEM STROKOVNEM IZOBRAŽEVANJU

Žan Dapčević

Višja strokovna šola Academia Maribor

zan.dapcevic@academia.si

POVZETEK

Višje strokovne šole v Republiki Sloveniji izvajajo standardizirane ter nacionalno-akreditirane višješolske programe, katerih namen je izrazito praktična usmerjenost študija. Čeprav izvajajo enake programe, pa v sistemu spremljanja in zagotavljanja kakovosti ni eksternega preverjanja pridobljenega znanja, ki bi zagotavljal konsistentnost programov ne glede na način in lokacijo izvedbe. Referat na primeru dobrih praks v evropskem visokošolskem prostoru, kot tudi v pilotnem projektu VSŠ Academia Maribor ponuja rešitve za doseganje sistemsko primerljivih učnih izidov ter sistemske rešitve za doseganje večje kakovosti v višješolskem strokovnem izobraževanju.

1 UVOD

Višje strokovne šole v Republiki Sloveniji izvajajo nacionalno-akreditirane višješolske strokovne programe, katerih namen je izrazito praktična usmerjenost študija. Programi temeljijo na usklajenih in jasno definiranih potrebah delodajalcev, na nacionalnih poklicnih standardih (MIZŠ, 2018). Programi so standardizirani. Tako na primer šola v Mariboru izvaja isti program strojništva kot šola v Novi Gorici. V tem pogledu višješolske programe lahko primerjamo s programi osnovnošolskega, srednješolskega splošnega in strokovnega izobraževanja. Paradoksalno pa le višješolsko strokovno izobraževanje nima vzvoda eksternega preverjanja znanja, ki bi sistematično spremljal kakovost pridobljenega znanja. Upravičeni so torej dvomi avtorja pa tudi diplomantov in delodajalcev, ali bodo pridobljene ocene in osvojeni učni izidi v istem študijskem programu na eni šoli primerljivi z drugo šolo. Ta referat analizira sistemske vzroke za nastanek razhajanj med šolami. Na primeru dobrih praks v evropskem visokošolskem prostoru, kot tudi v pilotnem projektu VSŠ Academia Maribor referat ponuja rešitve za doseganje sistemsko primerljivih učnih izidov med šolami.

2 IZVEDBA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

Po podatkih Skupnosti višjih strokovnih šol R Slovenije (Skupnost VSŠ RS, 2018) in MIZŠ (MIZŠ, 2018) 33¹ višješolskih strokovnih programov v Sloveniji izvaja 50 javnih in zasebnih višjih strokovnih šol. Najpogostejši program, ki ga šole razpisujejo, je višješolski strokovni program Ekonomist (MIZŠ, 2018). Veljavna zakonodaja predpisuje enako organizacijo študijskega dela, vendar hkrati omogoča prilagoditve z Navodili za prilagajanje izrednega študija v višjem strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 43/12 in 44/17).

¹ 2 programa (Računovodja in Velnes (Doba)) sta zasebna programa

2.1 SKUPNE ZNAČILNOSTI IZVEDBE ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

Izvedbo študijskega programa tako lahko razdelimo na njegove skupne značilnosti in razlike med šolami. Med skupne značilnosti avtor uvršča predmetnik ter kataloge znanj predmeta, vpisne pogoje, obvezne načine ocenjevanja, zahtevana znanja predavateljev, inštruktorjev in laborantov, materialne pogoje, pridobljeno izobrazbo in strokovni naziv diplomanta ter diplomsko listino s priložo k diplomu.

2.2 RAZLIKE PRI IZVEDBI ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA

Skladno z veljavnimi predpisi šole zaradi njihove želje po avtonomnosti, organizacijskih pa tudi ekonomskih interesov določene dele študijskega programa izvajajo različno - predvsem kadar izvajajo izredni študij. V vseh drugih članicah EU je alternativa rednemu (oziroma polnemu študiju) delni študij, katerega namen je omogočiti zaposlenim študij ob delu. Značilnost delnega študija je izvesti enako število kontaktnih ur za doseganje enakih učnih izidov (Dapčević, 2016).

V Sloveniji se je skozi leta uveljavila praksa, da se v izrednem študiju običajno izvede *le tretjina predpisanih kontaktnih ur za predavanja in vaje*, ali pa se program izvede *le v obliki samostojnega učenja*, kot so konzultacije, študij na daljavo in učna pomoč. Čeprav je osnovni namen izrednega študija vključitev zaposlenih, se danes v izredni študij vpisuje vse več mladih brez delovnih izkušenj, saj niso uspešno zaključili rednega študija, ali pa program v redni obliki ni na voljo. V izredni študij se vključujejo tudi zaposleni, ki nimajo delovnih izkušenj s področja študijskega programa (VSS Academia Maribor, 2017). Vendarle je upravičeno stališče, da lahko ima zaradi ne-obvezne prisotnosti na predavanjih redni študent posledično manj kontakta na predavanjih kot izredni študent. Vsakršen odmik od neobvezne kontaktne ure, bodisi zaradi neobiskanosti ali neizvedbe predavanja, naj bi v skladu z načeli kreditnega vrednotenja študent nadomestil s samostojnim delom doma. Potrebno je poudariti, da predavanja v višješolskih strokovnih programih predstavljajo le 20% vseh kontaktnih ur. Zato je pomembneje obravnavati problematiko zmanjšanja kontaktnih ur obveznih seminarskih in laboratorijskih vaj, ki predstavljajo kar 40% programa (Dapčević, 2016).

V slovenskem višješolskem prostoru bo potrebno jasneje definirati kontaktno uro pri študiju na daljavo. V Združenem kraljestvu je kontaktna ura študija na daljavo definirana kot *webinar s predavateljem/instruktorjem v realnem času ali e-učenje pod mentorstvom predavatelja/instruktorja v realnem času*. Predavanja zahtevajo sinhrono uporabo komunikacijskih orodij, seminarske vaje morajo potekati v živo v manjših skupinah po tri do štiri študente in le del študijskega programa se lahko izvede na daljavo (Pearson Education Limited, 2018). Petletna raziskava prestižne ameriške univerze Kolumbija, ki je vključevala 51,000 študentov Washington State community and technical colleges, je pokazala, da pri študentih, vključenih v višješolske strokovne programe v ZDA, obstaja bistveno večja verjetnost neuspeha pri študiju v primerjavi s študenti, ki se udeležijo klasičnih predavanj in vaj ali kombiniranega načina študija. Dodatno, študentje, ki običajno potrebujejo študijsko pomoč in tutorstvo, so pri študiju na daljavo še bistveno manj uspešni. Neuspeh pri študiju na daljavo pripisujejo predvsem pomanjkanju samozavesti ter generičnih kompetenc za študij (The New York Times, 2013).

Tretji steber višješolskega izobraževanja je praktično izobraževanje, ki obsega kar 40% vseh kontaktnih ur programa in tako po obsegu predstavlja bistveno komparativno prednost pred visokošolskimi strokovnimi programi. V Sloveniji je praktično izobraževanje določeno kot izpitna enota študijskega programa (Uradni list RS, 2018), v posameznih članicah evropskega visokošolskega prostora pa kot način izvedbe študijskega programa (Pearson Education Limited, 2018). Čeprav je praktično izobraževanje obremenjeno z enakim številom kontaktnih ur, ključno razliko pri izvedbi predstavljajo nestandardizirani kazalniki (ocenjevalni kriteriji in obremenitev

študenta) prakse (Dapčević, 2016), sestavine pisnih mnenj predavateljev in mentorjev (Uradni list RS, 2018) ter kriteriji v postopkih priznavanja prakse v podjetju.

Ključne razlike pri izvedbi enakih študijskih programov nastajajo predvsem zaradi pomanjkanja sistemskega dokazovanja učnih izidov in potrjevanja pridobljenega znanja.

3 OCENJEVANJE

Pomembna komponenta sistemskega potrjevanja pridobljenega znanja je ocenjevanje. Proces primarno ni namenjen temu, da študent »pridobi oceno«, temveč da lahko skozi ocenjevanje in povratne informacije ocenjevalca študent razvija in izboljšuje svoje znanje (Pearson Education Limited, 2018).

3.1 TOČKOVANJE ALI VREDNOTENJE ZNANJA?

Točkovanje in vrednotenje znanja sta termina, katerih pomen pogosto zamenjujemo. Pri točkovanju znanja višja vrednost predstavlja večji dosežek, vrednotenje pa uporabljamo za ugotavljanje minimalnih standardov ter ravni ali globine pridobljenega znanja. V višješolskih programih v Sloveniji se v veliki večini uporablja točkovni sistem ocenjevanja, medtem ko so nekatere razvitejše države v strokovno šolstvo že vpeljale ti. ocenjevanje mojstrstva². Ta omogoča, da študentje za pozitivno oceno dosežejo vse minimalne učne izide predmeta. Višja ocena pa predstavlja globino znanja posameznega učnega izida predmeta. (Pearson Education Limited, 2018).

3.2 RAZVOJ GENERIČNIH KOMPETENC

Družba in znanje se danes razvijata hitreje kot kadarkoli prej. Če je še pred leti veljalo, da ima posamezna spretnost in veščina življenjsko dobo 30 let, se je le-ta zmanjšala na vsega 6 let. Zato model »nauči se v šoli in uporabi v službi« ni več vzdržen (Perko, 2018).³ *Kognitivne veščine in spretnosti* od študenta zahtevajo razumevanje vsebine skozi analizo, evalvacijo, sintezo in njeno uporabo. *Afektivne veščine in spretnosti* opisujejo vedenje osebe v določenem okolju. V času strokovnega študija skozi ocenjevanje to pomeni predvsem pozicioniranje študenta v relevantno delovno okolje. *Psihomotorične veščine in spretnosti* dokazujejo zmožnost fizične uporabe orodij, kar se navezuje tako na izdelavo izdelkov kot tudi pripravo strokovnih poročil in predstavitev (Pearson Education Limited, 2018).

3.3 DOKAZOVANJE PRI OCENJEVANJU

Dobre prakse kažejo, da mora ocenjevalec pri dokazovanju ocenjevanja v strokovnih programih upoštevati pet ključnih kriterijev (Pearson Education Limited, 2018):

- veljavnost: vsebina dokazuje doseganje učnih izidov,
- zadostnost: vsebina je dovolj obsežna za pridobitev ocene,
- avtentičnost: vsebina je študentova,
- primernost: vsebina dosega raven zahtevnosti predmeta,
- relevantnost: vsebina in oblika študentovega dela je primer izdelka iz realnega okolja.

² Prevedeno Mastery model of assessment

³ Prevedeno Transferable Skills

3.4 POVRATNE INFORMACIJE

Da zagotovimo proces »na študenta osredotočeno izobraževanje« je pomembna komponenta v postopku ocenjevanja podajanje povratnih informacij študentu ob podeljeni oceni. Učinkovita povratna informacija študentu je pravočasna, konstruktivna in nudi študentu oporo pri nadaljnjem ocenjevanju (Dapčevič, 2016).

4 SPREMLJANJE UČNIH IZIDOV IN PRIDOBLENIH KOMPETENC

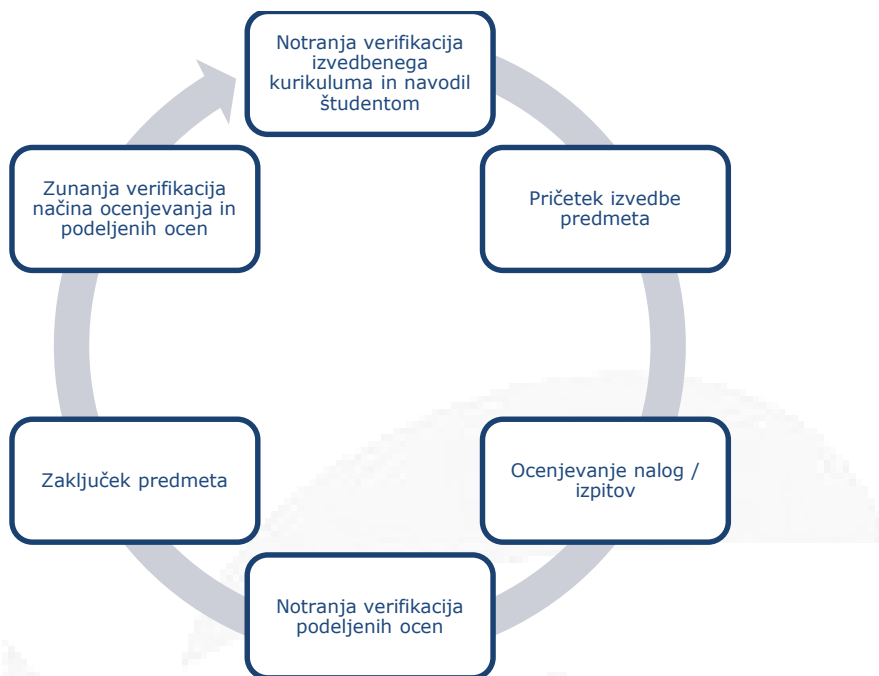
Sistemsko spremljanje učnih izidov in pridobljenih kompetenc je ob izvajanju enakega programa v več skupinah, načinih, lokacijah in šolah ključnega pomena za spremljanje in zagotavljanje kakovosti v izobraževanju. Podjetja, nosilci ISO standarda kakovosti kot tudi izobraževalne institucije v Združenem kraljestvu uporabljajo procesni pristop "planiraj-izvedi-preveri-ukrepaj" (PDCA) (SIST, 2018).

4.1 NOTRANJA VERIFIKACIJA NAČINA OCENJEVANJA IN PODELJENIH OCEN

V Združenem kraljestvu notranja verifikacija v višješolski strokovnih programih zagotavlja, da navodila študentom za izdelavo nalog dosegajo namen predmeta ter da je ocenjevanje ustrezno ocenjevalnemu kriteriju. Verifikacijo opravlja druga oseba znotraj v naključnem vzorcu osmih študentov, pri čemer se upošteva, da vzorec vsebuje najvišjo in najnižjo podeljeno oceno. Prav vsak študent mora vsaj enkrat v času študija biti deležen notranje verifikacije. Če notranji presojevalec ugotovi razhajanja, evalvira vse podeljene ocene in po potrebi zahteva popravke (Pearson Education Limited, 2018).

4.2 ZUNANJA VERIFIKACIJA NAČINA OCENJEVANJA IN PODELJENIH OCEN

Dvakrat letno šolo za posamezni program obišče neodvisni zunanji ocenjevalec akreditacijskega telesa v Združenem kraljestvu. Ta na podlagi vzorca pri vsakem predmetu opravi proces ti. zunanje verifikacije, preverja skladnost izvedbe predmeta ter ocenjevanje s katalogom znanja. Če ugotovi razhajanja med podeljenimi ocenami, lahko od ocenjevalca zahteva popravke. V skrajnih primerih, ko izdelki študentov ali navodila študentom ne dosegajo standardov kataloga, lahko šoli prepove izdajanje diplomskih listin do odprave neskladij (Pearson Education Limited, 2018).

Slika 1 – Krog kakovosti: Spremljanje in zagotavljanje kakovosti ob spremljanju učnih izidov in pridobljenih kompetenc višješolskega študijskega programa

5 ZAKLJUČEK

Za zagotovitev konsistentnosti podeljene listine je na višjih strokovnih šolah v Sloveniji potrebna vzpostavitev nacionalnega sistema za spremljanje učnih izidov in pridobljenih kompetenc študenta. Ta bo študentom omogočil pridobitev na učnih izidih temelječe ocene in šolam povečal kredibilnost izvajanja programov.

6 VIRI in LITERATURA

- Dapčević, Ž. (2016). Part-Time and Short-Cycle Higher Education in the Republic of Slovenia – Academia Case. *PT&SCHE Conference*. Aberdeen: University of Aberdeen.
- MIZŠ. (27. avgust 2018). *Programi*. Povzeto po Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport RS:
http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_srednje_in_visje_solstvo_ter_izobrazevanje_odraslih/visjesolsko_izobrazevanje/programi/
- MIZŠ. (2. september 2018). *Razpis za vpis v višje strokovne šole 2018/2019*. Povzeto po Višješolska prijavna služba: <http://vps.vss-ce.com/VPS/Razpis%202018-2019.pdf>
- Pearson Education Limited. (7. september 2018). *BTEC Higher National Diploma*. Povzeto po BTEC Centre Guide to Internal Verification:
https://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/btec-brand/BTEC_Centre_Guide_to_Internal_Verification.pdf
- Pearson Education Limited. (10. september 2018). *BTEC Higher Nationals*. Povzeto po Pearson Qualifications: <https://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/BTEC-Higher-Nationals/Business/2016/Specification/btec-higher-nationals-business-specification.pdf>
- Pearson Education Limited. (6. september 2018). *BTEC Higher Nationals*. Povzeto po BTEC Centre Guide to Standards Verification 2017-2018 :
<https://qualifications.pearson.com/content/dam/pdf/Support/Quality%20Assurance/BTEC-Centre-Guide-to-Standards-Verification.pdf>
- Pearson Education Limited. (2018). *BTEC Higher Nationals - (RQF) Assessment & Feedback Guidance for Centres/Tutors*. London: Pearson Education Limited.
- Perko, V. (2018). Zapiranje vrzeli pomanjkanja pravih spretnosti. *Academia Magazine*, 2.
- SIST. (8. september 2018). *Kakovost SIST EN ISO 9001:2015*. Povzeto po SIST - Slovenski inštitut za standardizacijo: <http://www.sist.si/standardizacija/nekaj-vec-o/kakovost-sist-en-iso-90012015>
- Skupnost VSŠ RS. (1. september 2018). *Skupnost Višjih strokovnih šol R Slovenije*. Povzeto po Skupnost Višjih strokovnih šol R Slovenije: <http://www.skupnost-vss.si/skupnost/>
- The New York Times. (19. februar 2013). The Trouble With Online College. *The New York Times*, p. A22.
- Uradni list RS. (10 september 2018). *Uradni list RS*. Retrieved from Pravilnik o ocenjevanju znanja v višjih strokovnih šolah: <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=PRAV9328>
- VSŠ Academia Maribor. (2017). *Samoevalvacijsko poročilo 2016/2017*. Maribor: Višja strokovna šola Academia Maribor.

ORGANIZACIJA 13. MEDNARODNEGA BARMANSKEGA TEKMOVANJA G&T CUP 2018, ŠTUDIJA PRIMERA KAKOVOSTI PROJEKTNEGA DELA

mag. Peter Mihelčič

*Višja strokovna šola
za gostinstvo in turizem Bled*

peter.mihelcic@vgs-bled.si

Hana Stevič

*Višja strokovna šola
za gostinstvo in
turizem Bled*

Ana Čović

*Višja strokovna šola
za gostinstvo in
turizem Bled*

POVZETEK

V prispevku je predstavljen primer projektne delo študentov. Tematika vsebine se nanaša na organizacijo in potek 13. mednarodnega barmanskega tekmovanja G&T Cup, ki je bil izveden med 10. in 12. aprilom 2018. G&T CUP je tradicionalno mednarodno barmansko tekmovanje, na katerem svoje sposobnosti mešanja pijač dokazujejo študenti iz evropskih držav. Rdeče nit tekmovanja je bila koktajl in glasba, potekalo pa je v ljubljanskem pet-zvezdičnem hotelu Intercontinental. Tekmovanje oz. projekt so organizirali študenti Višje strokovne šole za gostinstvo, velnes in turizem Bled pod mentorstvom predavateljev.

1 UVOD

13. tekmovanje G&T Cup 2018 je ustvarjalo osem študentov drugega letnika s pomočjo predavateljev-mentorjev Višje strokovne šole za gostinstvo, velnes in turizem Bled. V prvem delu, ki zajema teoretične osnove, so zajete osnove projektne managementa. Opisano je načrtovanje dogodka in pomen vključevanja sponzorjev ter medijev. Poudarjeno je delo organizacijske skupine, pomen sodelovanja in timskega dela za doseganje končnega cilja. V nadaljevanju je opisano upravljanje dogodka na primeru barmanskega tekmovanja G&T Cup. Projektno vodenje je opisano po področjih dela. Predstavljen je potek komunikacije z deležniki dogodka, izpostavljena je promocija in vključevanje medijev. Neposredno je bil na tekmovanju poudarjen pomen dobro izobraženega barmana-študenta. Študenti so se z organizacijo mednarodnega dogodka v taki razsežnosti srečali prvič.

2 PLANIRANJE DOGODKA

Načrtovanje je del našega vsakdana. Vnaprej si načrtujemo različne aktivnosti, potek našega dneva, počitnice, ipd. Včasih to delamo že nezavedno. Večji dogodki pa od nas zahtevajo več pozornosti in priprav. Tekom načrtovanja se srečamo z negotovostmi, popravljamo napake in se učimo novih stvari. Načrtovanje dogodka se začne že z zasnovo ter študijo o izvedljivosti. Z zasnovo določimo vsebino dogodka ter posamezne aktivnosti. To je osnova za nadaljnjo pripravo in koordinacijo dela. (Novak, 2009, str. 198)

Pri načrtovanju dogodka se je potrebno osredotočiti na:

- čas in lokacijo dogodka,
- občinstvo oz. udeležence,
- pogostitev,
- govorce,
- urnik,
- vizualno podobo,
- pogodbe,
- razpoloženje oz. dogajanje in
- mrežni načrt.

Zavedati se moramo, da dogodek organiziramo za javnost, v prvi vrsti za ciljno publiko. Njihovo mnenje po dogodku šteje največ. Zadovoljstvo gostov je potrditev vloženega truda. Občinstvo niso le povabljeni, temveč širša javnost. Tako se nam odpre možnost, da se dokažemo in s pozitivno izkušnjo navdušimo tudi njih. Za boljšo orientacijo in bolj tekočo izvedbo dogodka je pomemben čas. Program izpeljan v časovnem okvirju brez dodatnih zamud in nevšečnosti pusti dober vtis in dogodek zaznamuje kot dobro organiziranega.

Oblikovana celostna grafična podoba dogodka je pomemben dejavnik uspešnosti, pritegne sponzorje, izvajalce in javnost. Pomembno je, da rdečo nit dogodka vključimo tudi v spremljevalni program, poskrbimo za usklajenost pri dekoraciji in pogostitvi.

Mrežni načrt je podpora pri organiziranju dogodka. Je jasen pregled strukture in v vsakem trenutku omogoča vpogled v stanje dogodka. Zajema vse aktivnosti, časovno analizo poteka dogodka in stroške. Pregled celotnega načrta nam je v pomoč pri predvidevanju kritičnih točk.

V tem primeru je potrebno poudariti, da planiranje, organizacijo ter izvedbo dogodka so izpeljali študenti višje strokovne šole, ki so bili vključeni v projektno delo na praktičnem izobraževanju (PRI3), ki je sestavni del študijskega program gostinstvo in turizem.

3 ORGANIZACIJA IN VODENJE DOGODKA 13. G&T CUP 2018

G&T Cup je poimenovan dogodek mednarodnega barmanskega tekmovanja za študente. Udeležujejo se ga lahko študenti, ki prihajajo iz evropskih šol in so članice združenja European Association of Hotel and Tourism Schools (v nadajevanju AEHT). (www.aeht.eu).

Tematika 13. tekmovanja je bila povezovanje mešanih pijač in glasbe. Inspiracija za pripravo mešanih pijač je izhajala iz glasbe, izvajalcev in glasbenega žanra. Osrednji del dogodka je bilo tekmovanje, ki so ga spremljali tudi drugi, povezovalni dogodki (gostinski dogodki, turistični ogledi, transferji, organizacija namestitve, ipd.) Dogajanje v grobem, lahko razdelimo na 3 dele, ki so se med seboj povezovani.

- Sprejem udeležencev in dobrodošlica, 11. aprila 2018 v šolskem hotelu Astoria na Bledu.
- Tekmovanje G&T Cup, 12. aprila 2018 v hotelu InterContinental.
- Gala večerja s podelitvijo nagrad, 12. aprila 2018 v šolskem hotelu Astoria na Bledu.

Torek, 10. april	
18.00	Prihod ekip
18.30 – 19.15	Pisni test
19.30 – 22.00	Zabava dobrodošlice
Sreda, 11. april	
6.30 – 8.00	Zajtrk
8.15	Transfer do Ljubljane
10.00 – 16.00	Tekmovalni del v hotelu InterContinental Ljubljana
17.00	Transfer do Bleda
19.30	Gala večerja in podelitev nagrad zmagovalcem
Četrtek, 12. april	
odhod ekip	

Tabela 1: Urnik dogodka.
 Vir: Čovič, Stevič, 2018, 16

Projektna skupina, ki je štela 8 študentov, je bila razdeljena na različna delovna področja. Vsak izmed študentov je imel svojo zadolžitev. Dela oz. funkcije študentov so bile razdeljene po slednjem;

- Vodja projekta
- Vodja tekmovanja
- Vodja kuhinje
- Vodja strežbe
- Vodja logistike
- Grafično oblikovanje
- Odnosi z javnostmi
- Vodja programa (animacija)

Vodja projekta je skrbel za celotno koordinacijo, vodil sestanke, se dogovarjal s sponzorji in skrbel, da je delo med vsemi deležniki potekalo nemoteno. Vodja je pripravil mrežni plan dela, razdelil vse zadolžitve članom svoje ekipe. Ves čas organizacije je sodeloval z mentorjem, ki je s svojimi izkušnjami in predlogi prispeval k boljši organizaciji dela in končni realizaciji zastavljenih ciljev. Vodja tekmovanja je v sodelovanju z vodjo projekta načrtoval tekmovalni del, nastanitev udeležencev ter skrbel za komunikacijo z deležniki dogodka preko spletne pošte. Vodja kuhinje in strežbe sta skupaj prevzela načrtovanje gostinskega dela dogodka, torej pogostitve na dobrodošlici in gala večerji, načrtovanje postavitve prostora, sedežnega reda. Poskrbela sta tudi za nabavo jedi in pijač. Vodja logistike je bil v podporo vsem v ekipi, sam pa je bil odgovoren za vse transferje. Vzpostavil je komunikacijo s prevoznikom in bil ves čas na voljo za pomoč ostalim pri načrtovanju. Dva člana ekipe sta usklajevala delo na področju odnosa z javnostmi, vključevanja medijev in pridobivanja sponzorskih sredstev. Vodja programa in moderator dogodka je pokrival načrtovanje spremljevalnega programa in svoje delo usklajeval z ostalimi člani ekipe. Grafična podoba 13. G&T Cupa je bila v celoti zasnovana na podlagi šolskega slogana »Z Bleda. Med zvezde.«. Vse je temeljilo na zgodbi, v kateri je bila združena inovativnost, preprostost in mladost.

Slika 1: Organizacijska skupina z mentorjem za namene oglaševanja dogodka
Vir: Zupan, 2018

Za potrebe tekmovanja in ostalih, spremljajočih dogodkov, je sodelovalo še dodatnih 50 študentov prvega in drugega letnika omenjene šole ter njihovi predavatelji. Zanimanje za samo tekmovanje, je bilo izredno veliko, saj je veliko tekmovalcev pritegnila inovativna tematika tekmovanja in lokacija tekmovalnega dela, ki se je odvijala v luksuznem hotelu glavnega mesta. Tematika tekmovanja je bila koktajl in glasba. Vsakemu tekmovalcu je bil dodeljen določen žanr glasbe in znotraj tega si je izbral določeno pesem. Na podlagi izbrane glasbe oz. pesmi je tekmovalec pripravil koktajl po lastni recepturi, ki ga je strokovni komisiji predstavil skupaj z zgodbo o ujemanju koktajla in skladbe.

Slika 2: Študentka barmanka pri pripravi mešane pijače.

Vir: <http://www.bic-lj.si/vss/index.php/predstavitev-sole/doseki/1818-13-g-t-cup-competition-bleed> (13.9.2018)

Na tekmovanju se je pomerilo 30 tekmovalcev iz desetih evropskih držav. Njihove kreacije je ocenjevala strokovna komisija, ki je poleg okusa, barve in dekoracije koktajlov, po posebnih kriterijih ocenjevala tudi ujemanje koktajla z izbrano glasbo, nastop tekmovalca in verbalno komunikacijo s komisijo.

Tekmovanje je postreglo z inovativnimi in kreativnimi idejami mladih barmanov. Tako tekmovanje obenem ponuja tudi priložnost, da se teorija poveže s prakso, oziroma študenti s potencialnimi bodočimi zaposlovalci.

5 ZAKLJUČEK

Organizacija dogodkov je delo, ki združuje natančno in kvalitetno načrtovanje s kreativnostjo ter željo in namenom, da se zastavljene cilje doseže. Uspešno izveden dogodek je pokazatelj dobrega načrtovanja, trdega dela in sodelovanja vseh deležnikov.

Dogodek se ne konča, ko odide zadnji gost iz »hotela«, ampak takrat, ko se naredi analiza oz. evalvacija samega dogodka. Pri evalvaciji dogodka smo želeli vsi deležniki ter vodstvo šole ugotoviti uspešnost izvedbe dogodka. Študentje so predstavili svoje videnje in kritično ocenili svojo izvedbo in delo na dogodku. Uspešnost tekmovanja lahko merimo tudi z odzivi strokovne javnosti, sodelujočih na tekmovanju in ostalimi prisotnimi. Glede na celotno evalvacijo in zunanji, izredno pozitivnimi odzivi, lahko smatramo, da je bilo tekmovanje izredno uspešno. Sam dogodek je bil odlično zasnovan ter kakovostno izveden in je primer odlične prakse, kako teoretične kompetence vključiti v projektno delo. Natančno so bile razčlenjene naloge posameznih članov organizacijske ekipe ter potek organizacije in izvedbe dogodka. Prilagam prispevek medija 24ur, ki govori o uspešnosti dogodka: <https://www.24ur.com/popin/zanimivosti/ko-se-zmesata-okus-zgodba-in-dobra-glasba.html>

Tovrstni dogodki spodbujajo razvoj strokovno izobraženega kadra v gostinstvu, ki ga zadnje čase primanjkuje. Tekmovanje je postreglo z inovativnimi in kreativnimi idejami mladih barmanov, ki bodo v prihodnosti skrbeli za odlično gostinsko ponudbo v Sloveniji (<http://www.bled.tv/barmansko-tekmovanje-gt-cup-bled>, 13.9.2018).

6 VIRI in LITERATURA

Bled TV. *Barmansko tekmovanje G&T cup Bled* (online). 2018. (citirano 13. 09. 2018). Dostopno na naslovu: (<http://www.bled.tv/barmansko-tekmovanje-gt-cup-bled>),).

BIC Ljubljana. 13. G&T Cup Competition Bled (online). 2018. (citirano 14. 09. 2018). Dostopno na naslovu: <http://www.bic-lj.si/vss/index.php/predstavitev-sole/doseki/1818-13-g-t-cup-competition-bled>.

Čovič, A., in Stevič, H. *Organizacija 13. Mednarodnega barmanskega tekmovanja G&T cup.Bled: VSŠ Bled*, 2018.

Novak, Ž., et al. *Dogodek od a do ž*: Ljubljana: Planet GV, 2009.

24ur. *Ko se zmešajo okus, zgodba in dobra glasba* (online). 2018. (citirano 14. 09. 2018). Dostopno na naslovu: <https://www.24ur.com/popin/zanimivosti/ko-se-zmesata-okus-zgodba-in-dobra-glasba.html>.

DO UPORABNEJŠEGA ZNANJA RAČUNOVODSTVA S PROJEKTNO VODENIMI OBISKI ŠTUDENTOV MED PRAKTIČNIM IZOBRAŽEVANJEM V RAČUNOVODSKIH SERVISIH

Marija Lekše, univ. dipl. ekon.

*Ekonomska šola Novo mesto,
Višja strokovna šola*

marija.lekse@gmail.com

POVZETEK

Poznavalci računovodske stroke vedo, da diplomant višje strokovne šole smeri računovodstvo ne zmore samostojno opravljati računovodskih del. Dober računovodja postane nekdo, ki je po končanem šolanju tri leta garal v kakšnem računovodskem servisu (v nadaljevanju servis), kjer je večinoma treba znati vse. Pridnost, poštenost, vztrajnost in doslednost so bile dovolj. Namen našega prispevka je bil, da z vnaprej pripravljenimi obiski servisov, kjer študentom uspe dobiti učno mesto, povečamo interes vodij, ki so hkrati tudi mentorji, da mladim pomagajo do znanja računovodstva in financ, kasneje pa tudi do zaposlitve. Naš cilj je bil povečati število učnih mest v servisih na Dolenjskem v zadnjih petih letih.

1 UVOD

Na šoli smo v proces praktičnega izobraževanja, ki traja deset tednov v enem letniku, uvedli obiske študentov in mentorjev na praksi, kjer koli jo opravljajo. S tem smo na začetku izvajanja procesa praktičnega izobraževanja seznanili delodajalce in študente. Študentom programa ekonomist, smer računovodja, smo na začetku prakse svetovali, naj si učno mesto poiščejo v bližnjem servisu.

Na začetku – pred približno petimi leti – nismo bili kaj prida uspešni. Le posamezni vodje servisov so se odločili, da bodo deset tednov nudili učno mesto, posredovali znanje in študente uvajali v delo servisov. Pa še ti so bili bolj izjema kot pravilo.

Organizatorji prakse smo si zastavili cilj povečati število učnih mest v servisih s projektno načrtovanimi obiski, kar smo zapisali tudi v letni delovni načrt prakse (Letni delovni načrt šole 2016/17). Analiza, ki je zajemala obdobje od 2013 do 2018, je pokazala, da se je število študentov relativno povečalo, še posebno smo bili veseli, da so servisi nudili prakso istemu študentu v prvem in drugem letniku, kar pomeni nadgradnjo pridobljenega znanja računovodstva in možnost kasnejše zaposlitve.

Vsekakor pa sami obiski niso bili edino sredstvo za doseg cilja, povezali smo jih s povabilom vodij servisov na našo okroglo mizo, kamor vsaki dve leti povabimo mentorje iz organizacij, kjer študentje opravljajo prakso. Letošnje okrogle mize so se udeležili štiri vodje servisov, kar je od leta 2013 največ doslej, med njimi tudi vodja Sekcije računovodij Dolenjske.

Menimo, da je večje zanimanje za študente računovodstva s strani servisov tudi zaradi ustanovitve Odbora za poenotenje računovodske poklicne skupine. Upamo si trditi, da bodo pravila Odbora obogatila vsebino obiskov v servisih, saj bodo le-ti iskali in zaposlovali kader, ki je registriran pri Odboru in ima ustrezno izobrazbo.

Avtorica prispevka opravljam v tem procesu dvojno vlogo: sem organizatorica prakse ter predavateljica treh finančno-računovodskih predmetov.

2 ODLOČITEV ZA ŠTUDIJ EKONOMIJE, SMER RAČUNOVODJA

Ob vpisu v program ekonomist študentje izberejo smer komercialist ali računovodja. Študentje računovodstva dobro vedo, zakaj so se tako odločili. Trdimo lahko, da dobro poznajo računovodsko stroko že od doma ali želijo nadgraditi srednješolsko znanje ekonomskega tehnika, le redki so nepoznavalci tega področja.

Prvi problem nastopi, ko ugotovijo, da jim zelene organizacije niso pripravljene nuditi prakse v računovodstvu.

Prva skupina študentov, ki ima možnost družinskih povezav v servisih ali računovodskih oddelkih, je najmanj problematična. Lahko pridejo do potrebnega znanja, ki je že kar konkretno, saj jih v večini primerov tam čaka tudi kasnejša zaposlitev. Delajo v realnem, a prijetnem okolju, na napakah se učijo, zanje pa ne odgovarjajo. V dveh letih šolanja in prakse obvladajo dovolj znanja, da so lahko zaposljivi. Obisk organizatorja prakse je samo potrditev, da vsi delamo dobro.

Druga skupina študentov si tudi želi opravljati prakso v računovodstvu, vendar potrebujejo pomoč. Organizatorji prakse poiščemo stike s servisi, a nismo vedno uspešni. Približno v polovici primerov uspemo študentu poiskati učno mesto. Med opravljanjem prakse je nujno tesno sodelovati z mentorji v servisih, da študent v desetih tednih, ko dela v realnem okolju, ni preveč spregledan.

Tretja skupina študentov ne pokaže večje zainteresiranosti za računovodstvo, prakso opravijo tudi na drugih področjih ekonomije. Želijo si pridobiti tudi druga ekonomska znanja. Pogovor med organizatorjem prakse, mentorjem in študentom poteka splošneje s poudarkom na tem, da je znanje računovodstva del finančne pismenosti.

2.1 DRUŽBENA UMESTITEV POKLICA RAČUNOVODJE NEKOČ IN DANES

Študentje, ki končajo višje strokovno izobraževanje smer računovodja, ne dobijo takoj zaposlitve v računovodstvu. Razloga sta dva: nimajo dovolj znanja za samostojno delo in računovodska dela še vedno opravljajo zaposleni, ki so z nekajletno prakso dokazali, da so pridni, pošteni, vztrajni in dosledni.

Strokovna literatura navaja, da je bil računovodja v preteklosti samo zapisovalec zgodovine v podjetjih (IKS, 2017). Danes je enakovreden poklicu davčnika, finančnika ali revizorja z ustrezno izobrazbo. Veliki poslovni sistemi in celotna javna uprava imajo urejeno sistematizacijo zaposlovanja v računovodstvu. Manjše organizacije in servisi pa zaposlujejo delavce v računovodstvu po potrebi. Ustrezajo jim mladi s končano šolo, ki po možnosti skoraj že vse znajo. To je za našo šolo velika priložnost in dolžnost, da s posredovanjem računovodskih znanj študentom preko opravljanja prakse pomagamo do zaposlitve.

2.2 REGULATIVA POKLICA RAČUNOVODJE

K pripravi organizatorja prakse na obisk servisa spada dobro poznavanje novosti v računovodski zakonodaji, še posebno vse, kar se dogaja na področju poenotenja računovodske poklicne stroke.

Na lokalni ravni sodelujemo s Sekcijo računovodij Dolenjske, katere člani so zaposleni računovodje v servisih in manjših podjetjih.

Na področju poenotenja računovodske poklicne stroke je bil leta 2015 narejen velik korak naprej. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije (Zveza RFR) je ustanovila Odbor za poenotenje računovodske poklicne skupine (<http://www.zvezarfr.si/>, <http://www.oprps.org/>, 10. 9. 2018).

Odbor je vzpostavil register računovodske poklicne skupine, ki jamči, da je računovodja usposobljen za svoje delo.

2.3 IZVAJALCI RAČUNOVODSKIH, FINANČNIH IN SVETOVALNIH STORITEV V JV SLOVENIJI

Po podatkih AJ PES je na širšem območju Dolenjske in Bele krajine okoli šestdeset servisov oziroma storitvenih podjetij, ki opravljajo računovodske, knjigovodske, finančne, davčne in svetovalne storitve. Vsi so naši potencialni delodajalci, vendar se moramo zavedati, da jih več kot polovica ne ponuja učnih mest. Večji servisi nudijo prakso študentom drugih visokih in višjih šol ekonomske smeri.

Našim študentom je tako na voljo okoli petnajst servisov, ki so pripravljeni sodelovati s šolo.

3 OBISKI ŠTUDENTOV NA PRAKSI V SERVISIH

3.1 ORGANIZACIJA PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA NA ŠOLI

Na začetku študija študente seznanimo s potekom praktičnega izobraževanja v obsegu desetih tednov na letnik. Študentje si poiščejo ustreznega delodajalca, s katerim se podpiše tripartitna pogodba. Sodelovanje z mentorjem se začne takoj po začetku prakse. Najpomembnejši del procesa prakse je obisk servisa s strani šole, da se določijo smernice za obvezno projektno nalogo, ki je pogoj za pristop k izpitu. Študent in mentor po izteku prakse napišeta vsak svoje poročilo, ki sta del ocene izpita. Študent opravi izpit, ko izdelava in odda projektno nalogo ter jo pri organizatorju prakse zagovarja. Opravljen izpit je pogoj za napredovanje v višji letnik. Kakovost praktičnega izobraževanja je odvisna od vseh aktivnosti skozi celotni izobraževalni proces.

3.2 PRIPRAVA IN IZVEDBA OBISKA

Pri pripravi obiska študenta na praksi v servisu upoštevamo naslednje dejavnike: hvaležnost za ponujeno učno mesto, vnaprej napovedan dan in ura prihoda, dobro poznavanje kompetenc študenta, njegove lastnosti, nabor znanj, ki jih dobi v šoli, seznanjenost s tekočim dogajanjem na računovodskem, finančnem in davčnem področju.

Obisk traja največ dvajset minut. Zavedamo se, da je čas, ki ga vzamemo sogovorniku, v poslovnem svetu zelo dragocen. Na željo mentorja je študent prisoten ali pa tudi ne, kar se zgodi zelo redko. Srečanje vodi organizator prakse, predvsem zato, ker se zavedamo, da korektnost in profesionalnost vplivata na kakovost višješolskega izobraževanja kot celote, ne samo prakse. Mentor pove, kaj študent konkretno dela, kaj mu še dela težave, ali je zaupljiv, komunikativen,

povezovan, pošten, strokoven. Za organizatorja prakse je največjega pomena informacija o tem, katera znanja mora študent še pridobiti. Njegova naloga je, da to posreduje kolegom na šoli, ki ta znanja vključijo v vsebino pri svojih urah. Ko to postane stalna praksa, si lahko obetamo, da bo študent opravljal prakso v istem servisu tudi v naslednjem letu. To pa je velik dosežek in prispevek k povečanju kakovosti praktičnega izobraževanja. Ob koncu obiska študent pove svoje mnenje. Večinoma so to pohvale in izraženo zadovoljstvo z učnim mestom ter prikrita prošnja za kasnejšo zaposlitev.

Na obisku se napiše zapisnik, ki je sestavni del izpitne dokumentacije. Organizatorji prakse vedno tudi vodstvu šole napišemo poročilo o obiskih.

4 VPLIV OSEBNIH SREČANJ Z VODJI SERVISOV NA POVEČANJE ŠTEVILA UČNIH MEST

V samoevalvacijsko poročilo 2016–2017 smo zapisali, da lahko z boljšo organizacijo obiskov servisov povečamo število učnih mest za študente računovodstva, s tem pa povečamo kakovost izobraževalnega procesa. Spopadamo se namreč z zelo majhnim številom vpisanih študentov na smeri računovodstvo. Povprečno to pomeni deset do petnajst študentov v posameznem letniku. To razumemo kot prednost, saj lahko z individualnim pristopom vplivamo na povečanje števila učnih mest, kar je pokazala tudi naša raziskava.

4.1 REZULTATI RAZISKAVE V OBDOBJU OD 2012/2013 DO 2017/2018

Opravljanje prakse študentov računovodstva v računovodskih servisih JV Slovenije v letih od 2015 do 2018

Legenda 1:

	Računovodja 1. letnik
	Računovodja 2. letnik
	Komercialist 1. letnik
	Komercialist 2. letnik

Legenda 2:

RS	Računovodski servis v JV Sloveniji
Ime*	Izredni študent

	RS	2017-2018	2016-2017	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013
1.	A	Aleksandra 1. letnik				Boris 2. letnik	Urša 2. letnik
2.	B	Tjaša 1. letnik					
3.	C	Luka 2. letnik	Luka 1. letnik				
4.	D		Ana 1. letnik				
5.	E		Suzana 1. letnik				
6.	F		Anja 2. letnik	Saša 2. letnik	Saša 1. letnik		Janja* 2. letnik

					Barbara 2. letnik		Anja 1. letnik
7.	G			Sabina 2. letnik	Sabina 1. letnik		
8.	H			Gregor 2. letnik			
9.	I			Klara 2. letnik	Klara 1. letnik		
10.	J				Katja 2. letnik	Verica* 2. letnik	Verica* 1. letnik
11.	K						Anka* 2. letnik
12.	L						Mateja 1. letnik
13.	M				Matic 1. letnik		
					Ana 2. letnik		

Slika 2: Opravljanje prakse študentov računovodstva v računovodskih servisih JV Slovenije v letih od 2015 do 2018

Vir: Lastni arhiv, 2018

V analiziranem obdobju ugotavljamo, da so študentje računovodstva opravljali prakso v 13 servisih na Dolenjskem, ki so dobro seznanjeni s programom našega izobraževanja. Zaradi nove zakonodaje o varovanju podatkov smo njihova imena prikrili.

Servisi B, D, E, H, K in L so v petih letih nudili prakso samo enkrat, in sicer trem študentom prvega in trem drugega letnika. V teh primerih je šlo bodisi za rešitev prakse v zadnjem trenutku na prošnjo študenta bodisi za sorodstveno povezavo. Ob obiskih nismo dobili vtisa o slabem delu ali odnosu študenta, predvsem je bil razlog ta, da nimajo ustreznega kadra, prostora, predvsem pa časa.

V servisih C, G, I in J so štirje študentje opravljali prakso prvega in drugega letnika. Med njimi sta bili ena študentka s smeri komercialist in ena izredna študentka. Interes za prakso je bil obojestranski. Prakso so si že v naprej načrtovali, sodelovanje med vodji servisov in šolo je bilo kvalitetno. V dveh primerih so se študentje tam tudi zaposlili. Bili smo priča veliki transparentnosti znanja med šolo in servisom.

Servis A je večji in zelo prepoznaven na Dolenjskem. V petih letih so pri njih v enem letniku opravljali prakso trije študentje. Vodja servisa se zaveda, kako pomembno je, da mlad človek pridobi praktične izkušnje v računovodstvu, saj se samostojnega knjiženja glavne knjige nihče ni naučil v šoli, potreboval je še vsaj tri leta dela z glavno knjigo pod nadzorom. Prakso nudijo tudi študentom drugih šol. Niso izključili možnosti kasnejše zaposlitve našega študenta kot knjigovodje.

V največjem servisu F z dolgoletno tradicijo in visokim nivojem profesionalnosti je v zadnjih petih letih opravljalo prakso šest študentov. Med zaposlenimi so štirje nekdanji študentje naše šole. Obiski študentov na praksi so pokazali, da smo na pravi poti. Usmeritve in priporočila, ki si jih izmenjujemo, upoštevamo in jih vključujemo v načrte za kvalitetnejšo organizacijo praktičnega izobraževanja na šoli.

5 ZAKLJUČEK

Naloga Višje strokovne šole ni samo posredovati znanja mladim, ki so se odločili za težaven poklic in si poiskali delodajalca za obvezno prakso. Skozi skrbno načrtovan projekt obiskov študentov in delodajalcev v času prakse smo uspeli povečati interes vodij servisov, da so bili pripravljeni preizkusiti njihovo znanje in jih še kaj novega naučiti .

Raziskava procesa praktičnega izobraževanja računovodij (dvoletni študij) je v zadnjih petih letih pokazala, da se je število učnih mest v servisih relativno povečalo. Rezultati so seveda odvisni od števila študentov, ki so izbrali smer računovodstvo, na kar nimamo vpliva.

Letošnje okrogle mize z delodajalci, kjer se dogovarjamo o širitvi učnih mest za naše študente, so se udeležili štirje predstavniki servisov, kar prepoznamo kot velik napredek. Projektno zastavljeni obiski študentov na praksi so privedli do pretoka uporabnejšega znanja računovodstva med šolo in servisi.

6 VIRI in LITERATURA

IKS. Revija za računovodstvo, davščine in finance. Letnik 2017, različne številke.

Letni delovni načrt šole 2016/2017. Gradivo Ekonomske šole Novo mesto, Višje strokovne šole za interno uporabo. Novo mesto, 2017.

Samoevalvacijsko poročilo šole 2016/17. Gradivo Ekonomske šole Novo mesto, Višje strokovne šole za interno uporabo. Novo mesto, 2017.

<http://www.zvezarfr.si/>.

<http://www.oprps.org/>.

PROJEKTNO DELO NA ŠOLI V SODELOVANJU S PRAKTIČNIM IZOBRAŽEVANJEM V PODJETJU

Jože Zalar, mag. turiz.

Višja strokovna šola za gostinstvo, velnes in turizem Bled

joze.zalar@vgs-bled.si

POVZETEK

Vključevanje projektne dela, ki temelji na izobraževanju in usposabljanju z delom, ima za dvigovanje kompetenc študentov pozitivne učinke. Analiza anket o šoli in študijskem procesu je pokazala, da si študentje želijo in so pripravljeni sodelovati v projektne delu. Namen prispevka je predstaviti študijo primera na šolskem projektu v sodelovanju z gostiščem Majerija v Vipavski dolini, na temo Modificiranje gastronomsko kulinarične dediščine Gorenjske in Vipavske doline. Študija bo pokazala pozitivne in negativne učinke projektne dela na omenjenem primeru. Rezultati nakazujejo na potrebo večjega vključevanja projektne dela v sodelovanju s podjetji, kjer se opravlja delo v pravem poslovnem okolju. Ocenjevanje na osnovi jasnih kriterijev je nujno. Študentje si s takim načinom praktičnega izobraževanja in usposabljanja pridobivajo mnogokrat neponovljive izkušnje za delo v svoji bodoči karieri.

1 PROJEKTNO DELO V PRAKTIČNEM IZOBRAŽEVANJU

Šole želijo prisluhniti potrebam gospodarstva, želijo spoznati tok razvoja in novosti v gospodarstvu ter vse nastale spremembe vnesti v kurikulum, ustrezno usposobiti študente, da lahko takoj po končanem šolanju nastopijo z delom (Justinek in Žnidar, 2010, 7). Izvajanje kakovostnega poklicnega in strokovnega izobraževanja zahteva tesno sodelovanje izobraževalnih ustanov z gospodarstvom. Kljub zagotavljanju sodobne opreme in modernih tehnologij ter sprotno in vestno usposabljanje predavateljev v šolskih sistemih z namenom, da bi čim bolj sledili napredku in razvoju v gospodarstvu, je praktično usposabljanje študentov v realnih delovnih razmerah mogoče le pri delodajalcih (Šmelcer, 2018). Zato v tem članku predstavljamo projekt, ki je bil izveden v podeželskem okolju. Lokalna in regionalna področja zahtevajo kakovostna in uporabna znanja, potrebno je, »pospešiti uveljavljanje in uporabo znanja, spretnosti in učenja kot temeljnega vira in gibal za razvoj lokalnih in regionalnih območij ter v teh tudi za razvoj socialnih omrežij« (Jelenc in drugi, 2007, 18). Praktično usposabljanje z delom je ena od oblik praktičnega izobraževanja (povezovanja teorije in prakse), v katero se vključujejo študenti z namenom, da si pridobijo praktične izkušnje in da skušajo uporabiti v šoli pridobljeno znanje v konkretnih delovnih situacijah (Korunovski, 2011).

1.1 NAMEN PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA S PROJEKTNIM DELOM

V okviru praktičnega usposabljanja z delom se študenti privajajo na realno delovno okolje in preko vključevanja v delovni proces pridobivajo ustrezne delovne izkušnje (Usposabljanje mentorjev, 2018). Samoiniciativnost in podjetnost študentov pomeni sposobnost posameznika za uresničevanje svojih zamisli. Vključuje ustvarjalnost, inovativnost in sprejemanje tveganj ter sposobnost načrtovanja in vodenja projektov za doseganje ciljev (Licardo, 2018). Znanje se

nanaša na proaktivno vodenje projektov (vključno z znanjem kot so sposobnost načrtovanja, organizacije, vodenja in delegiranja, analiziranja, sporazumevanja, načrtovanja projekta, ovrednotenja in zapisovanja), učinkovito zastopanje in pogajanje ter sposobnost za delo posameznika in skupinsko (v timu). Vključuje tudi motivacijo in odločenost za doseganje ciljev, osebnih ali takih, ki so skupni s cilji drugih, vključno pri delu (Licardo, 2018).

1.2 CILJI PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA S PROJEKTNIM DELOM

V prvi vrsti gre za *informativne cilje* projektnega dela KOD 2 (Kuharstvo z organizacijo dela 2), pri katerih študenti spoznajo organiziranost, operativne in strateške cilje podjetja in si s tem pridobijo znanje za izvajanje operativnih in praktičnih nalog na področju poslovanja podjetij. Se naučijo uporabiti teoretična spoznanja pri reševanju praktičnih primerov. Spoznajo in izvajajo temeljne delovne operacije na delovnem mestu. Spoznajo izdelavo razvojno-tehnoloških projektov v okviru podjetja. Seznanijo se z informacijskim sistemom. Sodelujejo pri pripravi projektov s področja ekonomske analize proizvodnih stroškov. Vključujejo se v delo z računalniškimi programi in sodelujejo pri izdelavi programov, projektov in seminarskih ter projektnih nalog. Naučijo se odgovornosti za svoje opravljeno delo. Spoznajo področje ergonomije, varstva in pogojev dela ter ekologijo (nevarne snovi, odpadki itd.). Sodelujejo pri operativnih in drugih strokovnih nalogah, ki so sestavni del tekočih opravil v organizaciji (Kuharstvo z organizacijo dela 2, 2018).

Formativni cilji projektnega dela pri predmetu KOD 2. Izpostavljam nekaj ciljev, ki so poglobitni pri izvajanju projektnega dela študentov, ti so, samostojno oblikujejo delovno skupino za izvedbo projektne naloge in koordinirajo delo na različnih ravneh; organizirajo delo znotraj delovne skupine, ter koordinirajo in vodijo projekt v svojem delovnem okolju; načrtujejo in razvijajo aktivnosti v skladu s predpisi in načeli sodobnega menedžmenta; analizirajo in kritično ocenijo prednosti in slabosti opravljenega dela; izdelajo organizacijski načrt kuhinjskega poslovanja in predlagajo izboljšave v procesu dela; nadzirajo izvajanje HACCP⁴ sistema v praksi in varnosti pri delu; spremljajo ponudbo živil na trgu, cene, novosti na trgu ponudbe; samostojno oblikujejo tržno zanimivo ponudbo z vključenimi kakovostnimi lokalnimi pridelki ter jih povezujejo s kulturno in kulinarično dediščino; pri svojem delu uporabljajo informacijsko komunikacijsko tehnologijo (IKT); izdelajo projektna poročila in poročajo o planiranih in dejanskih dosežkih v okviru projektne naloge (Kuharstvo z organizacijo dela 2, 2018).

1.3 METODA MENTORIRANJA PROJEKTNEGA DELA

Poznamo dve osrednji metodi, ki sta primerni za postopno razvijanje praktičnih sposobnosti, spretnosti in poklicnih lastnosti (veščin), to sta: *Metoda poučevanja praktičnega dela in Metoda reševanja problemov*. Metoda poučevanja praktičnega dela je primerna predvsem za izvajanje v učnih delavnicah. Metoda ima štiri stopnje, *uvajanje, prikaz in razlaga, izvedba in urjenje*. V tej študiji primera predstavljamo *Metodo reševanja delovnih problemov*, ki je primernejša, če so dela (naloge), ki naj bi jih študent opravil zelo sestavljena in spremenljiva (na različne načine izvedljiva) in pomenijo za študente problem. Problemsko metodo lahko učinkovito uporabimo, če imajo študenti že nekaj ustreznega teoretičnega in praktičnega znanja ter delovnih izkušenj (to so navadno študenti višjih letnikov). Postopek reševanja delovnega problema se izvaja v več fazah (najpogosteje v štirih):

1.faza: Spoznavanje in opredelitev problema. Študenti morajo najprej delovno nalogo oz. problem dobro proučiti in dojeti. Pri tem morajo, če je potrebno, poiskati še dodatne informacije (od mentorja, izkušenega delavca oz. pridobiti ustrezne dokumente, skice, načrte) o delovni

⁴ Hazard Analysis Critical Control Point, kar pomeni analiza tveganja in ugotavljanja kritičnih kontrolnih točk -je mednarodna metoda zagotavljanja varne prehrane.

nalogi oz. izdelku. Ko so nalogo dojali, jo skušajo čim bolj natančno opredeliti (cilji, zahteve, pogoji izvedbe). *2. faza: Izbor optimalne rešitve.* Ko so študenti nalogo dojali in opredelili, razmišljajo o alternativnih rešitvah oz. o še drugih možnih načinih izdelave izdelka ali izvedbe opravila. Študenti potem sami ali skupaj z mentorjem preverjajo in vrednotijo (presoajajo) posamezne alternativne rešitve oz. možne načine izdelave ter izberejo najustreznejšo (optimalno) rešitev glede na možnosti in pogoje, ki so na voljo za izvedbo naloge. *3. faza: Izvedba naloge.* Ko je izbrana najustreznejša rešitev (najracionalnejši postopek dela), se študenti lotijo izvedbe naloge (izdelave proizvoda). *4. faza: Kontrola rezultatov.* Ko je delovna naloga izvedena, študenti (navadno skupaj z mentorjem) opravijo evalvacijo projektnega dela, pri čemer preverijo ali rezultati dela ustrezajo pričakovanim ciljem in zahtevam.

Prednosti opisane metode so naslednje: velike možnosti povezovanja teorije s prakso; študenti razvijajo samostojnost, samokritičnost in samozavest, če delajo v skupini, pa tudi strpnost, demokratičnost, kooperativnost; študenti spoznavajo načine in postopke reševanja tehničnih problemov; pri delu so miselno zelo aktivni; za delo so zelo zagreti (motivirani) (Artič v: Usposabljanje mentorjev, 2018).

2 KREPITEV KOMPETENC S PROJEKTNIM DELOM

Kompetence so poglavitni del posameznika za opravljanje kateregakoli dela in dejavnosti, ki so povezane z njim (Majcen, 2008, 33). Ključne kompetence so tiste kompetence, ki so za neko področje zares potrebne, (na posameznih delovnih mestih, delovnih področjih, projektih). Ključne kompetence za podjetje so kompetence, potrebne za to, da podjetje obvlada dejavnosti, povezane s strateškimi cilji. Gre za kompetence, ki so izrazito potrebne za to, da se uspešno opravljajo naloge poslanstva podjetja in zagotavljajo njegove konkurenčne prednosti (Majcen, 2009, 30). Razlika med kompetencami za delo in kompetencami delavca. Za lažje razumevanje moramo poznati pomembne razlike med obema pojmomoma. Majcen (2009, 41) navaja: »pri kompetencah delavca gre za lastnosti, ki jih ima dejanski človek z imenom in priimkom, pri kompetencah za delo pa za lastnosti, ki naj bi jih imel idealen delavec, da bi lahko uspešno opravljal naloge na določenem delovnem mestu.« Torej so kompetence za delo izredno pomembne, spomnimo se Druckerja (Drucker, 2001, 157): »kdor dela ni zmožen opravljati, propade«. Pri predmetu KOD 2, si študenti poleg generičnih pridobijo naslednje kompetence: planiranje in organiziranje dela v gostinstvu, uporabljanje načel ergonomičnega, higieničnega, okoljevarstvenega ter gospodarnega dela (higiena dela), ustrezno vključevanje in obvladovanje uporabe sodobne tehnologije in opreme, razvijanje in oblikovanje predlogov ponudbe za različne tematske prireditve, izbiranje živil glede na kakovost in hranilno vrednost, pravilno skladiščenje in spremljanje v procesu dela, ocenjevanje kulinarične kakovosti in senzoričnega vrednotenja jedi, samostojno organiziranje in izpeljava različnih projektov v gostinskih obratih ter ugotavljanje kakovost in uspešnost izvedbe, koordiniranje vodenja in upravljanja v kuhinji, samostojno izvajanje prodajne aktivnosti s kupci in dobavitelji.

2.1 POMEMBNA ZNANJA ZA RAZVOJ KARIERE

Poglejmo nekaj osnovnih različnih teorij o karieri: »Kariera so vsa dela, ki jih posameznik opravlja v svojem poklicnem življenju« (Cvetko, 2002, 46). »Kariera so vrednostno ovrednotene sekvence človekovih delovnih izkušenj skozi čas.« (Brečko, 2007, 29). »Kariero lahko opredelimo kot niz posameznih, vendarle povezanih delovnih aktivnosti, ki zagotavlja kontinuiteto, urejenost in smisel v človekovem življenju.« (Cvetko, 2002, 249). Brez vpogleda v delovno okolje si študenti preprosto ne znajo izoblikovati prave slike, kje bi bil ustrezen delovni prostor za njihovo bodočo kariero, zato je projektno delo, ki vključuje delo v realnem delovnem okolju nujno.

3 PREDSTAVITEV PROJEKTA

Projektno delo je potekalo v mesecu februarju in marcu 2018 in bilo izvedeno 9. 3. 2018 na posestvu Majerija (Slap pri Vipavi), ki je v lasti Mateja Tomažiča. Ravno to posestvo je bilo izbrano, ker se njihova filozofija sklada s samo filozofijo projekta. Naročnik projekta je bila Višja strokovna šola za gostinstvo, velnes in turizem Bled (študentski projekt), v sodelovanju z Gostilno Majerija, Slap v Vipavski dolini. Povabljeno je bilo 30 gostov in sicer predstavniki strokovne javnosti, uspešni študenti preteklih letnikov in strokovni delavci šole in MIC-a⁵. Sam namen projektne dela študentov je bil predstaviti in pripraviti kulinarčno večerjo na temo modifikacije lokalne gastronomsko-kulinarčne dediščine Slovenije, z uporabo lokalnih pridelkov in živil, ki jih je vsebovala degustacijska večerja. S projektom smo želeli dvigniti interes in motivacijo študentom za razvoj njihovih kompetenc in razvoj njihove poklicne kariere.

3.1 ORGANIZACIJA DOGODKA

Študenti so samostojno na osnovi *Metode reševanja delovnih problemov*, izdelali koncept gostinskega dogodka. Pripravili so seznam članov projektne skupine in izbrali vodjo projektne skupine in vodje posameznih sklopov ali področij projekta. Napisali so vizijo, poslanstvo in projektne cilje projekta. Izdelali so strategijo za izvedbo projekta. Načrt nalog in aktivnosti, iz katerega je bilo razvidno, katere naloge in aktivnosti so že opravljene in katere je potrebno še opraviti. Skrbeli so za kondicijo aktivnosti na projektne delu. Izdelali so načrt delitve nalog in aktivnosti med člani projektne skupine. Pripravili so terminski oz. časovni načrt ter načrt potrebnih materialnih, finančnih in kadrovskih virov in stroškov projekta. Predvideli so oceno tveganj oz. rizikov projekta. Skrbno so beležili odprta vprašanja in morebitne probleme pri načrtovanju projekta.

3.2 KRITERIJ OCENJEVANJA IN EVALVACIJA PROJEKTA

Pri ocenjevanju projektne dela je nujno predhodno predstaviti študentom kriterij ocenjevanja že pred začetkom načrtovanja projekta, ki vsebuje vse potrebne naloge in dela za uspešno izvedbo projektne dela. Kriterij ocenjevanja vsebuje naslednje kategorije, pristop k načrtovanju projekta (od 0 točk do 10), predstavitev projektne naloge (5 do 10 točk), pripravljala dela v kuhinji (5 do 10 točk), tehnološka obdelava živil (5 do 10 točk), ocena kakovosti jedi in storitev na dogodku (10 do 20 točk), organizacija in vodenje dela v kuhinji (10 do 20 točk), analiza projektne naloge (10 do 20 točk).

3.3 SAMOEVALVACIJA ŠTUDENTOV

Študenti so po končanem projektne delu oddali pisno in ustno samoevalvacijo, pri kateri so izpostavili tako pozitivne kot tudi negativne učinke opravljenega dela. Na koncu je sledila razprava. Pri tem projektu so študenti izpostavili naslednje:

»Kot vodja kuhinje sem izredno zadovoljen s prikazanim. Moje mnenje ob zaključku večerje je bilo pozitivno, saj se zavedam da se naša kultura in hrana dobro povezujeta, tako kot se lahko povezujejo regije med seboj. Tekom garniranja glavne jedi smo imeli malo težav vendar razumljivo, niso imeli dovolj prostora in veliko komponent pri glavni jedi. S samim okusom jedi sem zadovoljen, kajti nič ni bilo preveč in premalo. Vse sestavine so se povezovale. Glede ekonomičnosti živil, pa smo se pogovarjali na evalvaciji projekta, v prihodnje bom pazil na to.«
»Na splošno odličen projekt v katerem smo sodelovali študentje, strokovna javnost, predavatelji in lastnik Matej. Morali bi organizirati več takih dogodkov, kajti veliko se lahko naučimo iz tega, zelo poučni in strokovni so.«
»S kuharsko ekipo sem bil zelo zadovoljen, izredno pridni, poslušni in pripravljeni za delo. Takega kadra si v gostinstvu želimo. Izredno pa sem zadovoljen z našo

⁵ Medpodjetniški izobraževalni center v sklopu Višje strokovne šole za gostinstvo, velnes in turizem Bled

vodjo Valentino Žerjal in bi se ji še enkrat zahvalil, da nas je imela pod svojim okriljem.« »Ta projekt je bil odličen primer dobre prakse v katerem smo pokazali, kako bi nadgradili našo ponudbo. S povezovanjem. Menim, da so se tudi bivši študentje imeli lepo in da so od tega dogodka odnesli maksimum, saj je bil to naš cilj.«

4 SKLEP

Študentje so dosledno sledili metodi reševanja delovnih problemov in s tem odlično izpeljali zastavljeno projektno nalogo. Načrtovati, organizirati, voditi in analizirati delo na PRI⁶ v podjetjih študentje nimajo možnosti. Največkrat opravljajo le operativna dela, ki so že standardizirana v posameznih delovnih okoljih. Zato je še posebej pomembno projektno delo, ki ga organizirajo višje strokovne šole za gostinstvo in turizem Slovenije. Študenti so na obravnavanem projektu izpostavili naslednje pozitivne in negativne strani projektnega dela. Kot pozitivno so ocenili, pomembnost natančnega načrtovanja in organiziranja dela, časovno usklajenost postrežbe z animacijo, osebno urejenost in disciplino med delom, iznajdljivost pri delu glede na materialne in prostorske zmožnosti, urejenost prostorov in inventarja ob zaključku projekta. Kot negativno so zaznali slabo poznavanje nalog, časovnega plana izvedbe, celotne slike projekta, preveč usmerjenosti k izvedbenemu delu naloge, premalo k zaključku del in analizi, slabo poznavanje stroškov, izkoristka materiala in delovnih ur. Šola si bo še naprej prizadevala, da bo ustvarila prave pogoje za izvedbo projektnih nalog v sodelovanju z gospodarstvom.

⁶ PRI - Praktično izobraževanje

5 VIRI in LITERATURA

Brečko, D. (2007). Razvoj kariere v učeči se organizaciji. *AS Andragoška spoznanja letnik 13, številka 1*, 58-72.

Cvetko, R. (2002). *Razvijanje delovne kariere*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Drucker, P. F. (2001). *Managerski izzivi v 21. stoletju*. Ljubljana: GV založba.
Jelenc, Z., Barle Lakota, A., Černoša, S., Dular, V., Ivančič, A., Javrh, P., . . .

Žakelj, A. (2007). *Strategija vseživljenjskosti učenja v Sloveniji*. Pridobljeno 8. 4. 2012 iz http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/razvoj_solstva/IU2010/Strategija_VZU.pdf

Justinek, A., & Žnidar, A. (2010). *Povezovanje sfere dela in šolstva: Praktično izpopolnjevanje učiteljev v delovnem procesu*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Korunovski, M. (2011). *Vodnik za mentorje, Praktično usposabljanje z delom*. Ptuj: Šolski center Ptuj.

Kuharstvo z organizacijo dela 2. (3. september 2018). Pridobljeno iz Višja strokovna šola za gostinstvo, velnes in turizem Bled: <http://www.vgs-bled.si/index.php/program-gostinstvo-in-turizem/predmetnik/kuharstvo-z-organizacijo-dela-2>

Licardo, M. (8. september 2018). *Vseživljenjsko učenje in učenje učenja*. Pridobljeno iz Ministrstvo RS za šolstvo in šport: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/ACS_Izobrazevanje/ACSIzobrazevanje_14Vsezivljenjsko.pdf

Majcen, M. (2008). Delovno specifične kompetence delavcev v turizmu. *Academica Turistica - Tourism and Innovation Journal*, 15-24.

Majcen, M. (2009). *Management kompetenc: izdelava modela kompetenc ter njegova uporaba za razvoj kadrov in za vodenje zaposlenih k doseganju ciljev*. Ljubljana: GV Založba.

Šmelcer, M. (11. september 2018). *Povezovanje izobraževanja in gospodarstva*. Pridobljeno iz Strokovna srečanja ravnateljic in ravnateljev srednjega šolstva: <http://solazaravnateljic.si/index.php/dejavnosti/srecanja-in-posveti-2/srecanja-ravnateljic-in-ravnateljev/srednje-solstvo-2>

Usposabljanje mentorjev. (4. september 2018). Pridobljeno iz Ministrstvo RS za izobraževanje, znanost in šport: http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/ss/Gradiva_ESS/Usposabljanje_mentorjev/MENTORJI_1Usposabljanje_mentorjev__PUD_PRI.pdf

ŠOLSKO GLASILO V NEMŠČINI KOT PROJEKTNO DELO PRI JEZIKU STROKE

Mojca Šumandl, prof. nemščine

*Višja strokovna šola,
IC Piramida Maribor*

mojca.sumandl@gmail.com

POVZETEK

Šolsko glasilo je pomemben sestavni del šole. Je način, pri katerem se lahko dijaki in študenti s svojimi članki aktivno vključijo v šolsko življenje. Hkrati prispeva k diskusiji in ustvarjanju lastnega in javnega mnenja o šolskih in družbenih temah. Razen tega se prevajajo strokovna besedila in se s tem uči tudi jezik stroke.

1 UVOD

Mediji v veliki meri oblikujejo življenje današnjih mladostnikov. Knjige, časopisi, revije, radio, televizija, telefoni, računalnik in internet so stvari s katerimi dnevno brez težav razpolagajo. Tudi na drugih področjih igrajo mediji pomembno vlogo. Gospodarstvo, kultura, politika ali znanost – nobeno področje ne shaja brez modernih informacijskih in komunikacijskih tehnologij. Znanja z uporabo le teh so v poklicnem življenju vedno bolj pomembna. (Tulodziecki, 2002)

V šolskem glasilu gre za učenje na treh različnih ravneh. Na prvem mestu je novinarstvo, torej ravnanje z jezikom kot sredstvo prenosa informacij, z ljudmi, npr. intervju. Naučijo se osredotočiti na bistvo in kar je še težje, izpustiti kar je nepomembno. Na drugem mestu je poslovna ekonomika. Šolsko glasilo je izdelek, ki se lahko objavi digitalno, lahko se seveda natisne in prodaja in ne podarja. Naučijo se trženja svojega izdelka: kako se bo glasilo imenovalo, kako oblikovalo naslovno stran, kako oglaševalo, da se bo lahko prodajalo v večjih količinah. Naučijo se organizacije dela: kako pravočasno oddati vse članke, da prispevki o veliki noči ne izidejo šele v času božiča. Na tretjem mestu je timsko delo. Drugače kot pri pouku, je šolsko glasilo rezultat timskega dela, kar je v poklicnem svetu zelo pomembno.

2 NAČRTOVANJE IN ORGANIZACIJA

Ko se učitelj odloči za takšno obliko dela pri pouku, projektne tedne, ali kot interesno dejavnost, je predvsem pomembno načrtovanje in organizacija. Na začetku šolskega leta se dijaku in študentu predstavi učni načrt, kriterije ocenjevanja ali nagrajevanje, če gre za interesno dejavnost. Iz tega mora biti razvidno, kaj se od njih pričakuje in kako bodo njihovi prispevki ocenjeni. Ker je od šole do šole odvisno, kakšne možnosti imajo glede letnega delovnega načrta, razpoložljivosti računalniških učilnic in koliko dijakov ali študentov je v razredu, si moramo stvari že na začetku razčistiti. Vsako šolsko leto sem izbrala drugačno metodo dela, saj sem bila zaposlena na treh različnih šolah. V šolskem letu 2013/2014 sem bila zaposlena na Srednji prometni šoli Maribor. Sodelovala sem v mednarodnem projektu

Goethejevega instituta Milano »Mi in naš svet«, kjer smo imeli učitelji izobraževanje na daljavo, dijaki in študentje so svoje prispevke objavili na blogu. Naučili smo se objaviti digitalno glasilo, ki je bilo predstavljeno na DaF - Web konferenci v Nemčiji. V šolskem letu 2014/2015, zaposlena na IC Piramida Maribor, sem se odločila, da bomo pripravili prispevke v času pouka oz. predavanj, saj so bile skupine majhne. V šolskem letu 2015/2016, zaposlena tudi na Srednji šoli za oblikovanje Maribor, smo izdali šolsko glasilo v sklopu projektnega tedna. Delo je vedno potekalo na enak način. Najprej so dijaki in študentje dobili vprašalnik s temami, ki jih zanimajo in o katerih bi radi pisali.

Tema	Prioriteta
Prehranske in pивske navade Slovencev	
Naša šola in naš poklic	
Ščitimo naše okolje	
Tradicionalne jedi v Sloveniji	
Zdrava – nezdrava prehrana	
Pomoč drugim	
Socialna omrežja	
Recepti moje babice	
Naša država in morje	
Zaščitene živali v naši državi	
Knjige, ki jih pri nas beremo	
Priljubljeni filmi in televizija	
Glasba, ki jo pri nas poslušamo	
Jeziki, ki se pri nas govorijo	
Kaj in kako se pri nas praznuje	
Moda in mladi	
Tako si predstavljamo našo prihodnost	
Kriza kot možnost?	
Želimo nov svet!	
Naši vzori in idoli	
Šport v naši državi	

Tabela 1: Prosim, izberite 3 teme, o katerih bi radi pisali.
 Razvrstite teme od 1 do 3 glede na prioriteto.

Nato so izbrali teme in se o njih pogovorili, se razdelili v skupine in dodelili vloge urednika, novinarjev, fotografov, oblikovalcev. Vsak si je našel področje, v katerem je dober. Najpomembnejša je vloga »glavnega urednika«, saj koordinira delo vseh in motivira »novinarje«, da pravočasno oddajo prispevke in je hkrati povezovalni člen med razredom in profesorjem. Dobro šolsko glasilo potrebuje angažiran in kompetenten tim, zaradi tega je timsko delo v ospredju. V šoli sicer v navadi: vsak zase in vsi proti vsem. Glavno je, da imam dobre ocene – kaj drugi počnejo, mi je vseeno. Če pa želimo izdati šolsko glasilo, je pomembno imeti dober tim, kajti le skupaj lahko izdamo glasilo. Vsak se mora ozirati na drugega.

3 IZBOR BESEDILNE VRSTE

Ko so teme in vloge razdeljene, se je potrebno dogovoriti, katere besedilne vrste bomo uporabili, da bo nastal dober prispevek. Na kratko je potrebno razložiti različne besedilne vrste kot so intervju, poročilo, reportaža, portret, strip, oglasi ipd.

3.1 POROČILO / NOVICA

Kaj je poročilo oz. novica? Novica predstavlja nekaj novega, aktualnega. Pri poročilu mora biti dogodek takoj na začetku. To moramo dovolj poudariti. V pomoč so nam vprašanja: kaj se je zgodilo/dogajalo, kdo je bil pri tem udeležen, kje se je zgodilo/dogajalo, kdaj se je zgodilo/dogajalo. Včasih povemo tudi, kdaj je do dogodka prišlo. Pomembno je tudi, da povemo kateri vir smo uporabili.

3.2 REPORTAŽA

V reportaži sporočevalec pripoveduje o aktualnem dogodku, vendar se nanj ne odziva tako kot npr. v novici ali poročilu. Sestoji iz uvoda (v njem je lahko nakazan problem), zapleta (z navajanjem pogovorov, podatkov ...) in razpleta (z nakazano rešitvijo). Spoznali smo več reportaž: dogodkovne, potopisne, portretne, dokumentarne ...

Teme, ki smo jih npr. obravnavali:

- Kaj počne profesor pravzaprav popoldan?
- Preživeti en dan kot direktor IC Piramida Maribor
- Kakšna je bila šola nekoč?

Slika 1: 1. izdaja šolskega glasila SŠOM Maribor, 2016.
Vir: 1. šolsko glasilo SŠOM, 2016.

3.3 INTERVJU

Intervju je pogovor med vsaj dvema oseba, v katerem ena oseba ali skupina postavlja vprašanja, s katerimi želi pridobiti določene informacije od osebe ali skupine, ki so ji ta vprašanja namenjena. Intervju je tako lahko kvalitativna metoda raziskovanja. V raziskovanju ločimo tri vrste intervjujev: strukturirani, polstrukturirani in nestrukturirani. Z intervjujem kot metodo raziskovanja lahko pridobimo poglobljene in obsežne podatke o osebi, slabost te metode pa je predvsem ta, da je časovno zamudna. Vedno je za to potrebno, da se vprašanja dobro vnaprej pripravijo, da se dogovorijo, kdo bo spraševal, kdo snemal in kdo fotografiral. Vedno se moramo vprašati: kaj želimo izvedeti, želimo slišati smešne zgodbe iz otroštva direktorja IC Piramida ali želimo izvedeti, kakšna je vizija naše šole in kje vidi težave, kajti to so informacije, ki jih naši bralci od nas želijo. Iz tega koncepta nastanejo posamezna vprašanja, ki jih zapišemo npr. na majhne rumene lističe le te nato razvrstimo. Pomembno je tudi, da ne postavljamo da/ne vprašanj in da postavljamo po eno vprašanje. In kako to sedaj napišemo? Čisto preprosto. Spredaj naj stoji kratka uvodna oznaka, da bralec ve, o čem gre. Npr.: »Praktikanti bi morali biti plačani« - to so cilji Davorina Uriha, novega direktorja IC Piramide Maribor. Govorili smo z njim o tem, kaj želi na šoli doseči in tudi o njegovem zasebnem življenju.« (Pyramiden – Blatt, 2015) Pomembno pri izjavah je seveda, da vse točno tako kot je povedano, tudi napišemo. Smemo izvzeti »ähs in öhs«, pogovorni jezik in narečje? Da, se sme, ampak ostalo ne. Kot vajo smo izbrali intervju s Tino Maze, ga prebrali in podčrtali, kaj je v intervjuju dobrega in kaj slabega.

Slika 2: 1. izdaja šolskega glasila IC Piramida Maribor, 2015.
Vir: 1. šolsko glasilo IC Piramida Maribor, 2015.

3.4 PREDSTAVITEV OSEBE / SKUPINE / PODJETJA

Predstavi se lahko oseba, skupina, kraj, ustanova ali podjetje. Osebo lahko predstavimo tako, da prikažemo njeno zunanost, način življenja in povemo kaj o njeni preteklosti. Lahko predstavijo svoj kraj, kjer živijo, naravne in kulturne znamenitosti, opišejo kakšne pomembne dogodke, legende ipd. Nekateri, bolj večji v znanju stroke, lahko izberejo tudi opis kakšnega postopka, kot npr. kuharski recepti. Predstavijo lahko praktično usposabljanje pri delodajalcu ter podjetje, kjer so ga opravljali.

3.5 STRIPI

Strip je verbalno-vizualni medij, sestavlja ga zaporedje sličic, ki se nizajo v pasice, besedilo je v oblačkih. Je medij med slikanico in risanko, njegov vznik je povezan z razmahom časopisja za množičnega bralca, temelji na zgodbenem in likovnem poenostavljanju. Stripe lahko ustvarimo na različne načine. Lahko jih narišemo ročno, tisti bolj vešč ga lahko narišejo v računalniškem programu Adobe Illustrator. Mi smo se odločili, da bomo izbrali nekaj manj zahtevnega, in sicer program, ki je vsem dostopen na spletni strani <https://www.pixton.com/de/>. Program deluje kot spletna učilnica. Dijaki oz. študentje se prijavijo, profesor lahko vidi vsak prispevek, daje komentarje, jih oceni, daje nasvete ipd. Vsako šolsko glasilo bi moralo vsebovati kakšen strip, saj so pri stripu lahko zelo kreativni. Lahko oblikujejo oglase, predstavijo recepte ipd. Uporaba jezika in način govorjenja je namreč v takšni obliki popolnoma drugačna kot pri ostalih besedilnih vrstah.

Slika 3: Prevod slovenskih ljudskih pravljič, objavljene v sklopu mednarodnega projekta Goethejevega Instituta Milano, 2012.

Vir: lasten.

4 UREDITEV GLASILA - LAYOUT

Vsebina je sicer v ospredju, vendar optična oblika vpliva na zanimanje bralca. Povabili smo novinarko in grafično oblikovalko iz podjetja Evrografis d. o. o., ki nam je dala nekaj nasvetov glede pisanja prispevkov, pridobivanja informacij, avtorskih pravic, formatov in načinov tiska, ločljivosti slik, pošiljanja datotek in še mnogo več. Nato smo si določili rok oddaje prispevkov vodji skupine oz. uredniku. Dijaki oz. študentje so se lotili dela na različne načine. Tisti, bolj ustvarjalni, so se poskušali v pisanju in risanju stripov. Nekateri so predstavljali in oglaševali šolo in njihove izdelke, prevajali strokovna besedila, se pogovarjali s slavnimi

osebami, spoznavali različne računalniške programe kot Adobe Photoshop, Adobe InDesign in Microsoft Office Publisher.

Določiti je bilo potrebno število strani, ki je moralo biti parno, razdelitev tem po straneh, izbor in velikost pisave, naslovov, podnaslovov in še veliko podrobnosti. Pomagali smo si z različnimi revijami, časopisi, reklamnimi letaki ipd. Pri vsem tem je zelo pomembno timsko delo, saj brez pravočasno oddanih prispevkov, tudi najboljši »urednik« no more izdati glasila.

4.1 PRED UREDITVIJO

Razporeditev glasila je kreativen postopek. Besedila in fotografije morajo biti najprej ustrezno obdelana. Odločiti se je potrebno ali vsa besedila, viri in izjave ustrezajo. Vsa besedila je potrebno lektorirati v nemščini in slovenščini, če je glasilo dvojezično. Fotografije morajo biti poslani v CMYK barvni lestvici, saj tiskarski stroji potrebujejo dizajne v CMYK barvnem načinu – Cyan (modra), Magenta (rdeča), Yellow (rumena), Key (črna). Tudi ločljivost slik je zelo pomembna, naj bi bila od 300 dpi naprej.

4.2 NASLOVNICA

Na koncu smo izbrali ime glasila in oblikovali naslovnico, ki seveda vpliva na nakup in branje glasila. Vedno je dobro, da je na naslovnici znan obraz, pri katerem naj bodo dobro vidne oči. Seveda ne smejo manjkati osnovni podatki kot ime glasila, šola, cena in leto izdaje.

Slika 4,5,6: Naslovnice različnih šolskih glasil.

Vir: 1. šolsko glasilo Srednje prometne šole Maribor, 2014,
1. šolsko glasilo IC Piramida, 2015 in 1. šolsko glasilo SŠOM, 2016

4.3 FOTOGRAFIJE

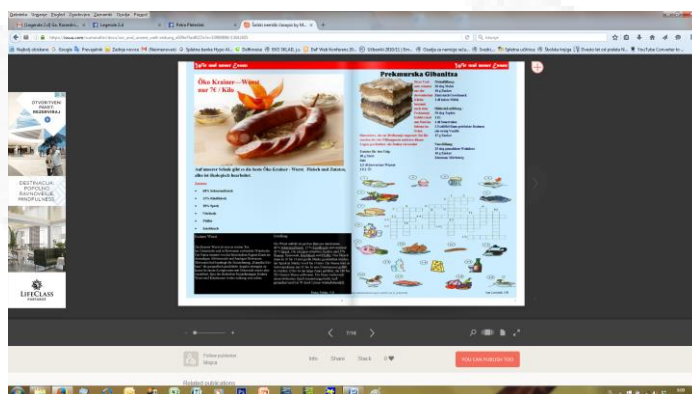
Fotografije so prav tako pomembne kot besedilo. Fotograf zasluži enako spoštovanje kot avtor besedila, zato je pomembno, da je pod vsako fotografijo kot tudi besedilo, ime avtorja. Če so na fotografiji osebe, jih je potrebno poimenovati od leve proti desni. Zelo pomembno je, da se dijakom oz. študentom pove, da morajo fotografije biti avtorske, če pa ni te možnosti, morajo biti obvezno navedeni viri.

Slika 7: Primeri fotografij v 1. izdaji šolskega glasila IC Piramida Maribor
Vir: 1. šolsko glasilo IC Piramida Maribor, 2015

4.4 TISK

Nato sledi tiskanje glasila in s tem povezano financiranje le tega. Odločili smo se za tiskanje glasila v šoli in za digitalno glasilo, objavljeno na spletni strani šole s pomočjo operacijskega sistema **issuu**, kjer lahko brezplačno objavimo revije, kataloge in še veliko več. (<https://issuu.com>)

Slika 8: Objavljeno šolsko glasilo IC Piramida Maribor na spletni strani
https://issuu.com/sumandlm/docs/wir_und_unsere_weltzeitung_e509e7fadf027e?e=10989898/13042405
Vir: lasten

5 ZAKLJUČEK

Učitelji so za posredovanje novih znanj prisiljeni iskati vedno nove načine, kako dijake in študente čim bolj pritegniti in jih navdušiti za učenje tujega jezika. Poleg tradicionalnih metod poučevanja integriramo tudi bolj aktualne metode (npr. projektno delo, simulacije avtentičnih poslovnih situacij, elemente e-učenja, multimedije ipd). Učenje tujega jezika je kompleksno, strokovna terminologija zahteva več angažiranosti. Sčasoma dijaki in študenti spoznajo, da je znanje tujega strokovnega jezika pomembno za njihovo uspešno poklicno delo. Znajti se morajo v vsakdanjih poslovnih situacijah, npr. sprejem obiskovalcev, telefonski razgovor, predstavitev podjetja, pisanje poslovnih dopisov, elektronskih sporočil, in tudi na različnih strokovnih področjih od marketinga do financ. Z izdelavo lastnega šolskega glasila spoznajo dijaki ta medij

kot komunikacijsko in informacijsko sredstvo, v katerem izražajo svoja mnenja in poročajo o dogodkih iz njihovega šolskega in izven šolskega življenja. Razen tega, jim aktiven in kreativen postopek nastajanja glasila, omogoča prepoznati učinke medijskih vsebin.

6 VIRI in LITERATURA

Digital Publishing Platform. [Online]. 2016. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: <https://issuu.com>.

Ein Portal der Medienanstalt Mecklenburg-Vorpommern, Unsere eigene Schülerzeitung. [Online]. 2016. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: http://www.medienkompetenz-in-mv.de/medienkompass/angebot/124-unsere_eigene_schuelerzeitung.html.

Goethe Institut Milano. Objava stripov slovenskih ljudskih pravljic, prevedenih v nemščino. [Online]. 2012. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: <shttp://blog.goethe.de/maerchenhaftes-mittelmeer/archives/279-Freundliche-und-streitlustige-Maedchen.html>).

Intervju iz Wikipedije, proste enciklopedije. [Online]. 2016. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: <https://de.wikipedia.org/wiki/Interview>.

Mojca Šumandl, Objava šolskega časopisa na šolski spletni strani. [Online]. 2015. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: https://issuu.com/sumandlm/docs/wir_und_unsere_weltzeitung_e509e7fadf027e?e=10989898/13042405.

Silvio Endruhn, Farbraum CMYK oder RGB? – Farbenlehre. [Online]. 2014. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: <https://printsachen.de/farbraum-cmyk-oder-rgb-farbenlehre/>.

Spletna stran za obdelavo stripov. [Online]. 2016. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: <https://www.pixton.com/de/>.

Strip, iz Wikipedije, proste enciklopedije. [Online]. 2016. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: <https://de.wikipedia.org/wiki/Comic>.

Elektronski časopis, iz Wikipedije, proste enciklopedije. [Online]. 2016. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: https://de.wikipedia.org/wiki/Elektronische_Zeitung.

Thomas Gerlach/Matthias, J. Lange, Ein Leitfaden für Schülerzeitungsredakteure herausgegeben von der Hanns-Seidel-Stiftung e.V. [Online]. 2011. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: http://www.hss.de/uploads/tx_ddceventsbrowser/LF-Schuelerzeitung_02.pdf.

Tulodziecki, G./Herzig, B. (2002): Computer & Internet im Unterricht. Medienpädagogische Grundlagen und Beispiele. Berlin, Cornelsen Scriptor.

Upodobitvene oblike v novinarstvu, iz Wikipedije, proste enciklopedije. [Online]. 2016. (Citirano 5.7.2016). Dostopno na naslovu: https://de.wikipedia.org/wiki/Journalistische_Darstellungsform.

PROJEKTNO DELO PRI PREDMETU ORGANIZACIJA IN MENEDŽMENT PODJETJA V ŠTUDIJSKEM LETU 2017/2018

dr. Anton Vorina

*Ekonomski šola Celje,
Višja strokovna šola*

anton.vorina@quest.arnes.si

POVZETEK

V prispevku predstavimo projekt raziskovalnega dela študentov pri predmetu Organizacija in menedžment podjetja v študijskem letu 2017/2018 na Ekonomski šoli Celje, Višji strokovni šoli. V uvodnem delu predstavimo osnovna teoretična izhodišča o projektnem delu. V nadaljevanju opišemo posamezne faze projektnega dela študentov in njihove naloge ter obveznosti. Projektno delo je potekalo po naslednjih fazah: Planiranje projekta (začetek oktobra 2017); Izvajanje projekta (od oktobra 2017 do junija 2018); Kontroliranje projekta (praviloma vsakih 7 dni na predavanjih in vajah); Analiziranje projekta (sredina junija 2018). Opomba: Projektno delo s študenti se ni izvajalo v času od 8. 1. 2018 do 16. 3. 2018, ker so bili študentje na praksi v podjetjih.

1 PROJEKTNO DELO

Projekt je časovno omejen proces, za katerega potrebujemo različne vire in menedžment, ki skrbi za ta proces, zato govorimo o projektnem menedžmentu. Ker je treba projekt usklajevati tako s strateškimi kot tudi z ostalimi cilji podjetja, mora priti do tesnega sodelovanja med (najvišjim) menedžmentom in projektnim menedžmentom. Pri tem stremimo k temu, da se projekt izvede v minimalnih trajanjih, z nizkimi stroški in ustrezno kakovostjo, kar je predpogoj za doseganje večje konkurenčnosti. Za izpolnitev teh zahtev se ustvari projektni sistem, ki mora usklajeno delovati po načrtu projekta.

Upravljanje in vodenje projektov poznamo pod skupnim angleškim izrazom *Project management*, kar velja za koncept upravljanja in vodenja, katerega bistvo je v tem, da se za čas trajanja projekta odredi centralna odgovornost za projekt, ki se na ustrezen način organizira v obliki projektne organizacije. Odgovornost za vodenje projektov prevzamejo vodje in skrbniki projektov.

V osnovi torej »projektni menedžment pomeni organiziranje, planiranje in kontroliranje projekta, vendar pa zaradi vsakokratnih posebnosti v povezavi s projektnim delom zahteva tudi posebna znanja in metode« (Hauc, 2002, str. 25).

Za pojem projekt (angleško: project) različni avtorji navajajo različne pomeni. Slovar slovenskega knjižnega jezika IV, 1985; projekt: kar določa, kaj se misli narediti in kako naj se to uresniči, načrt; izdelati, predložiti projekt; projekt šolske reforme; projekt za modernizacijo podjetja; finančni, investicijski projekt; idejni, tehnični projekt stroja, raziskovalni projekt; vesoljski projekt; (http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=ge%3Dprojekt*).

Projekte največkrat razvrščamo glede na problematiko, ki jo obravnavamo. Ločimo: strateške projekte, razvojno-raziskovalne projekte, projekte poslovnih funkcij, ciklične oziroma tipske projekte, optimizacijske projekte in investicijske projekte (Bauer in drugi, 2009, str. 101).

Pri določanju terminskega plana se moramo dogovoriti, kdaj bomo posamezno nalogo začeli izvajati in v kolikšnem času jo bomo končali. Če želimo, da bodo projekti končani v predvidenem času, moramo pri pripravi terminskih planov upoštevati predvsem naslednje:

- Pri planiranju rokov upoštevamo obremenitve članov tima.
- Poznati moramo planirano trajanje vseh nalog.
- Planirati moramo odstopanja od optimalne časovne izvedbe, tako zaradi nepričakovanih situacij kot tudi pojava aktivnosti, ki jih nismo predvideli in jih moramo izvršiti.
- Pri obsežnejših projektih je dobro planirati poleg optimalne izvedbe tudi "bolj pesimistično" izvedbo, kjer bodo roki vključevali rezervo.
- Del vsakega terminskega plana so kontrolne točke ali mejniki (v strokovni angleški terminologiji: milestones). To so določeni termini, na katerih bomo analizirali pretekle dogodke in prilagodili vsebine nalog, če bo to potrebno.

Projekt je časovno omejena (začetek in zaključek) aktivnost organizacije, ki:

- ima jasno določen namen in cilje,
- je enkratna in ne vključuje ponavljanj,
- ima točno določene aktivnosti, običajno razdeljene v faze projekta oz. delovne sklope,
- ima predviden in omejen proračun ter omejene druge vire (delo in oprema),
- privede do konkretnih in merljivih rezultatov ter do spremembe,
- je največkrat inovativen oz. vključuje neke nove vidike, ki so nadgradnja običajne dejavnosti organizacije (Golc, 2010, str. 2)

Zaključimo lahko, da se projektni menedžment sestoji iz planiranja, organiziranja, vodenja in kontroliranja projekta (Rozman, Kovač in Koletnik, 1993, str. 158).

2 PRIMER: PROJEKTNO DELO PRI PREDMETU ORGANIZACIJA IN MENEDŽMENT PODJETJA V ŠTUDIJSKEM LETU 2017/2018

V študijskem letu 2017/2018 sem pri predmetu organizacija in menedžment podjetja uporabljal tudi učno metodo tako imenovanega projektne delo. Projektno delo z 12 študenti je temeljilo na osnovi teoretičnih izhodišč o projektne delo. Projektne delo smo začeli v mesecu oktobru 2017 in ga končali v juniju 2018. Študentje so bili razdeljeni v 3 skupine. Skupino je sestavljalo od 3 do 5 študentov.

Delo je potekalo po naslednjih fazah:

1. Planiranje projekta (začetek oktobra 2017).
2. Izvajanje projekta (od oktobra 2017 do junija 2018).
3. Kontrola projekta (praviloma vsakih 7 dni).
4. Analiza projekta (prva polovica junija 2018).

Opomba: Projektne delo s študenti se ni izvajalo v času od 8. 1. 2018 do 16. 3. 2018, ker so bili študentje na praksi v podjetjih.

2.1 PLANIRANJE PROJEKTA (ZAČETEK OKTOBRA 2018)

S študenti smo, v okviru planiranja projekta, v začetku oktobra 2018, določili:

1. Cilje projekta. Namenski cilj projekta je bil, da študentje v skupini od 3 do 5 študentov naredijo raziskavo o organizaciji in zavzetosti zaposlenih v podjetju x. Da bi dosegli namenski cilj, smo določili še 6 objektivnih ciljev oziroma mesečne cilje, ki so prikazani v nadaljevanju.
2. Začetek in konec projekta. Projekt smo začeli na uvodnih urah v začetku oktobra 2017. Študentje so morali do 13. 6. 2018 (konec projekta) izdelati projektno nalogo, ki bo praktično uporabna.
3. Člane projektne skupine in njihove naloge. Študentje so se sami razdelili v skupine. Ker se med seboj niso poznali, so imeli tudi težave pri izbiranju članov skupine, zato sem nekatere člane v skupini določil sam. Skupini smo določili vodjo in tudi dva pomočnika. Vodja skupine in pomočnika so določili študentje sami. Vodja skupine je bil odgovoren za organizacijo dela v skupini in tudi za komuniciranje preko e-pošte s predavateljem. Izjemoma se je lahko tudi vsak član skupine obrnil neposredno na predavatelja, če težav v skupini ni mogel rešiti z vodjo ali pomočnikoma v skupini. Glavni skrbnik projekta je bil predavatelj.
4. Sredstva, ki smo jih potrebovali za delo. Študentom sem predstavil učilnice, v katerih so lahko »srfali« in iskali informacije preko spleta. Prav tako sem jim pomagal pri analiziranju podatkov (za anlizo vprašalnikov smo uporabili SPSS program) in jih naučil osnove dela s tem programom.
5. Način komuniciranja in obveščanja. Dogovorili smo se, da bomo med seboj komunicirali preko e-maila (predavatelj - vodja skupine), preko spletne učilnice in tudi ustno na vajah, praviloma vsakih 7 dni, ko so na urniku bile vaje.
6. Ocenjevanje projekta. Študente je najbolj zanimalo, na kakšen način se bo njihovo delo v skupini ocenjevalo oziroma ovrednotilo. Ocenjeval sem 5 delnih nalog (vsaka naloga je lahko dobila maksimalno 2 %). V prvem tednu junija 2018 sem ocenil celotno projektno nalogo, katere maksimalna ocena je znašala 35 % celotne ocene. Predstavitev in zagovor naloge sta bila skupno vredna 5 %. Skupno so lahko študentje s projektnim delom pridobili 50 % ocene izpita. Ocene članov (študentov) v skupini so se med seboj razlikovale, saj so posamezni člani v skupini naredili več (ali manj) kot drugi.

2.2 IZVAJANJE PROJEKTA (OD OKTOBRA 2017 DO JUNIJA 2018)

S študenti smo izvajali projekt v skladu s planiranimi dejavnostmi. Bistvo pri izvajanju projekta je učinkovito medsebojno komuniciranje vseh udeležencev in določanje aktivnosti ter rokov, do katerih morajo biti aktivnosti narejene. Vsak teden smo na vajah skupinsko reševali probleme po načelu »ne obtožuj, ampak pomagaj.«

S študenti smo projekt izvajali postopoma po korakih oziroma po posameznih delnih nalogah:

1. V oktobru 2017 so študentje iskali literaturo za posamezno področje raziskovanja (npr. *Vodenje in zadovoljstvo zaposlenih*) in proti koncu meseca oktobra predstavili svoje delo.
2. V novembru 2017 so študentje nadaljevali z iskanjem literature. Prav tako so v programu Word oblikovali teoretični del naloge in ga posredovali v spletno učilnico.
3. Decembra 2017 so študentje začeli z raziskovanjem. Njihova naloga je bila, da sestavijo anketni vprašalnik, ki ga bodo uporabili pri raziskovanju. Prav tako so morali poiskati angleški članek, ki je bil povezan s temo raziskovanja in ga prevesti v slovenščino.
4. Od 8. 1. 2018 do 16. 3. 2018 so študentje opravljali obvezno prakso v podjetjih. V tem času so poskušali pridobiti čim več »fizičnih anket« s strani zaposlenih, svojcev in prijateljev. Istočasno je potekalo online raziskovanje o zadovoljstvu in zavzetosti zaposlenih s pomočjo *Google Drive*.
5. Marca 2018 so se študentje vrnili iz prakse in tako smo lahko nadaljevali z analizo podatkov. Analizo podatkov smo naredili v programu SPSS, podatke pa uredili v Excel-u.

6. V aprilu 2018 so študentje izdelali poročilo o raziskovalnem delu v celoti z interpretacijo rezultatov in odgovorili na raziskovalna vprašanja ter podali splošne ugotovitve raziskave.
7. V maju in juniju 2018 so študentje oddali projektno nalogo v programu Word preko spletne učilnice. Nalogo so predstavili ostalim študentom v skupini ter jo zagovarjali. Sliki 1 in 2 prikazujeta študente, ki so zagovarjali projektni nalogi.

Slika 1: Raziskovalna skupina 1

Slika 2: Raziskovalna skupina 2

2.3 KONTROLIRANJE PROJEKTA (OD OKTOBRA 2017 DO JUNIJA 2018)

Zelo pomembna faza pri projektnem delu je sprotna in učinkovita kontrola. Zato smo se s študenti odločili za uvedbo »mini« in »maksi« kontrol. Bistvo vseh kontrol je bilo predvsem v reševanju problemov in iskanju idej za rešitev le-teh.

1. »Mini« kontrole so se izvajale preko e-maila in spletne učilnice ter na vajah praviloma vsakih 7 dni. Vsak teden so vodje skupin poročale, kaj je skupina v tem času naredila in kakšne probleme ima.
2. Na koncu meseca smo izvedli »maksi« kontrole in sicer je predavatelj pregledal mesečno delo študentov (delni izdelek) in ga ocenil z ocenami 0 %, 1 % ali 2 %. Maksi kontrole so bile nujne, saj so študentje imeli razne težave, kot so npr.: težave pri iskanju literature, težave z vodenjem skupine, težave pri razdelitvi nalog, itd. Študentje so imeli tudi medosebne težave, predvsem pri komunikaciji in strpnosti do drugega, prav tako so imeli težave pri oblikovanju naloge, težave pri interpretaciji podatkov in sestavljanju anketnega vprašalnika.

2.4 ANALIZIRANJE PROJEKTA (ZAČETEK JUNIJA 2018)

Zadnja faza pri projektnem delu je bila analiza projekta. Analizo smo izvedli na zadnjih predavanjih oziroma vajah in sicer 13. 6. 2018. Študentje so zapisali sklepne misli in ocenili prednosti in slabosti takšnega načina dela ter vodenje projekta. V nadaljevanju podajamo zanimiva razmišljanja štirih študentk o projektni nalogi in samem delu v skupini.

Študentka A: Delo v skupini nam je pokazalo, kakšen timski igralec smo. Našo skupino smo sestavljale štiri različne osebnosti, kar nosi določene zaplete in razplete. Delo v skupini je potekalo mirno in učinkovito. Navodila, ki smo jih prejele od mentorja, so bila natančna in jasna. To nam je zelo olajšalo delo. Kot vodja skupine sem poizkušala pravilno razdeliti delo in vsakega člana skupine zadolžiti za tisto, kar mu gre najbolje od rok oziroma najbolje zna.

Študentka B: Skozi nalogo sem ugotovila, da lahko z delitvijo nalog, kot je bilo v našem primeru, delo opravimo bolj kakovostno in hitreje. Zelo pomemben pa je tudi odnos vsakega člana in njegova pripravljenost za delo, saj se le ta odraža v sami nalogi.

Študentka C: Delo v skupini je bilo zelo zanimivo. Naloge smo enakomerno razporedile med člane v skupini in pravočasno oddajale delne naloge. Menim, da smo naloge opravljale odgovorno in zanesljivo. Pohvalila bi tudi mentorja za motiviranje, organiziranost in pomoč študentom.

Študentka D: Menim, da izdelava projektne naloge prinese veliko učinka na nas študente, saj se s tem veliko naučimo in pridobimo nova spoznanja. Z izdelavo projektne naloge se naučimo koncepta izdelave diplomske naloge, vnaprej bomo vedeli, kaj nas čaka glede izdelave diplomske naloge. Delo projektne naloge je potekalo brez konfliktov. Po mojem smo izbrali v skupini odlično vodjo skupine, ki je poskrbela za dobre odnose med člani skupine. Projektna naloga mi je »pokazala«, kako »deluje« timsko delo. Zelo sem bila zadovoljna z našo skupino. Vesela sem tudi, da sem spoznala takšnega mentorja, kot ste Vi. Vedno ste bili zabavni na predavanjih in ste nas veliko naučili. Hvala.

3 ZAKLJUČEK

V prispevku smo poizkušali nakazati bodoče smernice za projektni način poučevanja študentov na višjih strokovnih šolah in tudi učencev ter dijakov.

Prednosti projektne dela s študenti niso le pridobivanje in povezovanje znanj z različnih tehniških področij, ampak tudi pridobivanje izkušenj s področja medsebojnega sodelovanja, reševanja konfliktov, upravljanja s časom ter vodenja projektov. Pridobljene izkušnje lahko študentom koristijo kasneje pri sodelovanju v večjih projektih v podjetju. Študentje lahko pri skupinskem delu na projektu odkrijejo in razvijejo svoje sposobnosti, ki bi jih s samo individualnim delom težje. Nemalokrat se pri takšnem delu razvija tudi timski duh, spodbuja zdrava konkurenčnost, kreativno razmišljanje in inovativno iskanje rešitev.

Morda za konec zaključimo z mislijo študentke:

Vas, dr. Vorina pa bi rada pohvalila, saj ste nas odlično vodili skozi celo leto. Izdelava raziskovalne naloge ni bila težka, saj smo vedno dobili jasna navodila. Všeč mi je bilo, da smo nalogo oddajali po »delčkih«, ki smo jih tudi skupaj pregledali. Želim vam, da ostanete tako preprosti in iskreni, kot ste bili z nami, še naprej. Takšen način predavanja in podajanja znanja se mi zdi zelo primeren, saj sem se veliko naučila, ure pa niso bile dolgočasne.

4 VIRI in LITERATURA

Hauc, A. (2002). *Projektni management*. Ljubljana: GV Založba.

Bauer, J. in drugi. (2009). *Organizacija in menedžment podjetja*. Ljubljana: Zavod IRC.

Golc, S. (2010). *Gradivo za usposabljanje Projektno vodenje za vsak dan*. (Citirano 9. 9. 2018). Dostopno na naslovu: [http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/CVZU/LU_Ptuj/CVZU_5LUP_Projektno.pdf](http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/odrasli/Gradiva_ESS/CVZ_U/LU_Ptuj/CVZU_5LUP_Projektno.pdf).

Rozman, R., Kovač, J. in F. Koletnik. (1993). *Management*. Ljubljana: Gospodarski vestnik.

Projekt. (online). 2018. (Citirano 7. 9. 2018). Dostopno na naslovu: http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=ge%3Dprojekt*.

MEDIJSKI DOGODEK KOT PRAKTIČNI DEL ŠTUDIJSKEGA PROCESA

Jerca Božič Kranjec
univ. dipl. novinarka

*Ekonomski šola Novo mesto,
Višja strokovna šola*

jerca.kranjec@gmail.com

POVZETEK

Priprave medijskih dogodkov smo se na Ekonomski šoli Novo mesto, Višji strokovni šoli, prvotno lotili z namenom spodbujanja prepoznavnosti šole, a je že po prvem medijskem dogodku postalo jasno, da je tovrstna dejavnost odlična priložnost za vpeljevanje praktičnega dela v študijski proces. Študente programov Medijska produkcija in Ekonomist tako angažiramo vse od priprave dogodka, izvedbe, do komuniciranja z mediji na in po dogodku. Obe študijski področji v projektih medijskih dogodkov povezujemo ter prepletamo vsebinsko in izvedbeno. Priprava programa dogodka, oglaševalskih gradiv, javno nastopanje in medijsko pokrivanje dogodka so dela, kjer se študenti v popolni realnosti približajo praktičnemu delovanju na svojem poklicnem področju. Ključne besede: medijski dogodek, medijska produkcija, projekt, praktični študij

1 UVOD

1.1 KAJ JE MEDIJSKI DOGODEK IN KAJ ŽELIMO Z NJIM DOSEČI

Medijske dogodke poznamo že domala vso zgodovino človeštva, čeprav je zaradi sodobne rabe izraza medij ta trditev slišati nenavadna. A od najstarejših civilizacij naprej so skozi vso zgodovino mediji tudi: slikanje, kiparjenje, govor, igranje, prepevanje glasbe, uprizarjanje s telesom. V srednjem veku bi lahko za medijski dogodek označili npr. kronanje kralja, katerega močna vizualna vsebina je bila glavna oblika publicitete. Prav to – publiciteta – je tisto, kar z medijskimi dogodki želimo doseči še danes. V novejšem času medijski dogodek imenujemo dogodek, za katerega je značilno predvsem, da je pripravljen z namenom spodbujanja medijskih objav. Organizacije se vse bolj poslužujejo dogodkov, ki jih službe za odnose z javnostmi pripravijo izključno za to, da bi dosegli čim večjo medijsko pokritost in s tem pozitivno poročanje medijev o organizaciji sami ali njenih izdelkih/storitvah. (Gjura, 2010). Lahko bi rekli, da dogodka, ki nima novičarske vrednosti in torej v medijih ni objavljen, ne moremo razumeti kot dogodek za širšo javnost. Medijske objave sicer Verčič (et al., 2002) glede na način spodbujanja vsebine objave s strani organizacije deli na štiri osnovne vrste: novice, zgodbe, nastope in dogodke. Slednje opredeli kot najpomembnejše orodje za spodbujanje novic, saj so organizirani izključno zato, da spodbudijo medijske objave, ali pa bi se zgodili tako ali tako, vendar njihov potek prilagajamo potrebam medijskega poročanja.

1.2 MEDIJSKI DOGODKI KOT PRAKTIČNI DEL ŠTUDIJSKEGA PROCESA NA EKONOMSKI ŠOLI NOVO MESTO, VIŠJI STROKOVNI ŠOLI

Na Ekonomski šoli Novo mesto, Višji strokovni šoli (v nadaljevanju Višji strokovni šoli), kjer izobražujemo bodoče ekonomiste in inženirje medijske produkcije, smo se organizacije medijskih dogodkov lotili tako zaradi zgoraj omenjene publicitete, ki naj bi pripomogla k večjemu vpisu na šolo, kot tudi zaradi možnosti vpeljave praktične izkušnje delovanja medijev v študijski proces. Organizacija medijskih dogodkov – spodaj opisani je bil šesti po vrsti, pripravljamo pa se že na sedmega – poteka kot projektno delo, v katerega smo vključeni vsi predavatelji Višje strokovne šole in večina študentov. V projektih medijskih dogodkov povezujemo in prepletamo obe naši študijski področji, torej medije in ekonomijo. Študenti medijske produkcije se največkrat pojavljajo v medijskih vlogah kot fotografi, snemalci, poročevalci, režiserji, montažerji in grafiki, ekonomisti pa svoja znanja in veščine vpletajo v vsebino dogodkov. Hkrati pa so njihove vloge pogosto in tudi po njihovih željah, zamenjane. Na medijskih dogodkih torej študenti medijske produkcije in ekonomije področja dela zamenjajo, kar je nenazadnje v skladu z motom naše šole, za katero rečemo, da gredo na njej ekonomija in mediji z roko v roki. Večina medijskih dogodkov Višje strokovne šole poteka na javnih mestih, tako da so poleg povabljenih gostov na njih prisotni tudi vsi, ki jih je pritegnilo javno povabilo na dogodek, ali pa zgolj naključno mimoidoči. Udeležijo se jih seveda tudi novinarji oz. novinarske ekipe lokalnih, regionalnih in nacionalnih medijev.

2 PROJEKT MEDIJSKI DOGODEK »PITCH ALI KAKO PREPRIČATI INVESTITORJA V TREH MINUTAH« V QLANDIJI NOVO MESTO

Projekt medijski dogodek Pitch ali kako prepričati investitorja v treh minutah je bil sicer del širšega projekta z naslovom Podjetniško razmišljanje, ki ga na Višji strokovni šoli pripravljamo že nekaj let zapovrstjo in traja več mesecev. Osrednja tema medijskega dogodka so bile kratke predstavitve podjetniških idej študentov medijske produkcije in ekonomije strokovni komisiji. Gre za v poslovnem oz. podjetniškem svetu priljubljeno pitchanje, s katerim želi podjetnik v kratkem času (največ treh minutah) prepričati investitorja, da podpre njegovo poslovno idejo. Za praktični del študijskega procesa pa je bil temu enakovreden del tudi medijsko pokrivanje dogodka, torej fotografiranje, snemanje, režija, oddajanje v živo, montaža, kar so opravili študenti medijske produkcije z mentorji – predavatelji. Dogajanje smo umestili v najbolj frekventen javni prostor v Novem mestu – nakupovalno središče Qlandija, na njem pa so sodelovali tako predstavniki gospodarstva, predstavniki medijskih hiš, povabljeni gostje ter naključni mimoidoči kot publika. Da bi bil dogodek zanimivejši za širšo javnost, so ga popestrili glasbeni gostje The Plut family.

2.1 NAMEN IN CILJ PROJEKTA

Medijski dogodek je imel tri namene in sicer: študijski proces izpeljati v realnem delovnem okolju tako za študente medijske produkcije kot ekonomije, sodelovati s predstavniki gospodarstva ter privabiti medijske hiše, ki bi o dogodku poročale. Slednje bi hkrati prineslo možnost vpogleda študentov v način dela medijskih ekip na terenu, samo poročanje o dogodku pa bi za našo šolo pomenilo dobrodošlo promocijo.

Cilj medijskega dogodka je bil pripraviti javno prireditve, na kateri se bodo študenti preizkusili v vlogi organizatorjev, voditeljev in nastopajočih ter medijskih ekip, ki dogodek spremljajo. Cilj so bile tudi objave dogodka v medijih.

2.2 POTEK PROJEKTA

Priprave študentov in njihovih mentorjev na medijski dogodek, ki se je potekal 20. januarja 2017, od 15.30 do 17.00 v nakupovalnem središču Qlandia Novo mesto, so potekale vse od začetka oktobra 2016. Študenti ekonomije in medijske produkcije so v okviru študija razvijali podjetniške ideje in se pripravljali na predstavitev pred komisijo podjetnikov na medijskem dogodku. Razdeljeni v skupine so razvili šest podjetniških idej: Prigrizek to go, Roletarstvo M&T, All in one Phone Stand, Holohome, Aplikacija BEBO ter Fist full of tunes. Študenti medijske produkcije so skupaj z mentorji pripravili besedila in grafiko za izdelavo plakata ter objave na spletni strani in družbenih omrežjih. Predhodno je bilo potrebno opraviti tudi dogovor z vodjo Qlandije Novo mesto za najem prostora, zagotoviti tri člansko komisijo podjetnikov za ocenjevanje predstavitev idej, pripraviti program medijskega dogodka in moderatorja, ki ga bosta povezovala, se dogovoriti z gosti – glasbeno skupino The Plut family, povabiti medijske hiše, pripraviti objave za spletni strani Razvojnega centra Novo mesto in Višje strokovne šole (www.rc-nm.si, www.esnm-visja.si) ter objave na družbenih omrežjih, pripraviti opremo in ekipe za prenos v živo, pripraviti prostor, oder, oznake.

Slika 1: Plakat, ki vabi na medijski dogodek.
Vir: Ekonomska šola Novo mesto, Višja strokovna šola.

Medijski dogodek je potekal kot prireditev, ki sta jo povezovala študentka ekonomije in študent medijske produkcije. Predstavila sta projekt Podjetniško razmišljanje, k nagovorom povabila ravnateljico Višje strokovne šole, direktorja Razvojnega centra Novo mesto in podžupana mestne

občine Novo mesto, predstavila pitchanje, snemanje v živo, sledile so predstavitve podjetniških idej v obliki pitchov s komentarji strokovne komisije, z vmesnimi nastopi glasbene skupine The Plut family in promocijskimi filmi Višje strokovne šole ter Razvojnega centra Novo mesto. Ob koncu dogodka je komisija razglasila tri zmagovalne ekipe in jim podelila praktične nagrade. Ocenili smo, da se je dogodka poleg povabljenih gostov in petih medijskih hiš: Vaš Kanal, Dolenjski list, Dnevnik, Radio Krka in RTV Slo, udeležilo tudi vsaj 60 naključnih obiskovalcev nakupovalnega središča.

Slika 2: Komisija podjetnikov ocenjuje pitchanje študentov.
Vir: Ekonomska šola Novo mesto, Višja strokovna šola

Slika 3: Režija prenosa v živo
Vir: Ekonomska šola Novo mesto, Višja strokovna šola

Slika 4: Študenti medijske produkcije pri snemanju medijskega dogodka
Vir: Ekonomska šola Novo mesto, Višja strokovna šola

2.3 EVALVACIJA PROJEKTA

Ob zaključku medijskega dogodka smo med študenti opravili tudi krajšo evalvacijo. Opisno so odgovarjali na vprašanje: Kakšen se ti je zdel medijski dogodek Pitch ali kako prepričati investitorja v treh minutah? Odgovori so bili sledeči:

- V redu. Dogodek je bil sicer odlično izpeljan, motilo me je le to, da powerpointi niso delali tako, kot bi morali.
- Zelo dovršen, saj smo se zelo pripravljali. Lep dogodek.
- Dobro je bilo, da smo sodelovali vsi, tudi tisti, ki niso predstavljali svoje ideje.
- Bilo je fajn.
- Zdel se mi je dobro pripravljen in izpeljan.
- V redu. Lahko bi bil izveden bolje.
- Dogodek je bil v redu. The Plut family so lepo popestrili dogodek.
- Dober, zanimiv in izzivalen.
- Zanimiv in dober.
- Zelo dobro organiziran. Všeč mi je bilo, da smo celoten projekt v Qlandiji (snemanje, montaža, live produkcija, oddajanje v živo, fotografiranje) vodili medijici.
- Dogodek je bil dober. Videlo se je, koliko časa se je posamezna skupina pripravljana na dogodek.
- Dogodek v Qlandiji je bil zame kot nastopajočega zelo v redu, čeprav z malo treme. Dobro organizirano.
- Uspešen, saj se je zgodilo vse, kar je bilo načrtovano.
- Odlično izpeljan, saj smo se nanj pripravljali več mesecev. Vsi, ki so sodelovali, so svoje naloge opravili odlično.
- Dogodek je bil zanimiv z medijskega vidika.
- Dokaj zanimiv.
- Zelo zanimiv. Premagal sem tremo pred nastopanjem.
- Dogodek je bil izpeljan super, ampak s stališča snemalcev in fotografov je bil oder postavljen zelo napačno.
- Potekal je zelo v redu in nisem pričakoval tako zanimivega zaključka.
- Strašen, saj se je bilo potrebno soočiti s svoji strahovi pred nastopi. Vedeti je potrebno, da je v naši stroki takšno izpostavljanje obvezno in več kilometrine kot imamo, boljše je za nas.
- Vsi smo dobili koristno prakso, ko smo bili na dogodku zadolženi vsak za svoje delo.

- Pričakoval sem malo večji oder in malo več ljudi. Drugače pa super vse skupaj. (Ekonomška šola Novo mesto, Višja strokovna šola, 2017)

Opisne odgovore smo razdelili v štiri sklope in sicer: Odlično, Zelo v redu, V redu ter V redu, a bi lahko bilo bolje. Za Odlično se je opredelil 1 študent, za Zelo v redu se je opredelilo 9 študentov, za V redu 8 in za V redu, a bi lahko bilo bolje 4 študenti.

Ugotovitve: Približno na polovico bi lahko razdelili študente na tiste, ki se jim je del medijski dogodek nekaj posebnega, in na tiste, na katere je pustil bolj mlačen vtis. Kljub takšnemu rezultatu evalvacije, smo z organizacijo in potekom dogodka ter odzivom medijev nanj, ki je naveden v spodnjem odstavku, zelo zadovoljni.

Odgovor	Število odgovorov
Odlično	1
Zelo v redu	9
V redu	8
V redu, a bi lahko bilo bolje	4

Tabela 1: Kakšen se ti je zdel medijski dogodek *Pitch* ali kako prepričati investitorja v treh minutah?

Slika 1: Kakšen se ti je zdel medijski dogodek *Pitch* ali kako prepričati investitorja v treh minutah?

Svojevrstno evalvacijo projekta predstavljajo tudi medijske objave. Na tem mestu bi izpostavili dve izmed njih: prispevek v osrednji dnevno-informativni oddaji *Novice* na regionalni televiziji *Vaš kanal*: <http://www.vaskanal.com/starejse-novice/26107-podjetnisko-medijski-event-visje-ekonomske-sole.html> in prispevek v dnevno-informativni oddaji *Slovenska kronika* na Televiziji Slovenija: <https://4d.rtvsllo.si/arhiv/slovenska-kronika/174450419>.

3 NAČRTOVANJE NASLEDNJEGA MEDIJSKEGA DOGODKA

Evalvacija in rezultati medijskega dogodka Pitch ali kako prepričati investitorja v treh minutah so pokazali, da je projektno delo Višje strokovne šole, ki študente in njihove mentorje popelje in vpelje v realni svet njihovega bodočega poklicnega življenja, zelo dobrodošlo, zato smo se odločili s tovrstnim delom nadaljevati in še naprej v vsakem študijskem letu pripraviti vsaj en medijski dogodek.

V študijskem letu 2018/19 načrtujemo medijski dogodek z naslovom Pri fotografu na Glavnem trgu nekoč in danes. Ob odprtju prenovljenega novomeškega Glavnega trgu, ki bo predvidoma spomladi 2019, bomo pripravili dva fotografska studia, drugega ob drugem, v katerih bodo obiskovalci lahko spoznali starodoben in najsodobnejši način fotografiranja. V obeh studiih jih bomo lahko tudi fotografirali in prejeli bodo svoje fotografije. Partnerji Višje strokovne šole v tem projektu bodo: Mestna občina Novo mesto, Dolenjski muzej, Knjižnica Mirana Jarca in Folklorno društvo Kres.

4 ZAKLJUČEK

Medijski dogodek Pitch ali kako prepričati investitorja v treh minutah je po vseh kriterijih služb za odnose z javnostmi, ki tovrstne dogodke pripravljajo z namenom spodbujanja medijskih objav, zagotovo uspel, saj je odmeval v lokalnih, regionalnih in nacionalnih medijih. Za Višjo strokovno šolo pa je bil uspeh dogodka toliko večji, saj so lahko študenti medijske produkcije in ekonomije v praksi na realnem dogodku pred številno publiko preizkusili znanja in veščine, ki jih pridobivajo v študijskem procesu. Evalvacija projekta je sicer pokazala, da se je približno polovici študentov zdel medijski dogodek nekaj posebnega, na približno polovico pa je naredil bolj mlačen vtis. Ne glede na to, je medijski dogodek svoje ime upravičil v dveh pomenih. V prvem zato, ker so na dogodku študenti medijske produkcije imeli izvrstno možnost pridobivanja praktičnih izkušenj na terenu, v realni situaciji, v drugem pa zato, ker je dogodek zelo odmeval v medijih. Oboje je zelo dobrodošlo tako za študente, kot za Višjo strokovno šolo, zato nameravamo s organizacijo tovrstnih dogodkov nadaljevati tudi v prihodnje.

5 VIRI in LITERATURA

Verčič, D. et al. *Odnosi z mediji*. Ljubljana: GV Založba, 2002.

Gjura, N. *Medijski dogodek kot ključno orodje odnosov z javnostmi* (on line). 2010. (citirano 28.8.2018). Dostopno na naslovu: <http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska/pdfs/gjura-natasa.pdf>

Evalvacija Medijskega dogodka. *Ekonomska šola Novo mesto, Višja strokovna šola*. (2017)

Kren, M. *Novice*. Novo mesto: Vaš kanal, 2017 (videoposnetek). Dostopno na naslovu: <http://www.vaskanal.com/starejse-novice/26107-podjetnisko-medijski-event-visje-ekonomske-sole.html>

Držaj, P. *Slovenska kronika*. Ljubljana: RTV Slo, 2017 (videoposnetek). Dostopno na naslovu: <https://4d.rtv slo.si/arhiv/slovenska-kronika/174450419>

VKLJUČEVANJE VSEBIN I4.0 V PREDAVANJA SISTEMI MEHATRONIKE 1

Helena Mladenović Jerman
univ. dipl. inž. stroj.

*Šolski center Ljubljana, Višja strokovna šola
za mehatroniko in oblikovanje*

helena.jerman@ssts.si

POVZETEK

Industrija 4.0 počasi, a nezadržno prodira tudi v slovensko industrijo, zato so vsebine, ki jih predstavlja, pomembne tudi za študente višje šole za mehatroniko. Cilj industrije 4.0 je masovna individualizacija proizvodnje in posledično visoka stopnja zadovoljstva kupcev. Glede na smernice industrije 4.0 je proizvodni sistem prilagojen na naročilo kupca, ki ga lahko sestavljajo izdelki, ki so del proizvodnega programa ali pa so zahteve kupca povsem unikatne. Brežžična komunikacija, vertikalna in horizontalna komunikacijska povezanost ter daljinsko vodenje strojev omogoča optimalno uporabo strojev in naprav. Hkrati omogoča tudi optimizacijo proizvodnih procesov, dela in porabe energije, zaradi česar se znižajo stroški proizvodnje.

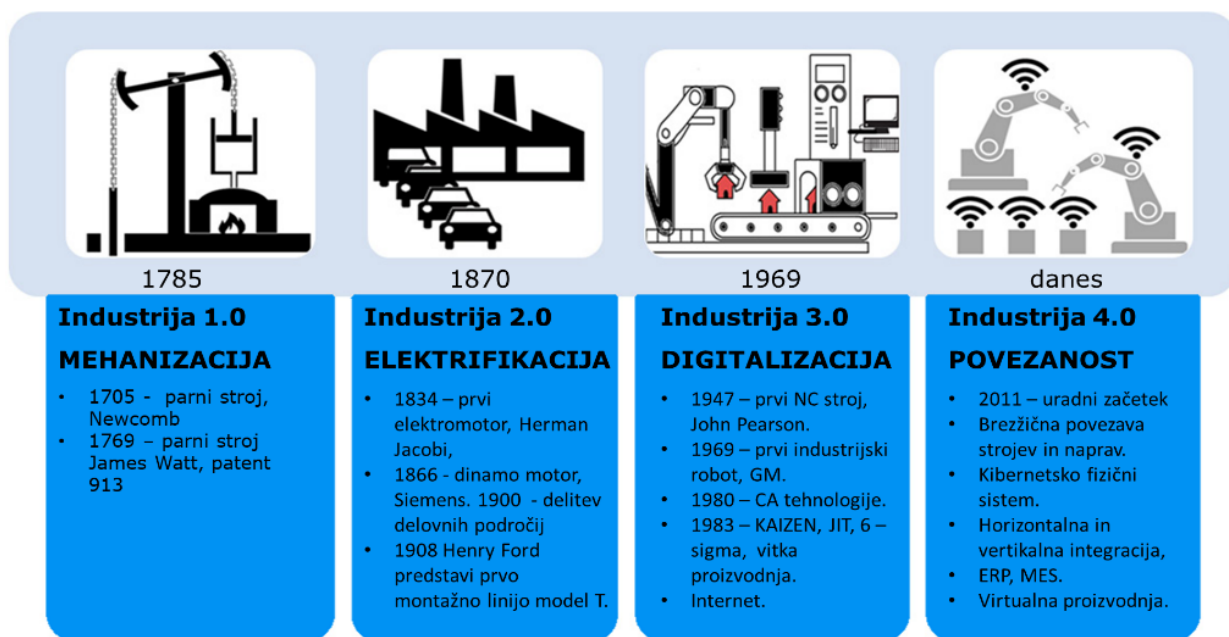
1 UVOD

Predmet Sistemi mehatronike 1 predmet prvega letnika višješolskega programa Mehatronike. Že samo ime pove, da gre za predmet, kjer se študentje prvič srečajo z osnovnimi znanji s področja mehatronike. Izvaja se v obsegu 42 ur teorije in 47 ur vaj ter je ovrednoten s 7 KT. Sistemi mehatronike 1 je predmet, kjer se študentje programa Mehatronike prvič srečajo z vsebinami avtomatizacije in krmiljenja. Predmet je razdeljen na logične gradnike, ki so: kibernetika, električna, pnevmatična, hidravlična in programljiva pomnilniška krmilja. Kljub temu da osnovna oz. temeljna znanja ostajajo nespremenjena, lahko z novimi pogledi in principi, ki jih prinaša industrija 4.0, obogatimo predavanja in študente seznanimo z novim proizvodnim konceptom, ki bo v obdobju njihovega dela v industriji zelo aktualen.

2 ZGODOVINSKI RAZVOJ

Uvodno predavanje Sistemi mehatronike 1 je namenjeno zgodovinskemu pregledu razvoja tehnike in tehnologije, zato je smiselno povedati, da je avtomatizacija proizvodnih sistemov posledica razvoja.

Leto 2011 štejemo za uradni začetek industrije 4.0, kamor se vključujejo vse pridobitve dosedanjega industrijskega razvoja. Čeprav industrijo 4.0 ne označuje nek poseben dogodek, gre za določene smernice razvoja, kjer govorimo o masovni individualizaciji, saj je velik poudarek na zadovoljevanju zahtev kupca, osnovna značilnost pa je vertikalna in horizontalna integracija udeleženih strojev, naprav, sistemov.

Slika 3: Industrijske revolucije in mejniki razvoja.
Vir: Christopher Roser [1].

3 KONCEPTI INDUSTRIJE 4.0

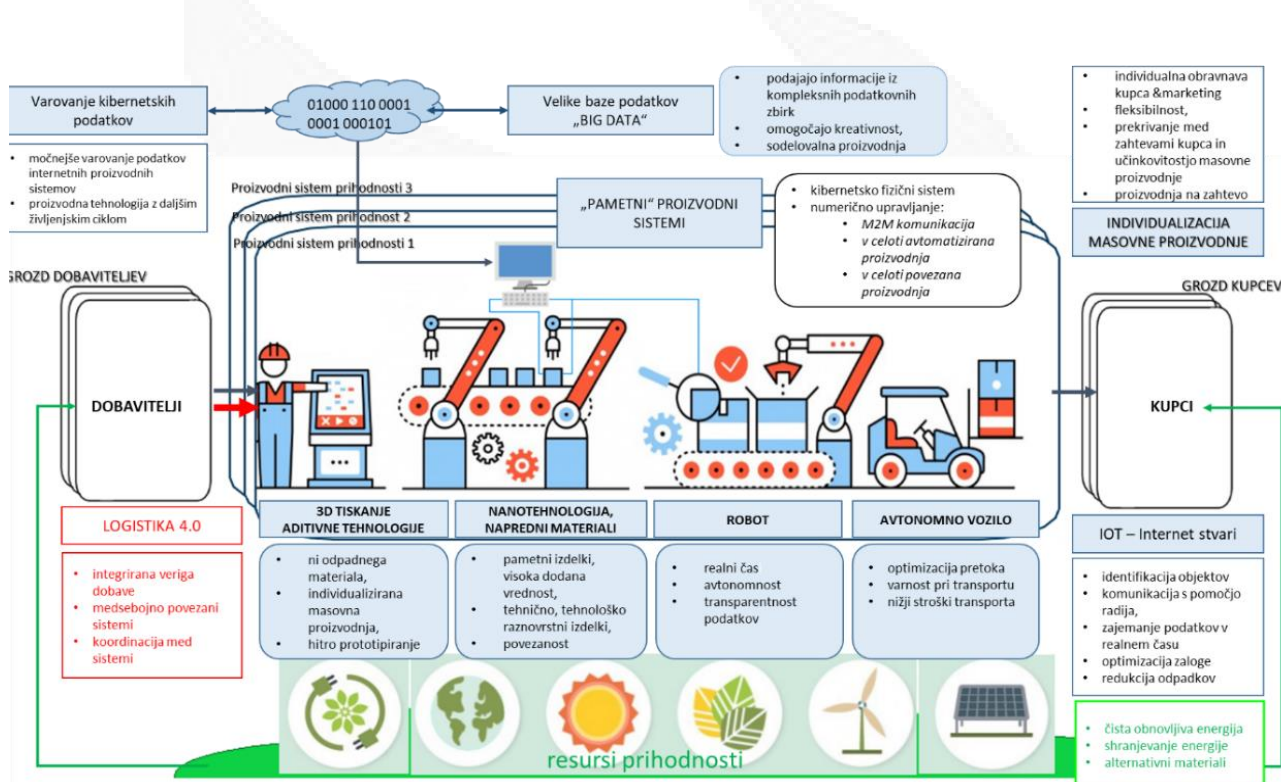
Ob predstavitvi mehatronskih sistemov je študentom primerno predstaviti tudi industrijo 4.0. V izhodišču so industrijo 4.0 sprožili nemški inženirji, saj so pri razvojnih investicijah potrebovali podporo vlade. Osnovni gradniki koncepta industrije 4.0 so [2]:

- digitalizacija in integracija sistemov v vseh fazah od snovanja in uporabe (vključno z logistiko in dobavo), ne samo znotraj enega proizvodnega sistema, temveč širše;
- kibernetsko–fizični sistemi, ki nadzirajo in krmilijo procese in sisteme;
- mrežna komunikacija, ki vključuje brezžične in internetne tehnologije;
- simulacija, ki zajema modeliranje in vizualizacijo procesa snovanja in konstruiranja, kakor tudi postavitev proizvodnih procesov. V tem kontekstu se uveljavljata temina digitalni dvojček izdelka in proizvodnja v senci;
- velike zbirke podatkov, analiza in uporaba le teh, bodisi direktno na proizvodnem nivoju ali z analizo in računanjem v oblakih;
- večja podpora pri uporabi informacijske in komunikacijske tehnologije zaposlenim, kar pomeni večjo stopnjo robotizacije proizvodnih procesov, sisteme obogatene resničnosti in uporabo pametnih orodij.

4 VERIGA VREDNOSTI

V okviru predmeta Sistemi mehatronike 1 lahko kompleksnost proizvodnega sistema industrije 4.0 ponazorimo z verigo vrednosti, ki temelji na procesnem pogledu tega sistema. Ko govorimo o verigi vrednosti in industriji 4.0, je pomembno poudariti, da je to industrija, ki podpira aditivne tehnologije, kjer so vključene vse vrste 3D-tiskanja, s čimer želimo doseči hitro izdelavo prototipov in optimalno porabo materialov ter, vsaj teoretično, industrijo brez odpadnega materiala. Industrija 4.0 v proizvodne sisteme vključuje uporabo pametnih materialov, saj govorimo o avtonomnih strojih in napravah. Za industrijo 4.0 ni pomembno, kdo je proizvajalec

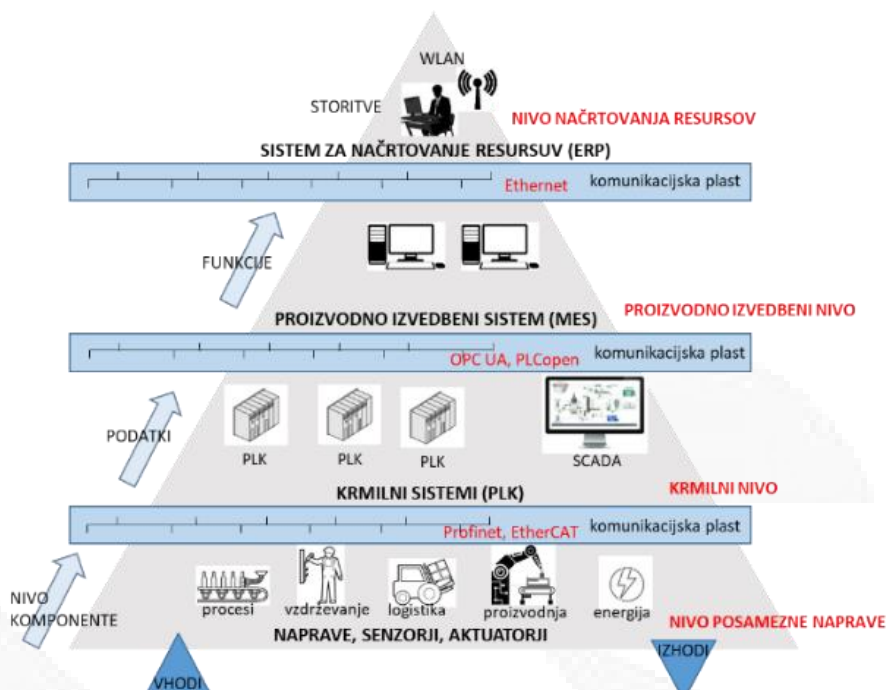
stroja ali naprave, kateri krmilnik uporabljamo, saj je industrija z odprtimi protokoli komunikacije med vsemi udeleženci proizvodnega sistema. Ko govorimo o brezžični komunikaciji med stroji in napravami pa tudi s sistemi, govorimo o IOT, za industrijske sisteme, kjer je potrebno zagotavljati varen prenos podatkov, pa govorimo o IIOT [3]. Na vходу imamo grozd dobaviteljev, ki jih obvladujemo s sistemom za upravljanje z bazami podatkov DBMS, ki je poimenovan sistem za načrtovanje proizvodnih resursov ERP (Enterprise Resource Planning). S sistemom ERP pokrivamo področja, kot so: nabava in obdelava naročila, distribucija in spremljanje stanja zalog, prodaja in odnosi s kupci, računovodstvo, grobo planiranje proizvodnje ter kadrovska služba. Ključni del ERP sistema je skupna baza podatkov, ki omogoča dostop do podatkov v realnem času različnim delovnim enotam v podjetju ali oddaljenih oddelkih podjetja. Ko surovine in kupljene komponente vstopijo v proizvodni sistem, jim ustrezna identifikacija omogoča sledljivost saj postanejo del proizvodnega sistema, natančneje del intralogističnega podsistema. Podsistemi proizvodnega sistema zajemajo sisteme identifikacije komponent, krmiljenje transportnih poti komponent, optimizacijo poti, povezavo med različnimi transportnimi sistemi. Vsa komunikacija poteka preko še enega DBMS, in sicer sistema za upravljanje proizvodnje, angleško poimenovanega MES (Management Execution System). MES predstavlja vmesni člen med ERP in proizvodnim nivojem. Sistem MES beleži podatke o statusu izvajanja naročila, o stanju resursov, o kakovosti izdelkov, ki jih posreduje ERP sistemu. Na drugi strani je zadolžen, da posreduje proizvodne informacije: tehnološke postopke, varstvo pri delu in vzdrževanje na proizvodnem nivoju. Na proizvodnem nivoju MES sproži proizvodni proces na osnovi signala, ki ga posredujejo senzori identifikacije. To je lahko senzor RFID (radijski senzor identifikacije). Za vsako delovno postajo velja, da komunikacija poteka tako vertikalno v smeri MES, posledično tudi ERP, kot horizontalno, v smeri drugih strojev in naprav [4].

Slika 4: Veriga vrednosti znotraj industrije 4.0.
Vir: Michael Fischer [5].

Če pogledamo še z drugega zornega kota in pogledamo arhitekturo industrije 4.0, vidimo, da vrh piramide zaseda sistem ERP, ki obvladuje proizvodni sistem ali grozd proizvodnih sistemov.

MES krmili posamezne procese tako, da pošilja ustrezne signale krmilnim sistemom, ki obvladujejo stroje, naprave in procese.

Slika 5: Arhitektura industrije 4.0
Vir: Detlef Zühlke [6].

5 KIBERNETSKO FIZIČNI SISTEM

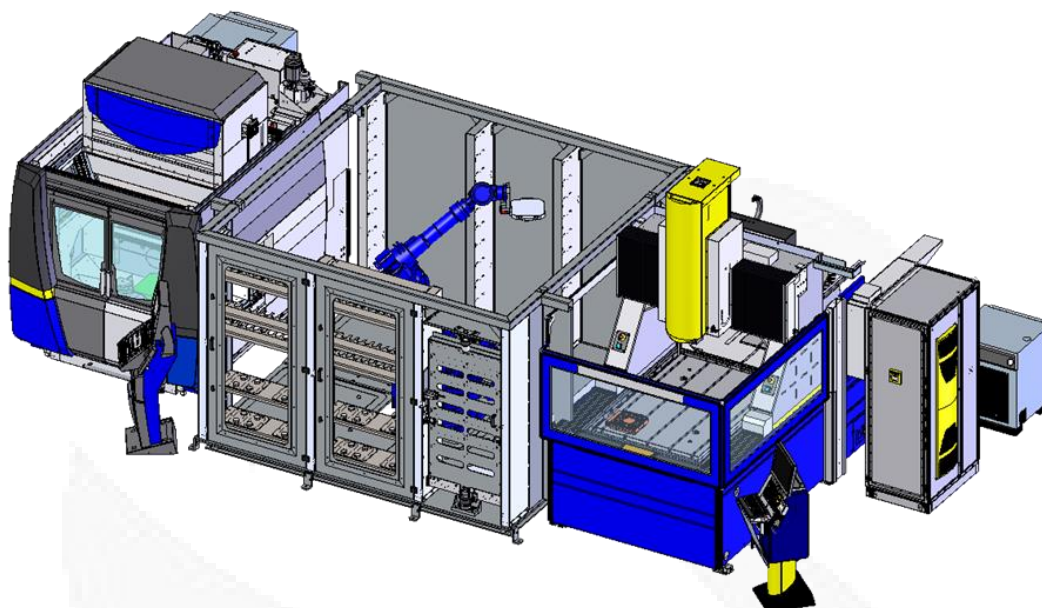
Industrijo 4.0 predstavlja koncept kibernetско fizičnega sistema, ki je sestavljen iz mehatronskega sistema oz. sistemov in nadzornega sistema, ki opazuje, lahko pa tudi krmili mehatronske sisteme z računalniškimi algoritmi [4].

Slika 6: Kibernetско fizični sistem.
Vir: lasten.

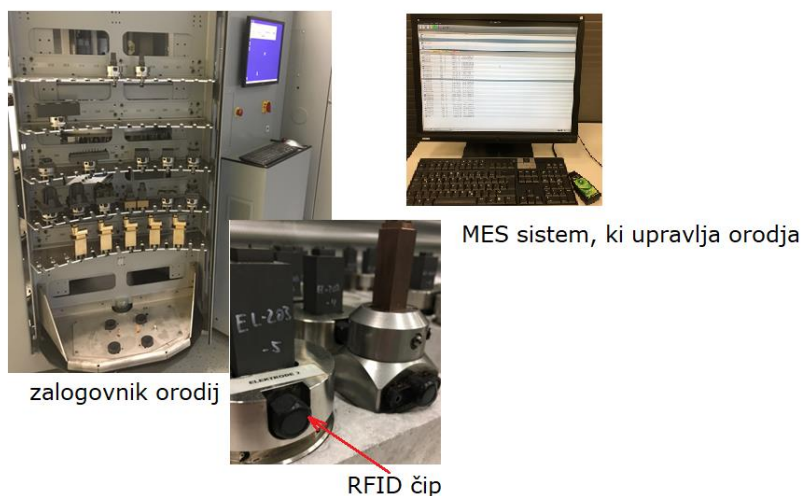
5.1 PRAKTIČEN PRIMER OBDELAVE PO NAČELIH 4.0

Primer obdelave v orodjarstvu po načelih 4.0 je lahko prikazana s povezavo dveh strojev in sicer visoko-hitrostnega rezkarja in stroja elektro potopne erozije, ki delujeta avtomatizirano. Po konstruiranju orodja sledi faza predpriprave, kjer operater obdelovance ustrezno pritrdi na standardno predpisana držala, opremljena z identifikacijskim čipom, ki ga odčita RFID čitalec, tako da server MES pridobi informacijo o obdelovancih [7].

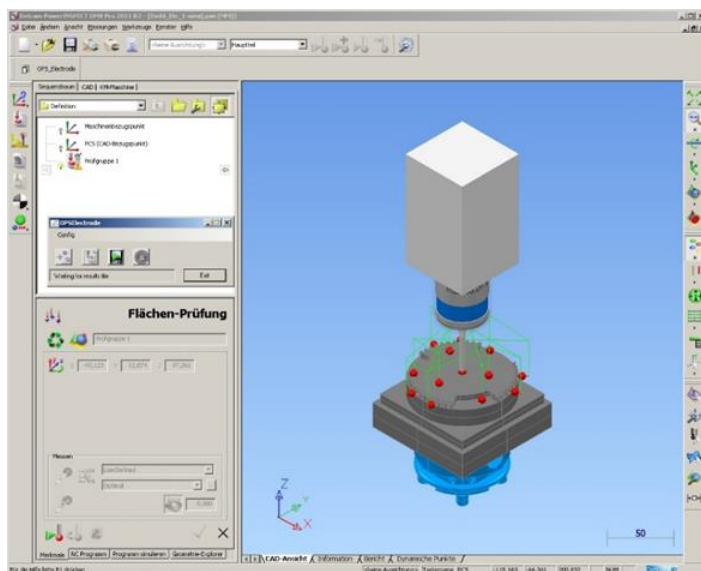
Slika 7: Povezava dveh strojev po načelih industrije 4.0
Vir: OPS – Ingersoll [7].

MES sistem preko RFID pozna pozicije orodij v zalogovniku. V procesu izdelave se preko krmilnika stroja zažene skupni program, ki vsebuje osnovne NC programe.

Slika 8: Avtomatiziran zalogovnik orodij z RFID identifikacijo
in MES sistemom za upravljanje orodij
Vir: Alatič [8].

Robot po ukazu programa stroju izbere ustrezní obdelovanec in ga namesti na prijemalni sistem. Po končanem postopku strojnega odrezavanja, sledi kontrola točnosti mer.

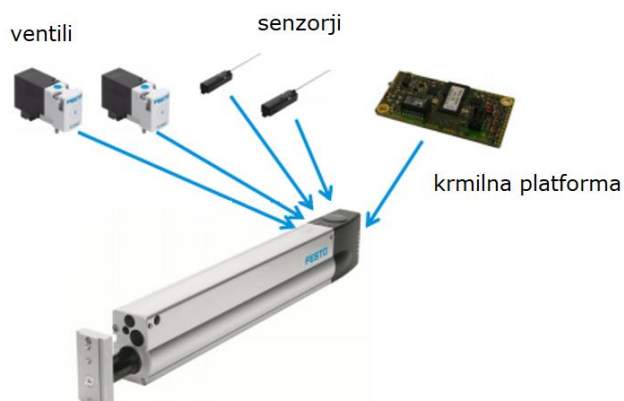
Slika 9: Simulacija meritve glede z določenimi pomembnimi geometrijskimi točkami obdelovanca.

Vir: Alatič [8].

MES je opremljen z programsko opremo, ki omogoča določitev pomembnih točk na obliki obdelovanca, meritve pa se izvede direktno na stroju. Po opravljeni meritvi se vrednost izhodiščne točke prenese na MES server, kar pomeni, da so znani odstopki po x,y,z in c osi. Sledi obdelava na potopno erozijskem stroju, kjer je najprej potreben uvoz podatkov iz post procesorja, ki poda vse parametre, pomembne za delo potopno erozijskega stroja. Pozicijo obdelovancev nadzira MES sistem. Ko so meritve končane je avtomatizirana strojna obdelava končana. Primer integracije dveh strojev je zaradi integracije računalniške obdelave obdelovalnih parametrov in merilnih rezultatov ter prenos podatkov s stroja na stroj na proizvodnem nivoju primer kibernetko fizičnega sistema, ki je temeljna ideja industrije 4.0 [8].

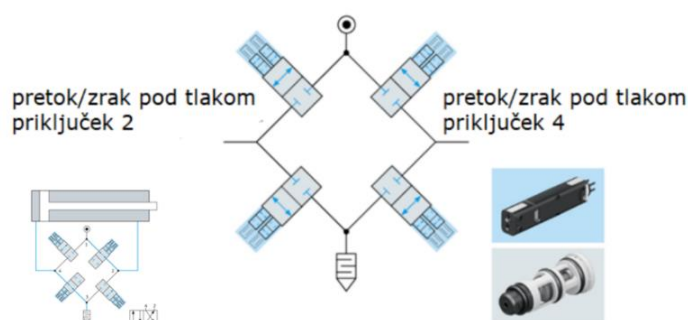
5.2 PRIMER KIBERNETSKO FIZIČNEGA SISTEMA - PAMETNI VENTIL

Primer kibernetko fizičnega sistema je tudi pametni pnevmatski ventil, ki je opremljen z ventili in senzori ter krmilno platformo. Gre torej za integracijo inteligence na fizičnem nivoju, kot je to v našem primeru pnevmatski ventil, ki omogoča tudi brezžično komunikacijo, torej IIOT [4].

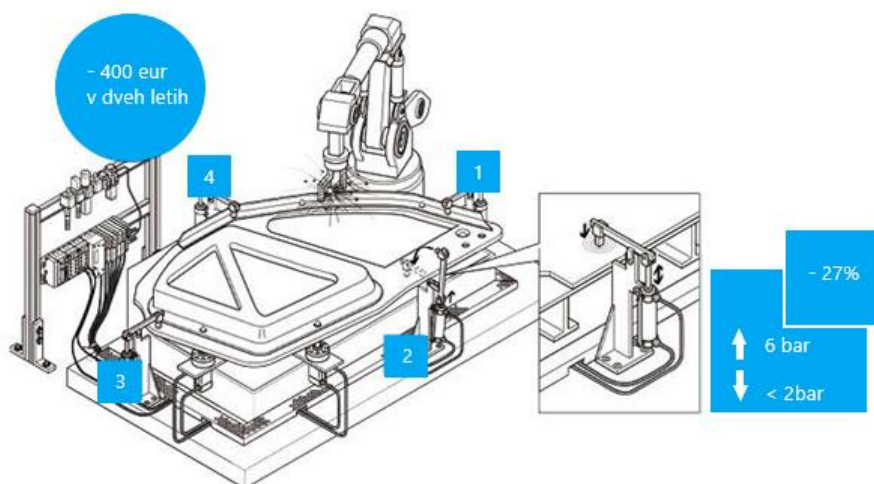
Slika 10: Pametni ventil za IIOT.
Vir: FESTO [9].

Ventil je zgrajen iz štirih 2/2 potnih ventilov (membranski sedežni ventil), ki so serijsko vezani v mostiček. Vsak od 2/2 potnih ventilov je proporcionalno krmiljen in nadzorovan s štirimi piezo ventili (v vsakem vložku sta dva piezo potna ventila). S senzorji hoda, tlaka in temperature je omogočen optimalen nadzor in stanje potnih ventilov, s senzorji tlaka pa spremljamo tlak na delovnih priključkih 2 in 4 [9].

Slika 11: Delovanje pametnega ventila
Vir: FESTO [8].

Zaradi učinkovitejše porabe zraka lahko pri cilindru, katerega premer bata je 32mm in dolžina hoda 100 mm, prihranimo do 100 evrov stroškov energije v prvem letu delovanja (hitrost cikla: 2-3 sekunde, teža bremena: 0,5 kg, čas dela: 2-izmeni). Stroške skladiščenja ene komponente lahko ocenimo med 30 in 70 evri na leto. Če več komponent lahko zamenjamo z enim sistemom, ki združuje več kot 50 posameznih funkcij, nastane ogromen potencial za varčevanje proizvodnih stroškov.

Slika 12: Primer uporabe pametnega ventila.
Vir: FESTO [9].

Kot kaže slika 10, lahko nadzor nad tlakom nastavimo za vsak delovni ali povratni gib vsakega pnevmatskega cilindra.

6 ZAKLJUČEK

Industrija 4.0 prinaša nov proizvodni koncept, ki bo stalnica v življenju mladih inženirjev mehatronike. Industrija 4.0 temelji na integraciji kibernetkega in fizičnega. To integracijo je najprimerneje razložiti na primerih, kot je avtomatizirano delovanje dveh CNC strojev z robotskim podajanjem. Na primeru jasno vidimo, kako kompleksni postajajo mehatronski sistemi. Drugi primer integracije kibernetkega fizičnega sistema je prikazan na primeru pametnega ventila, ki regulira tlak in na ta način omogoča učinkovitejše delovanje pnevmatskih sistemov. Oba primera jasno kažeta na to, da procesi integracije in avtomatizacije omogočajo učinkovitejšo proizvodnjo in s tem manjše proizvodne stroške. Študentje predmeta Sistemi mehatronike 1 morajo biti sposobni prebrati in načrtovati pnevmatske, elektropnevmatske ter pripadajoče krmilne načrte, poznati delovanje in programiranje logičnega krmilnika. To so temeljna znanja, ki se ne spreminjajo. Glede na to, da je mehatronika hrbtenica industrije 4.0, pa morajo biti študentje seznanjeni z novimi razvojnimi trendi.

7 VIRI in LITERATURA

Ron Davis, *Industry 4.0 Digitalization for productivity and growth*. European Parliamentary Research Service, Members' research service, PE 568.337, European Parliament 2015.

Illustration of Industry 4.0, showing the four "industrial revolutions" (Source: Christoph Roser: <http://www.allaboutlean.com>), zajeto 17. 9.2018.

David Feeney, *Decentralised small factory*. <https://www.sd3d.com/the-decentralized-smartfactory/>, 13. avgust 2017, zajeto 10. 7. 2018.

Industry 4.0: the fourth industrial revolution – guide to Industrie 4.0, https://www.iscoop.eu/industry40/#The_building_blocks_of_Industry_40_cyber-physical_systems , zajeto 7.7. 2018.

Michael Fisher: *"The Industry 4.0 #Ecosystem {Infographic}"*, zajeto 17.07. 2018.

Prof. Dr. Dr. h.c. Detlef Zühlke, *Industry 4.0 the German vision for advanced manufacturing*, zajeto 17. 07. 2018.

OPS – Ingersoll, *Intelligentes Power-Setup gewinnt*, <https://www.ops-ingersoll.de/produkte/download-26.html>, zajeto 10.7.2018.

Kris Alatič: *Integracija rezkalnega in potopno erozijskega stroja v industrijo 4.0*, diplomska naloga – delovno gradivo, 14. 9. 2018.

FESTO, *Digital simplicity: Festo Motion Terminal VTEM*. https://www.festo.com/net/SupportPortal/Files/468005/PSI__Festo_Motion_Terminal_EN.pdf , zajeto 13.7.2018.

ENOSTAVNO UVAJANJE PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA ZA MALA IN SREDNJA PODJETJA

Vesna Alaber

*Skupnost višjih strokovnih šol
Republike Slovenije*

vesna.alaber@skupnost-vss.si

POVZETEK

Praktično izobraževanje je oblika učenja skozi delovne izkušnje, ki olajša prehod od izobraževanja in usposabljanja v delo. Proces praktičnega izobraževanja sestavljajo mala in srednja podjetja, ustanove terciarnega strokovnega izobraževanja in študentje. Vsi skupaj kot ključni udeleženci praktičnega izobraževanja krepijo medsebojno sodelovanje, kar prinaša multiplikativne učinke za vse. S ciljem zaznavanja in razumevanja malih in srednjih podjetij glede prednosti vključevanja študentov terciarnih strokovnih institucij v praktično izobraževanje ter posledično enostavnega uvajanja kakovostnega praktičnega izobraževanja za mala in srednja podjetja, smo v Skupnosti VSŠ skozi mednarodne projekte izpeljali številne aktivnosti na nacionalni in mednarodni ravni. Cilj le teh je bil okrepiti proces uvajanja programa praktičnega izobraževanja ter doprinos h krepitvi kakovostnih struktur za izvajanje le tega na vseh nivojih.

1 UVOD

Praktično izobraževanje (v nadaljevanju: PRI) kot oblika izobraževanja obstaja v različnih oblikah po vsem svetu. Najpogostejši obstoječi PRI-ji se delijo na tiste, ki jih ponujajo izobraževalne ustanove v povezavi s študijem in tiste, ki jih ponujajo podjetja neodvisno od izobraževalnih ustanov. Ne glede na obliko PRI-ja pa je krepitev sodelovanja podjetji z izobraževalnimi ustanovami na globalni ravni močno prisotna, kar pa za MSP-je v Evropi iz različnih razlogov praviloma ne velja. Slednje se v Evropi odraža v pomanjkanju uveljavljenih struktur za izvajanje PRI-ja.

Slovenska mala in srednja podjetja (v nadaljevanju: MSP) se soočajo s podobno sliko ovir kot drugod po Evropi, kar se posledično odraža v pomanjkanju potrebnih kadrov na trgu dela. Veščine in spretnosti iskalcev zaposlitve niso namreč nujno tiste, ki jih slovenski delodajalci iščejo. MSP-ji tako s težavo najdejo primerno usposobljeno delovno silo, kar posledično omejuje njihove priložnosti za rast in povečuje njihove stroške. Na drugi strani pa je tudi za izobraževalne ustanove izziv, kako obvladovati sodelovalni odnos z velikim številom MSP-jev v Sloveniji.

S ciljem vzpostaviti strukturiran sistem PRI-ja med ustanovami terciarnega strokovnega izobraževanja (v nadaljevanju: TSI ustanove) in MSP-ji, je na evropski ravni nastala Learntowork.eu pobuda projekta »Spodbujanje praktičnega izobraževanja med terciarnimi strokovnimi izobraževalnimi ustanovami ter malimi in srednje velikimi podjetji« (Supporting Apprenticeships between Professional Higher Education & Small and Medium Enterprises – SAPS), ki je bil zagnan v okviru programa Erasmus+ leta 2016 ob podpori Evropske komisije. Osrednji namen pobude je razviti praktična gradiva za MSP-je, jim omogočiti, da postanejo bolj odprta za PRI, hkrati pa izboljšati postopke izvajanja PRI-ja s strani TSI ustanov.

2 LEARNTOWORK.EU POBUDA PROJEKTA SAPS

2.1 PREDSTAVITEV

Learntowork.eu pobuda pod vodstvom Evropskega združenja inštitucij visokošolskega izobraževanja – EURASHE združuje strokovnjake iz desetih evropskih držav (Slovenija, Avstrija, Češka, Francija, Litva, Malta, Portugalska, Srbija, Belgija in Združeno kraljestvo). Partnerstvo desetih držav je potekalo v tesni simbiozi s predstavniki MSP-jev, ki delujejo v teh državah in študenti različnih izobraževalnih inštitucij, ki so izkazale interes za razvoj orodij ter sistematičen in trajnostni pristop k zagotavljanju povezanosti in sodelovanja MSP-jev, TSI ustanov in študentov.

2.2 CILJI

Osrednji cilj pobude Learntowork.eu je *izboljšanje dožemanja MSP-jev o dodani vrednosti izvajanja PRI-ja*, in sicer ob sodelovanju s TSI ustanovami ter z *zmanjšanjem ovir v procesu sodelovanja med TSI ustanovami in MSP-ji*. Projekt SAPS preko Learntowork.eu pobude naslavlja MSP-je z namenom izboljšanja njihovega zaznavanja in razumevanja prednosti vključevanja študentov terciarnih strokovnih institucij v PRI. Iz tega izhajajo sledeči *cilji pobude*:

- razvoj orodja za MSP-je, ki bo okrepil sodelovanje s TSI ustanovami za pripravo PRI-ja in zaznavanje vrednosti PRI-ja,
- priprava navodil kakovosti za TSI ustanove za nudenje PRI-ja MSP-jem,
- promocija prednosti PRI-ja pri MSP-jih.

2.3 AKTIVNOSTI ZA DOSEGO CILJEV

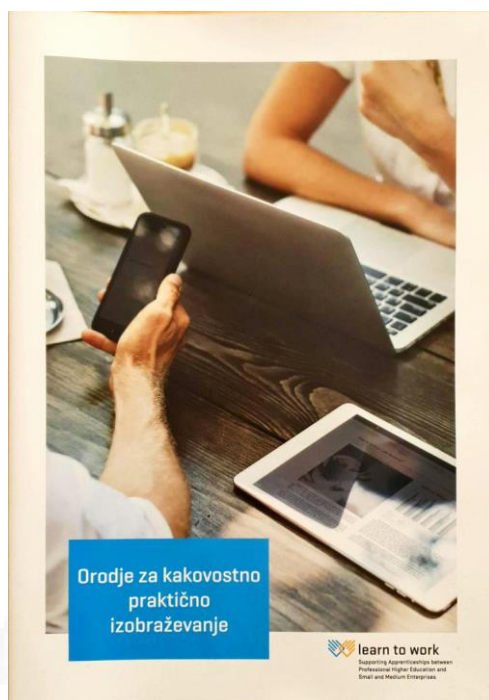
Izvedba ciljev projekta se je izvedla in se še izvaja skozi različne aktivnosti:

- vzpostavitev rednega in organiziranega sodelovanja med predstavniki organizacijami TSI in MSP-ji,
- vzpostavitev skupine strokovnjakov za izdelavo smernic upravljanja praktičnega izobraževanja,
- razvoj večjezikovnega interaktivnega portala z izdelanimi gradivi,
- identificiranje rešitev za specifične izzive podjetij,
- promocija PRI-ja za pridobivanje MSP-jev za sodelovanje.

2.4 ORODJE ZA KAKOVOSTNO PRI

Orodje za kakovostno PRI (v nadaljevanju: orodje) je prilagodljivo orodje za upravljanje, ki ga je razvila skupina strokovnjakov za izdelavo smernic upravljanja PRI-ja iz držav vključenih v projekt SAPS. Orodje predstavlja dosežen konsenz vseh deležnikov iz partnerskih držav, ki so skozi projekt sodelovale na številnih nacionalnih delavnicah in partnerskih sestankih.

Uporabno v različnih situacijah za različne namene, orodje ponuja kontrolni seznam kakovosti PRI-ja ločeno za TSI ustanove in MSP-je, s ciljem da le ti dobijo z dokazi podkrepljeno sliko o svoji situaciji v kateremkoli trenutku ter da le to okrepijo z uvedbo izboljšav.

Slika 1: Naslovnica publikacije "Orodje za kakovostno praktično izobraževanje".

2.5 VEČJEZIKOVNI INTERAKTIVNI PORTAL

Eno od osrednjih aktivnosti za doseg ciljev Learntowork.eu pobude predstavlja tudi razvoj *večjezikovnega interaktivnega portala* (v nadaljevanju: portal) www.learntowork.eu. S ciljem spodbuditi MSP-je, da aktivno pristopijo v PRI, portal predstavlja bazo relevantnih informacij, izdelanih gradiv, promocijskih sporočil, primerov dobrih praks, orodij in kontaktov za nudenje PRI-ja. Dodana vrednost portala je, da je v celoti dostopen v slovenskem jeziku in tako slovenskim MSP-jem omogoča dostop do vseh potrebnih informacij glede uvedbe PRI-ja v svoje podjetje.

Nazoren opis priložnosti za podjetja pri vključevanju PRI-ja in sklop praktičnih napotkov za vzpostavitev in zagon sheme PRI-ja v podjetje je MSP-jem predstavljen v nizu štirih preglednih knjižic, dostopnih na portalu. Poleg celostnega pregleda načinov sodelovanja z izobraževalnimi ustanovami, knjižice obsegajo tudi druge relevantne vsebine za MSP-je: definirajo konkretne korake za vzpostavitev sheme PRI-ja v podjetje, ovržejo pogosta zmotna prepričanja MSP-jev o PRI-ju, predstavijo uporabne prakse in ključne korake za učinkovito uvajanje študentov v PRI in učinkovito mentorstvo ter nenazadnje, opredelijo možnosti PRI-ja za študente s posebnimi potrebami.

Slika 2: Naslovnice knjižic "Enostavna praktična izobraževanja za majhna podjetja".

3 PROMOCIJA PRAKTIČNEGA IZOBRAŽEVANJA

Ena od osrednjih prioritet projekta SAPS tudi skozi pobudo Learntowork.eu je bila *promocija praktičnega izobraževanja v aktivnostih za pridobivanje MSP-jev za sodelovanje*. Nekatere tovrstne aktivnosti so bile že izvedene, nekatere so še v teku. Med zaključenimi aktivnostmi je bila določitev ključnih sporočil za sodelovanje med TSI ustanovami in MSP-ji, katerih cilji so bili:

- vzpostaviti povezavo med MSP-ji in sistemom izobraževanja,
- oblikovati ključna sporočila in promocijske materiale za promocijo PRI-ja,
- predstaviti evropsko mrežo kontaktnih točk, ki lahko MSP-jem pomaga pri pridobivanju študentov.

S temi cilji so bile določene fokusne skupine, izvedena je bila analiza zainteresiranih strani in delavnica za promocijo, testirana so bila sporočila ter oblikovana vsebina in promocijski material.

Nekatere aktivnosti za promocijo PRI za pridobivanje MSP-jev k sodelovanju so še v teku:

- izvedba medijskih dogodkov, usmerjenih v splošno ozaveščanje prednosti PRI-ja za MSP-je,
- izvedba konferenc za promocijo PRI-ja med MSP-ji,
- interne promocijske kampanje,
- spletno trženje za promocijo spletne strani in orodij projekta SAPS.

4 PRAKTIČNO IZOBRAŽEVANJE V SLOVENIJI

Ob pripravi analize stanja za Strategijo VSŠ je Skupnost VSŠ ugotovila, da manjkajo podatki na področjih kadrov, PRI-ja, sodelovanja s podjetji, diplomskih nalog in statusa študentov. Ker podatkov ni bilo mogoče pridobiti iz drugih javnih evidenc, je Skupnost VSŠ na višje strokovne šole (v nadaljevanju: VSŠ) poslala anketni vprašalnik, sestavljen iz 17 vprašanj. Na celotno anketo je odgovorilo 38 VSŠ, torej 81 % vseh slovenskih VSŠ. Izhodišče za oblikovanje *vprašalnika o izvajanju PRI na VSŠ v Sloveniji*, ki ga je izvedla Skupnost VSŠ, je večja pripravljenost MSP-jev za sodelovanje v procesu PRI-ja in promocijo programov VSŠ skozi promocijo PRI-ja.

4.1 REZULTATI ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

Iz pridobljenih podatkov je razvidna velika razpršenost sodelovanja VSŠ z delodajalci glede na velikost le-teh. Večina študentov VSŠ opravlja PRI v MSP-jih, izvajanje PRI-ja v velikih podjetjih je bolj izjema. Ker je v Sloveniji malo velikih podjetij, je redko izvajanje PRI v njih tudi razumljivejše. Večina VSŠ izvaja PRI za vse študente izven matičnega zavoda oz. v kombinaciji z Medpodjetniškimi izobraževalnimi centri (MIC-i) in lastnimi posestvi. Na vseh VSŠ študente na PRI pripravijo tako s skupinskimi kot individualnimi konzultacijami. V odprtem delu vprašalnika smo zasledili še pripravo študentov po elektronski pošti, kar bi lahko priporočili vsem VSŠ kot dopolnilni način priprave študentov na PRI. VSŠ svoje študente pripravijo na PRI z različnimi vsebinami. Najpogosteje VSŠ predstavijo potek in cilje PRI-ja in PRI dokumentacijo, redkeje predstavijo študentom možnost opravljanja PRI-ja v tujini. Ob navedenem se pojavlja odprto vprašanje zakaj možnosti za mednarodne prakse ne izvajajo vse (ali skoraj vse) VSŠ in ali VSŠ ne poznajo možnosti mednarodnih praks oziroma zakaj so nezainteresirane za vključevanje v mednarodni prostor. Zagotovo bo o tem potrebno izvesti še dodatne aktivnosti. Več kot polovica šol študentom pred pričetkom programa PRI predstavi delodajalce. Le 41 % VSŠ izvede še dodatne priprave (pisanje prošnje CV, motivacijskih pisem). Redke šole za pripravo študentov na PRI uporabljajo še druge aktivnosti kot so priprave na razgovor, različna poročila (npr. študentov, mentorjev), izvedba seminarjev o pisanju seminarskih nalog. VSŠ predstavijo tudi možnosti za kasnejše zaposlitve, sezname delodajalcev kjer opravljajo ali je možno opravljati PRI. Omenjene aktivnosti so lahko primeri dobrih praks, njihova predstavitev drugim šolam pa morebitna iniciativa šolam, da je na tem delu možno vključiti za študente in delodajalce različne pomembne vsebine, ki so tudi dinamično pogojene in zato zahtevajo kreativno in čuječno delo šol, da se odzivajo na spremembe v družbi. Kljub temu, da rezultati ankete ne dajejo celostnega stanja na vseh VSŠ, pa vsekakor projicirajo generalno sliko stanja izvajanja PRI-ja v VSŠ. Iz ugotovitev na nacionalni ravni, ki jih je Skupnost VSŠ izvedla preko anketnih vprašalnikov tako izhaja, da bi bilo *izvajanje PRI-ja lahko boljše in v določeni meri med VSŠ-mi tudi bolj harmonizirano*. Slednje bi posledično olajšalo delo šolam, študentom in delodajalcem. Kljub temu pa rezultati anketnih vprašalnikov kažejo na nekatere skupne značilnosti izvajanja PRI-ja na VSŠ, predvsem pa splošno sliko, da se VSŠ zavedajo pomena PRI-ja.

5 ZAKLJUČEK

Trg dela in razmerje med ponudbo delodajalcev na eni strani in povpraševanjem iskalcev zaposlitve na drugi se nenehno spreminja in razvija. Danes so razmere na trgu dela ugodne, kljub temu pa se slovenski delodajalci soočajo s pomanjkanjem ustrezno kvalificirane delovne sile. Veščine in spretnosti iskalcev zaposlitve niso namreč nujno tiste, ki jih slovenski delodajalci iščejo. To posledično ne omejuje le razvoj podjetji, temveč tudi mladim generacijam otežuje prehod od izobraževanja in usposabljanja v delo.

V aktualnih razmerah na trgu dela PRI kot učinkovita oblika učenja skozi delovne izkušnje še posebej izstopa. Program PRI-ja namreč povezuje tri ključne deležnike: študenta, podjetje in TSI ustanovo, učinki tega povezovanja skozi program PRI-ja pa so večplastni. Študentje skozi proces PRI-ja poleg priložnosti za uporabo in nadgradnjo pridobljenega znanja v praksi pridobijo tudi spretnosti, ki jih delodajalci potrebujejo, obenem pa se s PRI-jem posredno poveča konkurenčnost in produktivnost podjetij. Podjetjem PRI tudi na dolgi rok prinaša številne prednosti, kot je finančni prihranek, prihranek virov in časa ter nenazadnje razvojni napredek, saj pridobijo najnovejša znanja od izobraževalnih ustanov ter lasten bazen usposobljenih in preverjenih kadrov. Učinek tega povezovanja se odraža tudi na TSI ustanovah, ki pridobijo najnovejše izkušnje iz svoje panoge, podporo in priznanje.

Izboljšanje dojemanja dodane vrednosti PRI-ja ter zmanjšanje ovir v procesu sodelovanja vseh deležnikov PRI procesa, je bil eden od osrednjih ciljev, ki smo ga v Skupnosti VSŠ zasledovali

skozi projekt SAPS in pobude Learntowork.eu. Neposredna krepitev ozaveščanje MSP-jev o prednostih PRI-ja in sistematično medsebojno povezovanje deležnikov je potekalo in še poteka skozi procese ozaveščanja, promocije in predstavljanja programa PRI-ja, z namenom spodbuditi pripravljenost MSP-jev za sodelovanje v PRI-ju. Med drugim je bil zasnovan in postavljen večjezikovni interaktivni portal, ki MSP-jem ponuja izdelana gradiva in vse podporne informacije v slovenskem jeziku za učinkovito in kakovostno uvedbo PRI-ja v podjetje. Nenazadnje pa se je skozi promocijo PRI-ja izvajala tudi promocija slovenskih višješolskih programov.

Vzporedno projektu SAPS Skupnost VSŠ izvaja tudi druge aktivnosti v okviru drugih projektov sofinanciranih skozi program Erasmus+ Strateška partnerstva. V sklopu projekta ApprenticeQ Skupnost VSŠ pripravlja skupne standarde za kakovosten PRI ter skozi projekt ApprenticeTrack razvija pilotno beta orodje za e-vodenje PRI-ja. Letos Skupnost VSŠ pričinja tudi s projektom MentorTrain, ki bo predvsem posvečen krepitevi kakovosti mentorjev PRI v podjetju.

6 VIRI in LITERATURA

CAMILLERI, Anthony, idr. 2017. *Orodje za kakovostno praktično izobraževanje*. Malta: Knowledge Innovation Centre, november 2017. Dostopno na spletnem naslovu: www.skupnost-vss.si/wp-content/uploads/2017/02/SLOVENIAN.pdf.

MIKLAVČIČ, Alicia, idr. 2018. *Kako začeti: Vzpostavitev in zagon praktičnega izobraževanja*. Learntowork, 2018. Dostopno na spletnem naslovu: www.learntowork.eu/enostavno-prakticno-izobrazevanje-1/?lang=sl.

MIKLAVČIČ, Alicia, idr. 2018. *Povečanje poslovnega uspeha: Oblikovanje donosnih programov praktičnega izobraževanja*. Learntowork, 2018. Dostopno na spletnem naslovu: www.learntowork.eu/enostavno-prakticno-izobrazevanje-2/?lang=sl.

MIKLAVČIČ, Alicia, idr. 2018. *Učinkovita predstavitev vašega podjetja: Uvajanje študentov*. Learntowork, 2018. Dostopno na spletnem naslovu: www.learntowork.eu/enostavno-prakticno-izobrazevanje-3/?lang=sl.

MIKLAVČIČ, Alicia, idr. 2018. *Pomoč študentom pri učenju za delo: Učinkovito mentorstvo*. Learntowork, 2018. Dostopno na spletnem naslovu: www.learntowork.eu/enostavno-prakticno-izobrazevanje-4/?lang=sl.

PRI anketni vprašalnik. 2018. Skupnost VSŠ. Dostopno kot interno gradivo v arhivu Skupnosti VSSŠ.

SAPS [online]. 2018. *Learntowork*. Dostopno na spletnem naslovu: www.learntowork.eu

SODELOVANJE Z GS1 SLOVENIJA PRI PRENOVI PREDMETA UGOTAVLJANJE IN ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI V PROGRAMU EKONOMIST

**mag. Lidija Grmek
Zupanc**

*Šolski center Kranj,
Višja strokovna šola*

lidija.grmek@sckr.si

dr. Mateja Podlogar

*GS1 Slovenija,
Ljubljana*

mateja.podlogar@gs1si.org

POVZETEK

Zaradi hitrega razvoja tehnologij moramo predavatelji v pedagoški proces stalno uvajati novosti ter študentom čim bolj približati prakso. Višja strokovna šola ŠC Kranj tako od oktobra 2017 skupaj s še 20 fakultetami, visokimi in višjimi šolami sodeluje v projektu »Vključitev in uvajanje vsebin GS1 za terciarno izobraževalno raven«, ki ga vodijo na GS1 Slovenija. V študijskem letu 2017/18 smo uspeli prenesti vsebine GS1 študentom 2. letnika višješolskega programa ekonomist. Pri tem smo uporabili učbenik »Upravljanje preskrbovalnih verig« in pripadajoči spletni delovni zvezek, ki so ju pripravili na GS1 Slovenija. Med študente pa smo povabili tudi dva njihova strokovnjaka, ki sta preko praktičnih primerov te vsebine nazorno predstavila. V okviru izpita smo študentom ponudili možnost pridobitve mednarodnega certifikata »Razume standarde GS1«.

1 UVOD

V okviru projekta »Uvajanje novih izobraževalnih programov na področju višjega strokovnega izobraževanja – IMPLETUM«, ki je potekal od l. 2008 do l. 2011, je bil eden izmed pričakovanih rezultatov pripraviti izhodišča za nova učna gradiva ter podpreti pripravo učnih gradiv (www.impletum.zavod-irc.si/). Od takrat dalje podobnega projekta ni bilo, v okviru Razvojnega načrta Skupnosti VSŠ pa načrtujejo projekt, ki bi spodbudil prenavo in razvoj vseh vrst študijskih programov. Skladno z namenom prenavo in ciljem enega izmed teh predmetov Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti, se je kot nujno izkazala potreba po vključitvi pomena in uporabnosti globalnih standardov v vsebine tega predmeta. Zato smo v Višji strokovni šoli vzpostavili tesno sodelovanje z mednarodno organizacijo GS1 Slovenija in prek različnih načinov – inovativnih metod, pričeli s prenosom vsebin globalnih standardov in rešitev GS1 v pedagoški proces. Cilj tega prispevka je, da predstavimo nova študijska gradiva in načine, ki smo jih uporabili za prenavo omenjenega predmeta. Hkrati pa želimo predstaviti tudi načine, kako že med potekom študija študente čim bolj povezati s prakso in jim omogočiti tudi možnost pridobitve mednarodnega certifikata iz razumevanja globalnih standardov GS1. Vse to bo povečalo uporabna znanja naših študentov, ki bodo tako tudi boljše zaposljivi tako doma kot tudi v tujini.

2 PROJEKT VKLJUČITEV IN UVAJANJE VSEBIN GS1 ZA TERCIARNO IZOBRAŽEVALNO RAVEN

V katalogu znanj je pri višješolskem študijskem programu ekonomist (str. 77) pri predmetu Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti kot prvi splošni cilj tega predmeta navedeno, da študent spozna pomen in vlogo standardov v poslovanju organizacije. V ta namen v pedagoškem procesu pri tem predmetu uporabljamo učbenik, ki je nastal znotraj projekta IMPLETUM. Kot pomanjkljivost tega učbenika pa se je pokazalo, da je globalnim standardom GS1 namenjenih zelo malo besed.

Standardi GS1 so mednarodni standardi, ki jih različni deležniki uporabljajo pri svojih preskrbovalnih procesih povsod po svetu. Gre za integriran sistem globalnih standardov za identifikacijo, zajem in izmenjavo informacij. Standardi GS1 omogočajo, da vsi partnerji v preskrbovalni verigi govorijo isti jezik in tako pomagajo izboljšati in racionalizirati poslovne procese. Sistem je globalen, več sektorski in nadgradljiv. Ustvarjajo ga uporabniki. (www.gs1si.org/Standardi)

Organizacija GS1 je neodvisna in nepridobitna organizacija, ki posveča veliko pozornost tudi prenosu vsebin GS1, tako dijakom kot tudi študentom že med samim študijem. Tako se je pred petimi leti prvič srečala z izzivom prenosa vsebin standardov GS1 v srednješolsko izobraževanje. Plod tega projekta je učbenik z delovnim zvezkom »Upravljanje globalnih preskrbovalnih verig«. Lani oktobra pa se je projekt razširil tudi na terciarno raven.

Med prvimi, ki so se tovrstnemu sodelovanju pridružili, je bila tudi Višja strokovna šola ŠC Kranj. Prišlo je do izvedbe različnih aktivnosti. Vse skupaj se je začelo s seznanjanjem nas, predavateljev, z osnovami in prednostmi globalnih standardov GS1. Ta znanja smo pridobili z udeležbo na seminarjih in dogodkih, ki jih vsako leto organizira GS1 Slovenija, predvsem preko Dneva GS1. Sledila so predavanja strokovnjakov GS1 Slovenija v okviru različnih predmetov. V naši šoli smo v sodelovanju s strokovnjaki iz GS1 Slovenija novembra 2016 izpeljali prvo gostujoče predavanje. Strokovnjak z GS1 Slovenija je pri predmetu Ugotavljanje in zagotavljanje kakovosti predaval o osnovah označitve maloprodajnih izdelkov, o tem, kako izdelati črtno kodo in tudi kako preveriti njeno kakovost.

To sodelovanje smo še okrepili oktobra 2017, ko je Višja strokovna šola ŠC Kranj skupaj z 20 fakultetami, visokimi in višjimi šolami, z GS1 Slovenija vstopila v skupni projekt »Vključitev in uvajanje vsebin GS1 za terciarno izobraževalno raven«. Podpisali smo pismo o nameri sodelovanja (slika 1).

Slika1: Podpis pisma o nameri sodelovanja organizacije GS1 Slovenija z več slovenskimi izobraževalnimi ustanovami.

Vir: GS1 Slovenija (<https://www.gs1si.org/Pismo-o-nameri-izobrazevalne-ustanove>).

Nekaj več o sodelovanju in podpisu pisma o nameri sodelovanja si lahko pogledate na spletni strani GS1 Slovenija - www.gs1si.org/Pismo-o-nameri-izobrazevalne-ustanove in na spletni strani VSŠ ŠC Kranj <http://www.sckr.si/tsc/vss/index.php?start=36>.

S pismom o nameri sodelovanja med GS1 Slovenija in Šolskim centrom Kranj, Višjo strokovno šolo, smo tako dogovorili sodelovanje pri pripravi kvalitetnega študijskega gradiva in prenosu ter vključitvi vsebin GS1 v študijske programe. Pri tem uporabljamo različne inovativne metode:

- e-tečaje, e-učbenike in video/spletne konference,
- učbenik in druge učne materiale zasnovane na primerih dobrih praks,
- projektni dan/teden,
- skupne projekte (bodisi EU bodisi nacionalne),
- dogodke, ki vključujejo študente,
- vabljeni predavanja,
- ko-mentorstvo študentom pri raziskovalnih, seminarjskih in diplomskih nalogah treh različnih strokovnjakov, strokovnjaka iz podjetja, svetovalca s področja globalnih standardov in rešitev ter profesorja iz izobraževalne institucije,
- mednarodni certifikat.

3 PRIMER DOBRE PRAKSE – PRENOS GLOBALNIH VSEBIN GS1 VIŠJEŠOLSKIM ŠTUDENTOM PROGRAMA EKONOMIST

V študijskem letu 2017/18 smo v Višji strokovni šoli preko tega sodelovanja prenesli vsebine GS1 15 študentom 2. letnika višješolskega programa ekonomist. Pri tem smo uporabili učbenik »Upravljanje preskrbovalnih verig« in pripadajoči spletni delovni zvezek, ki so ju pripravili na GS1 Slovenija. Uporabljali smo tudi spletni priročnik – Vodnik za črtno kodiranje. Študentje pa so lahko pridobili številne dodatne vsebine na spletnih straneh GS1 Slovenija - www.gs1si.org ali njihovega sedeža v Bruslju www.gs1.org. Meni kot predavateljici pa je GS1 Slovenija omogočila dostop do e-učnih vsebin, kjer sem lahko prek e-tečaja »Upravljanje globalnih preskrbovalnih verig« pridobila še nekaj dodatnega znanja. V GS1 Slovenija vpeljujejo nov sistem e-učenja, preko katerega bodo tudi študentom omogočili dostop do e-vsebin s področja globalnih standardov in rešitev GS1. Med študente VSŠ ŠC Kranj smo v času njihovih študijskih obveznosti povabili tudi dva strokovnjaka z GS1 Slovenija, ki sta preko praktičnih primerov te vsebine nazorno predstavila. Na prvem predavanju so študentje pridobili znanje o globalnem jeziku poslovanja, o preskrbovalni verigi danes in uporabnosti globalnih standardov v njej, o dodelitvi identifikacijskih števil in drugih identifikacijskih ključih GS1, kako izdelati kakovostno črtno kodo ter nekaj več o matičnih podatkih o izdelkih in pakiranjih, ki so v preskrbovalni verigi ključni za delovanje poslovnih procesov. Na predavanjih so se študentje spoznali tudi z zanimivo spletno aplikacijo GS1 »Odkrijte svet standardov« (slika 2), kjer so bili študentje povabljeni na neobičajno pot skupaj s kozarcem odlične domače jagodne marmelade, ki jih je vodila od pridelovalca do končnega potrošnika in omogočila razumevanje uporabe standarda GS1 prek celotne preskrbovalne verige (<https://discover.gs1.org/>). Sledilo je še drugo gostujoče predavanje, kjer pa je strokovnjak GS1 predstavil vsebine Vodnika za črtno kodiranje, verifikacijo črtnih kod (določena s standardom ISO/IEC 15416) na praktičnih primerih. Poleg predavanj so študenti preverjali svoje znanje z reševanjem nalog v zgoraj omenjenem spletnem delovnem zvezku »Upravljanje globalnih preskrbovalnih verig« (slika 3).

Slika 2: Predstavitev spletne aplikacije GS1 »Odkrijte svet standardov« na predavanju dr. Mateje Podlogar, GS1 Slovenija, dne 5. 6. 2018.

Vir: GS1 Slovenija (<https://discover.gs1.org/cpg/languages/>).

Slika 3: Učbenik in spletni delovni zvezek Upravljanje globalnih preskrbovalnih verig, predavanje g. Matjaža Martinija, dne 13. 6. 2018

Vir: GS1 Slovenija (https://www.gs1si.org/izobrazevanje_srednjesolcev)

V okviru predmeta smo skupaj z GS1 pilotno izvedli program certificiranja. Udeležilo se ga je vseh 15 študentov. 21. junija 2018 je 13 mladih uspešno opravilo preizkus in pridobilo certifikat 1. stopnje – Razume standarde GS1 (slika 4). Naslednja stopnja se imenuje Uporablja standarde GS1, tretja pa Implementira standarde GS1. Za GS1 Slovenija je to začetek procesa certificiranja študentov terciarnega izobraževanja, s katerim želijo študentom prenesti pomembna znanja, ki jih potrebujejo za delo v gospodarstvu. Na ta način bodo študentje ob zaključku študija bolj zaposljivi na današnjem zelo zahtevnem trgu zaposlovanja. Hkrati pa bodo podjetja imela možnost zaposlovanja kadrov z uporabnimi znanji. Certifikat je veljaven v mednarodnem okolju, ker so tudi standardi GS1 globalni standardi, www.gs1si.org/Certificiranje/Visja-strokovna-sola-SC-Kranj (Študentje v Kranju pridobili certifikat GS1, 2018).

Globalni jezik poslovanja / The Global Language

Potrdilo / Certificate

Potrjujemo, da je / This is to certify that

Candidate name

Uspešno opravil(-a) preizkus znanja / Has successfully completed the

Nivo 1: Pozna standarde GS1
Level 1st: Familiar with GS1 Standards

Ljubljana, 20. junij 2017 / 20 June 2017

GS1 Slovenija
Demštrava 9
SI 1000 Ljubljana
Slovenija
T +386 (0) 1 5888 330
E info@gs1si.org
www.gs1si.org

GS1 AISBL
Blue Tower
Avenue Louise 326, 6th floor
BE 1050 Brussels
Belgium
T +32 (0) 27887 800
E contactus@gs1.org
www.gs1.org

Zdenka Konda
Direktorica GS1 Slovenija / CEO of GS1 Slovenija
GS1 Slovenija

Potrdilo št. / Certification No.: 00079

Marianne Timmons
President, Industry Engagement
GS1 Global Office

Datum izdaje / Issue Date: 25.06.2017

Slika 4: Primer mednarodnega certifikata 1. stopnje – Razume standarde GS1
Vir: GS1 Slovenija (<https://www.gs1si.org/Kaj-ponujamo/Storitve/Certificiranje>)

Po katalogu znanja za omenjeni predmet je v študijskem programu ekonomist določeno obvezno preverjanje znanja z ustnim in pisnim izpitom. Tako smo v ustnem delu izpita preverjali ostale, torej ne GS1 vsebine. Pri pisnem izpitu pa je bil poudarek na poznavanju standardov in rešitev GS1 oz. razumevanju poglavij iz učbenika »Upravljanje globalnih preskrbovalnih verig«. Študentje so bili že vnaprej obveščeni, da bodo v okviru pisnega dela izpita lahko pridobili tudi mednarodni certifikat GS1. Prav tako so bili obveščeni tudi o prisotnosti strokovnjaka GS1 na tem delu izpita.

Samo ocenjevanje pa je potekalo tako, da so teste, vezane na pridobitev certifikata, pregledali in ocenili na GS1 Slovenija. Rezultate so posredovali naši šoli. Vsak študent pa je imel možnost, da dobi svoj test tudi na vpogled na GS1 Slovenija, v kolikor bi to želel. Pisni izpit smo nato glede na točke/rezultate, ki smo jih prejeli od »zunanjih ocenjevalcev GS1«, ocenili v skladu z napovedanim kriterijem v začetku študijskega leta. Kriterij je zapisan v e-učilnici predmeta.

Z vidika predavatelja je certificiranost pomembna zato, ker pomeni zunanje preverjanje znanja, kar je tudi potrditev predavatelju, da se trudi v pravi smeri, tokrat v smislu posodabljanja vsebin. S stališča šole pa je to pomemben dosežek zato, ker so bili naši študenti prvi, ki jim je to uspelo na tak način.

4 ZAKLJUČEK

Za zaključek pa nekaj besed o tem, zakaj smo se na GS1 lotili takega projekta in v čem tudi šola vidi največjo priložnost. Ker želimo, da bi se mlajše generacije že v času šolanja srečale z resničnimi poslovnimi izzivi in da bi razumele vse večje količine podatkov v sedanjem digitalnem obdobju, je GS1 Slovenija usmerila svojo pozornost iz gospodarskega področja tudi v izobraževalno. Zavedamo se namreč, da bodo morali diplomanti, ko zaključijo formalno izobraževanje, s pridobljenim znanjem in kompetencami konkurirati na vse bolj zahtevnem trgu dela. Dejstvo je tudi, da so študentje željni znanja iz prakse, praksa pa je željna študentov z izkušnjami. Pravijo, da se najpomembnejše učenje dogaja v resničnem življenju ob resničnih problemih, ne v učilnicah. Prav zato želi GS1 prenesti izzive iz prakse – ko se marsikdo spopada z napačnimi podatki, ponaredki, težavami pri sledljivosti pa tudi nepotrebni stroški logistike zaradi neoptimizirane preskrbovalne verige – v učilnice. Mladi bodo tako že v času študija usvojili tovrstna znanja in imeli možnost pridobitve mednarodnega certifikata. Tako bomo skupaj z izobraževalnimi inštitucijami dosegli, da bodo bolj zaposljivi tako doma kot povsod po svetu. Govorili bomo namreč skupen – globalni jezik poslovanja.

Višja strokovna šola pa je v tem sodelovanju prepoznala priložnosti, kako nadgraditi svoj učni proces v smislu uporabe sodobnih učnih metod in učnih pripomočkov ter študentom preko njih in primerov iz prakse približati uporabnost globalnih standardov GS1. V študijskem letu 2017/2018 smo postavili dobre temelje tega sodelovanja, s čimer nameravamo nadaljevati oziroma to sodelovanje še razširiti. Najprej bi želeli strokovnjake z GS1 vključiti v pripravo diplomskih nalog. Verjetno bi bila glede na obstoječe smernice oz. navodila najboljša možnost, da je mentor/ica iz šole predavatelj tega predmeta, somentorja pa sta dva – strokovnjak iz GS1, drugi somentor pa je strokovnjak iz določenega podjetja, ki se v tem podjetju ukvarja z uporabo globalnih standardov GS1 v njihovih poslovnih procesih in že sodeluje z GS1 Slovenija.

5 VIRI in LITERATURA

GS1 – odkrijte svet standardov. 2018. Dostopno na naslovu: <https://discover.gs1.org>

GS1 Standards become part of tertiary education, letak, GS1 Slovenija, Ljubljana, 2018.

Matjaž Martini, Bojan Kovačič, Zdenka Konda: *Upravljanje globalnih preskrbovalnih verig.* Ljubljana: GS1 Slovenija, 2014.

Martini, M. *Upravljanje globalnih preskrbovalnih verig. Delovni zvezek (online).* 2015. Dostopno na naslovu: https://www.gs1si.org/Portals/0/Delovni_zvezek-UGPV.pdf

NAKVIS. *Merila za zunanjo evalvacijo višjih strokovnih šol (online).* 2018. Dostopno na naslovu: <http://www.nakvis.si/sl-SI/Content/Details/4>

Novice GS1 Slovenije. Ključno je, da govorimo isti jezik. Januar 2018. Dostopno na naslovu: https://www.gs1si.org/Portals/0/GS1_Dokumentacija/GS1_Publikacije/Revije_GS1_SLO/GS1_Novice_Stevilka_17.pdf

Primer mednarodnega certifikata 1. stopnje – Razume standarde GS1. Dostopno na naslovu: <https://www.gs1si.org/Kaj-ponujamo/Storitve/Certificiranje>

Spletna aplikacija GS1. Odkrijte svet standardov. Dostopno na naslovu: <https://discover.gs1.org/cpg/languages/>

Standardi GS1. Dostopno na naslovu: <https://www.gs1si.org/Standardi>

Študentje v Kranju pridobili certifikat GS1. 2018. Dostopno na naslovu: <https://www.gs1si.org/Vse-o-nas/Organizacija-GS1-Slovenija/Mediji/Novice/04072018-Certificiranje>

Višješolski študijski program ekonomist, MZŠŠ RS, izdal Zavod IRC, uredila Marika Šadl, Mišo Palandačič, Ljubljana 2007.

Vodnik za črtno kodiranje. GS1 Ljubljana. Dostopno na naslovu: https://www.gs1si.org/Portals/0/GS1_Dokumentacija/GS1_Publikacije/Brosure_GS1_SLO/GS1_Vodnik_za_crtno_kodiranje.pdf

Vključitev in uvajanje vsebin GS1 za terciarno izobraževalno raven: Podpis pisma o nameri sodelovanja organizacije GS1 Slovenija z več slovenskimi izobraževalnimi ustanovami. 2017. Dostopno na naslovu: <https://www.gs1si.org/Pismo-o-nameri-izobrazevalne-ustanove>

Z IZKUSTVENIM UČENJEM IN MEDPREDMETNO POVEZAVO DO KLJUČNIH KOMPETENC V VIŠJEŠOLSKEM ŠTUDIJSKEM PROGRAMU POSLOVNI SEKRETAR (Primer organizacije medgeneracijskega druženja v izvedbi študentov VSŠ Doba)

Andreja Markač Hleb

*DOBA EPIS, Višja
strokovna šola
Maribor*

[andreja.markac-
hleb@net.doba.si](mailto:andreja.markac-hleb@net.doba.si)

Valerija Gašparič

*DOBA EPIS, Višja strokovna
šola Maribor*

valerija.gasparic@net.doba.si

POVZETEK

Višja strokovna šola Doba je v šolskem letu 2017/18 praznovala 20. obletnico delovanja. To obletnico je obeležila s številnimi aktivnostmi, med katere sodi tudi organizacija medgeneracijskega srečanja v sodelovanju z Društvom TOTI DCA Maribor. Pri predmetih Projektno organiziranje poslovnih dogodkov, Poslovno sporazumevanje v slovenskem jeziku, Grafični in spletni dizajn v pisarni ter Osnove upravljanja in organizacija poslovanja smo izvedli medpredmetno povezavo znanj in jih združili v celovitem realnem dogodku z naslovom Dobrodelna dražba študentov Dobe. Projekt je bil zasnovan tako medpredmetno kot timsko. Študentje so ob pomoči predavateljev in mentorjev v celoti izpeljali medgeneracijsko srečanje in izkupiček podarili socialno ogroženim učencem Osnovne šole Franceta Prešerna.

1 UVOD

Prispevek prikazuje potek izvedbe projekta dobrodelne dražbe, ki so jo v šolskem letu 2017/18 pripravili in izpeljali študentje 2. letnika Višje strokovne šole DOBA, smer Poslovni sekretar. V pripravo srečanja z imenom Dobrodelna dražba študentov DOBE so bila vključena štiri predmetna področja. Zamisel o medpredmetnem povezovanju se je na strokovnih aktivih in predavateljskih zborih porajala že veliko prej in je tudi že bila uresničena kot povezovanje Projektnega organiziranja poslovnih dogodkov in Poslovnega sporazumevanja v slovenskem jeziku v letih 2016 in 2017 ter skozi projekt *V vsebino usmerjeno poučevanje tujega jezika*, v okviru katerega so se študenti pri predmetih Poslovna komunikacija, Informacijsko komunikacijska podpora v pisarni, Državna uprava in upravni postopek ter Ustava in državna ureditev del vsebin učili v angleškem jeziku. V šolskem letu 2017/18 pa je bilo v povezavi z društvom, ki je izrazilo dejansko potrebo po organizaciji dogodka, izvedeno medgeneracijsko srečanje.

2 NAČRTOVANJE MEDPREDMETNE POVEZAVE ZA IZVEDBO DOBRODELNE DRAŽBE

Projektna skupina je izvedbo začela načrtovati v juniju 2017. Namen projekta je bil prenesti teorijo štirih predmetnih področij v prakso ter pri tem uresničiti temeljne cilje programa Poslovni sekretar, predvsem izobraziti in usposobiti študente za (CPI, 2018):

- *samostojno reševanje zahtevnejših strokovnih problemov v delovnem procesu, opravljanje najzahtevnejših operativno-strokovnih opravil in reševanja posameznih delovnih problemov z uporabo ustreznih metod in postopkov.*
- *povezovanje znanja in informacij o odvijanju poslovnih in drugih dogajanj znotraj in izven organizacije s ciljem zagotavljanja sprejemanja celovitih in optimalnih odločitev.*
- *kritično mišljenje in razumevanje pomena učenja kot vseživljenjskega procesa.*

Ob medpredmetnem povezovanju je bil v izhodišču zastavljen koncept izkustvenega vidika učenja s poudarkom na samostojnosti študentov pri pripravi in sodelovanju dejanskega podjetja/ustanove. V povezavi s podjetjem Etika d.o.o. in Društvom TOTI DCA Maribor smo projekt opredelili kot dobrodelno dražbo slik ljubiteljskih slikarjev, nastalih na delavnicah društva TOTI DCA Maribor.

V izvedbo projekta so bili vključeni štirje predmeti programa in njihove vsebine: Projektno organiziranje poslovnih dogodkov, Poslovno sporazumevanje v slovenskem jeziku, Grafični in spletni dizajn v pisarni in Osnove upravljanja in organizacija poslovanja (tabela 1).

Dogodek/ Predmet	Projektno organiziranje poslovnih dogodkov	Poslovno sporazume- vanje v slovenskem jeziku	Grafični in spletni dizajn v pisarni	Osnove upravljanja in organizacija poslovanja
Dobrodelna dražba slik študentov Dobe	Načrtovanje, priprava in izvedba dogodka	Priprava slogana, vsebin za vabilo, katalog, spletno stran, fb-stran, novico in drugo	Celostna grafična podoba dogodka	Oblikovanje timov in njihova organizacija

Tabela 1: Medpredmetna povezava vsebin.

Za predavatelje je projekt predstavljal velik izziv, saj smo se morali pri povezavi vsebin in izvedbi aktivnosti povezati in uskladiti. Na osnovi tega je v septembru nastal splošni medpredmetni načrt s cilji in kompetencami, ki jih bodo študentje s projektom razvijali. Osnovno ogrodje izvedbe se je sproti po potrebi spreminjalo in dopolnjevalo. Predavatelji so v skladu s cilji in dinamiko projekta uskladili načrte in aktivnosti vseh štirih predmetov, upoštevajoč izvajanje aktivnosti ter doseganje ciljev in kompetenc na področjih, ki jih izvedba projekta ni zajela. Dorekli smo način ocenjevanja in oblikovali nove ocenjevalne sheme.

3 IZKUSTVENI VIDIK UČENJA PRI PRIPRAVI DOBRODELNE DRAŽBE

Glavni namen izvedbe dobrodelne dražbe je bil, da ob medpredmetni povezavi študentom omogočimo izkustveni vidik učenja. Izkustveno učenje je način, kako se povežeta teorija in praksa, bistveno vlogo pa ima osebna izkušnja, saj je za izkustveno učenje značilno, da se najboljše učimo, če nekaj naredimo sami (Garvas, 2010).

Sledili smo pojmovanju izkustvenega učenja po Kolbu, ki to učenje opredeljuje kot proces ustvarjanja znanja s pretvorbo (transformacijo) posameznikove izkušnje (Kolb, 1984, 38). Strinjamo se z njegovo predpostavko, da se v izobraževanju še vedno preveč zanemari konkretna izkušnja posameznika. Gre za neposredno srečanje s pojavom v resnični situaciji. Pri projektu smo študentom omogočili konkretno izkušnjo (namesto teorije in posploševanja), z razmišljujočim opazovanjem (razmišljanje o izkušnji in razumevanje izkušnje), abstraktno konceptualizacijo (logično sklepanje in razumevanje ter uporaba teorije za osmišljanje dogodkov) in fazo aktivnega eksperimentiranja (Kolb, 1984, 26). Namen projekta je bil povezati prakso s teorijo in študentom omogočiti nova spoznanja v novih konkretnih izkušnjah, z novimi konkretnimi primeri.

3 IZVEDBA PROJEKTA DOBRODELNE DRAŽBE ŠTUDENTOV DOBE

Izhodišča so bila predstavljena študentom v začetku oktobra 2017, ob pričetku šolskega leta. Pripravo in izvedbo dobrodelne dražbe smo zastavili v treh fazah. Prva faza je potekala od 2. do 22. oktobra, druga od 23. oktobra do 28. novembra in tretja do 18. decembra. V vse tri faze so bila vključena vsa štiri predmetna področja

3.1 FAZA NAČRTOVANJA DOBRODELNE DRAŽBE ŠTUDENTOV DOBE

V tej fazi smo izoblikovali time (sliki 1, 2), časovnico za izvedbo projekta, organizirali strokovno predavanje o organizaciji dogodkov in obiskali prireditev *Ko dvignem sebe, dvignem Maribor: Orodja socialne ekonomije za dvig človeka in družbe* (13. oktober 2017, Narodni dom Maribor). Študenti so z obiskom dogodka pridobili konkretno izkušnjo in dobili več informacij za nadaljnje delo.

Sliki 1, 2: Načrtovanje dobrodelne dražbe študentov⁷.
Vir: Dobrodela dražba študentov Dobe.

⁷ Slika 1 prikazuje oblikovanje timov po metodi organizacijskih sistemskih postavitev, slika 2 pa metodo za dvig enotnosti tima, t. i. pajkovo mrežo.

3.2 FAZA PRIPRAVE NA DOBRODELNO DRAŽBO IN NJENA IZVEDBA

V drugi fazi smo konkretizirali individualne, timske in skupinske aktivnosti za izvedbo projekta. Naloge so študenti izbirali tudi glede na lastno zanimanje. Obiskali smo prostor dogodka in pričeli z oblikovanjem prepoznavne podobe dobrodelne dražbe (sliki 3, 4).

Slika 3: Logotip dobrodelne dražbe s sloganom.
Vir: Dobrodelna dražba študentov Dobe.

Oblikovali smo spletno stran, FB-profil, vabila, katalog in izvedli številne druge aktivnosti: pripravili predstavitevna besedila in besedila za obveščanje o dražbi (tabela 2), povabili goste (tabela 3), pripravili besedilni/obvestilni material na dogodku (tabela 4), pripravili prostor (tabela 5) ter pripravili dogodek in ga izvedli (tabela 6). Dražba slik ljubiteljskih slikarjev TOTI DCA Maribor se je odvijala 28. novembra 2018 ob 16.30.

AKTIVNOST	IZVAJALEC	ČASOVNA OPREDELITEV
Izbira slogana	celotna skupina študentov	23. 11.–29. 11.
Izdelava logotipa	celotna skupina študentov	23. 10.–29. 10.
Oblikovanje spletne strani	celotna skupina študentov	1.11.–9. 11.
Oblikovanje FB-strani	tim študentov	6. 11.
Izdelava in oblikovanje vabila	celotna skupina študentov	13. 11.–20. 11.
Izdelava in oblikovanje kataloga	celotna skupina študentov	13. 11.–20. 11.
Priprava besedil za medije	študentki	10. 11.–30. 11.

Tabela 2: Priprava predstavitevni besedil in besedil za obveščanje.

AKTIVNOST	IZVAJALEC	ČASOVNA OPREDELITEV
Oblikovanje e-naslova	študentka	13. 11.
Izdelava seznama povabljenih	celotna skupina študentov	20. 11.
Pošiljanje vabil	šola	22. 11.
Pošiljanje katalogov	šola	22. 11.

Tabela 3: Vabljenje gostov.

AKTIVNOST	IZVAJALEC	ČASOVNA OPREDELITEV
Priprava pozitivnih misli	študentki	20. 11.–28. 11.
Priprava vizitk	študentje	20. 11.–28. 11.
Priprava plakatov	študentki	20. 11.–28. 11.
Priprava usmerjevalnih tabel	študentje	20. 11.–28. 11.
Priprava imen za sedežni red	študentka	23. 11. – 27. 11.

Izdelava številčk za garderobo	študentki	20. 11.–23. 11.
Plastificiranje številčk za garderobo	študentka	23. 11.
Priprava certifikatov za slike	študentka	27. 11.

Tabela 4: Priprava besedilnega materiala na dogodku.

AKTIVNOST	IZVAJALEC	ČASOVNA OPREDELITEV
Ogled prostora	celotna skupina študentov	26. 10.
Naročilo aranžmaje	predavateljica	27. 11.
Razporeditev imen na stole (sedežni red)	študentka	28. 11.
Priprava stolov, miz, prtov, plakatov	celotna skupina študentov	27. 11.–28. 11.
Označevanje prostorov (toaleta, garderoba)	celotna skupina študentov	27. 11.–28. 11.

Tabela 5: Priprava prostora.

AKTIVNOST	IZVAJALEC	ČASOVNA OPREDELITEV
Priprava scenarija dogodka	študentki	23. 11.–27. 11.
Priprava prezentacije	študentki	20. 11.–27. 11.
Generalka	celotna skupina študentov	27. 11.
Na dan dogodka prihod 60 min pred dogodkom	celotna skupina študentov	28. 11.
IZVEDBA DOBRODELNE DRAŽBE	celotna skupina študentov	28. 11.
Pisanje zapisnika o dogodku (zapisnik o količini zbranega denarja)	študentka	28. 11.
Zapisnik o kupcih slik	študentki	28. 11.
Priprava pogostitve	študentke	28. 11.

Tabela 6: Priprava na izvedbo dogodka.

Slika 4: Vabilo na dobrodelno dražbo študentov.
Vir: Dobrodelna dražba študentov Dobe.

3.3 FAZA PO IZVEDBI DRAŽBE

Odvijale so se aktivnosti po dogodku. Naslednje jutro smo se ob kavi pogovarjali o splošnih vtisih, ki so jih študenti doživljali skozi ves čas trajanja dogodka. Navdušenje nad izvedbo je bilo zelo veliko, razblinili so se vsi dvomi, da kaj ne bi uspelo in najpomembneje je bilo to, da so uspeli prodati vseh šest slik in tako denar namenili v humanitarne namene. Organizirali smo še zadnje aktivnosti za izdelavo Projektne knjige, napisali zahvale (kupcem, društvu, ravnateljici, direktorici, sponzorjem idr.) in predali zbranih 1.160 evrov Osnovni šoli Franceta Prešerna Maribor.

4 ZAKLJUČEK

Študenti so s projektom pridobili in uresničili: kritično razmišljanje in samostojno odločanje ter reševanje problemov pri izvajanju projekta, sposobnost pozitivnega vplivanja na cilje projekta, prilagodljivost novim situacijam ter usmerjenost v nenehno izboljševanje delovnih rezultatov, učinkovito upravljanje z informacijami in usmerjenost v timsko delo ter kolegialnost in pošten odnos do vseh sodelujočih v projektu. Študenti so z načrtovanjem in zastavljanjem ciljev dogodka, oblikovanjem besedil, izdelavo prepoznavne podobe ter komuniciranjem s partnerji uresničevali poklicno-specifične kompetence programa.

V zaključni evalvaciji so svoje mnenje o izvedbi dogodka izrazili z naslednjimi ugotovitvami:

- Pridobljeno znanje bom lahko uporabil v osebnem življenju in na delovnem mestu.
- Zame je to bila enkratna izkušnja, ki se je bom zmeraj rada spominjala, saj poleg širokega znanja, ki sem ga pridobila, vem, da smo pomagali socialno ogroženim otrokom OŠ Franceta Prešerna in jim omogočili šolo v naravi.
- Organizacija dogodka je prinesla tudi nekaj neskladij med nami. Svoja različna mnenja smo morali na koncu uskladiti, da smo lahko dosegli cilj.

Z medgeneracijskim povezovanjem smo vplivali na dvig kakovosti življenja skupine starejših oseb v Društvu TOTI DCA Maribor. Delo njihove skupine smo širše ovrednotili in s prodajo slik uresničili humanitarno noto.

5 VIRI in LITERATURA

Center RS za poklicno izobraževanje. *Višješolski študijski program Poslovni sekretar* (online). 2007. (citirano 7. 9. 2018). Dostopno na naslovu: http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/Datoteke/kurikulum/Programoteka/PROG-VIS/Poslovni_sekretar.pdf.

Garvas, M. (2010). Izkustveno učenje kot praksa in teorija izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vrtcu Trnovo. *Andragoška spoznanja*, 16(1), 35-46.

Kolb, D. *Experiential learning: Experience as The Source of Learning and Development*. New Jersey: Prentice Hall, Inc., Englewood Cliffs, 1984.

UPOŠTEVANJE TRAJNOSTNEGA VIDIKA PRI IZOBRAŽEVANJU NABAVE NA VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH

mag. Metka Galič

*Ekonomska in trgovska šola Brežice,
Višja strokovna šola*

metka.galic@gmail.com

POVZETEK

Sodobne raziskave potrjujejo, da upoštevanje trajnostnega vidika razvoja, ki vključuje skrb za okolje, hkrati prinaša tudi koristi in prihranke za vse udeležence. Okolju prijazna nabava je hkrati družbeno odgovorna in stroškovno koristna, kar kažejo študije o trajnostnih oskrbovalnih verigah. Zato morajo biti v nabavnih službah zaposleni najboljši ljudje, ki imajo tako vodstvene kot analitične sposobnosti. V višješolskem programu ekonomist, katerega diplomanti se lahko zaposlujejo kot nabavniki oz. so na trgu delovne sile iskani za te poklice, je potrebno tako teoretično kot praktično povezovati nabavne odločitve in družbeno odgovornost podjetij ter usmeriti izobraževanje bodočih nabavnikov k razmišljanju o racionalnosti ter trajnostnem razvoju. V prispevku so prikazane povezave med trajnostnim razvojem, vitkim nabavnim poslovanjem in koristmi teh, ki se kažejo tako v skrbi za boljše okolje kot v dodatnih prihrankih. S tovrstnim poučevanjem nabave se dviguje kakovost študija in kompetentnost študentov višjih strokovnih šol.

1 UVOD

Na vse večje podnebne spremembe vpliva tudi poslovanje podjetij, ki se v hudi globalni konkurenci poslužujejo škodljivih postopkov pridobivanja surovin in proizvodnje izdelkov z vse krajšim življenjskim ciklusom brez zagotovitve recikliranja. Odpadna embalaža, nevarne snovi, ogljikov monoksid ogrožajo kvaliteto življenja in tega se zaveda vse več potrošnikov (Wisner et al., 2012). Naravne nesreče prizadenejo prebivalce pa tudi ogrozijo delovanje podjetij, kot npr. poplave na Tajskem, ki so leta 2011 negativno vplivale na oskrbne verige tako močnih podjetij, kot so Toyota, Canon, Sony in druge (Aon Benfield, 2012). Zato se v svetu vse bolj pojavljajo pritiski potrošnikov, poslovnih partnerjev, lastnikov podjetij ter različnih organizacij, ki zahtevajo in pričakujejo upoštevanje okoljskega vidika pri poslovanju podjetij tako pri nabavi kot proizvodnji in dobavi (Kibbeling et al., 2013). Trajnostna nabava se je izkazala za dober vir inovacij, doseganja konkurenčnih prednosti in zmanjševanje stroškov, ki jih imajo podjetja in družba zaradi neracionalnega poslovanja in odlaganja odpadkov. Podjetja vse bolj cenijo kadre v nabavi, ki razumejo okoljsko politiko in jo vključujejo v svoje odločitve (Buyukozkan in Berkol, 2011). Tako imenovani management trajnostnih oskrbnih verig upošteva tako ekonomski kot okoljski in tudi socialni vidik pri izboru svojih dobaviteljev (Ai Chin et al., 2015). Namen članka je opozoriti na pomen upoštevanja trajnostnega vidika razmišljanja v vseh sferah poučevanja nabave, cilj pa prikazati projektni način poučevanja nabave na primeru izdelave projektne naloge »Nabava surovine X«, kjer morajo študenti izpostaviti tudi trajnostni vidik za nabavo vsake izbrane surovine posebej.

2 DRUŽBENA ODGOVORNOST IN TRAJNOSTNI RAZVOJ

Obstaja veliko definicij in zapisov o družbeni odgovornosti in trajnostnem razvoju. Ena izmed najbolj uveljavljenih definicij se nahaja v Zeleni knjigi Evropske unije, kjer je zapisano, da je družbena odgovornost »koncept, znotraj katerega podjetja na prostovoljni osnovi in v sodelovanju z deležniki v svoje poslovanje integrirajo družbene in okoljske vidike,« (https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/green_paper.html, 26. 6. 2018). Tako lahko vemo, da imajo podjetja poleg izpolnjevanja svojih obveznosti, ki jih imajo po zakonodaji, še nalogo vlaganja v okolje, človeške vire in odnose z deležniki.

"Trajnostni razvoj je takšen način razvoja, ki zadošča današnjim potrebam, ne da bi pri tem ogrožal možnosti prihodnjih generacij, da zadostijo svojim lastnim potrebam." (<http://www.ekvilib.org/sl/druzbeno-odgovornost-podjetij/trajnostni-razvoj-in-druzbeno-odgovornost-podjetij>, 26. 6. 2018).

Evropska unija ima med usmeritvami zapisano, da naj bi v duhu strategije 2020 imela vsaka država članica sprejeto Nacionalno strategijo razvoja družbene odgovornosti podjetij. V letu 2017 je začela s pripravo te tudi Vlada Republike Slovenije. V slovensko zakonodajo prenaša določila o nefinančnem poročanju Zakon o gospodarskih družbah. Vlada RS je leta 2015 sprejela Okvirni program za prehod v zeleno gospodarstvo, da je v izobraževanju potrebno v izvedbene kurikule vse bolj vključevati odnos do družbeno odgovornega ravnanja, temelječega na trajnostni gospodarski politiki. V okviru predmeta nabava na višješolskem izobraževalnem programu ekonomist smo v Brežicah uvedli projektno delo, na osnovi katerega študenti spoznavajo različne možnosti pri nabavi določene surovine in hkrati spoznavajo pomen družbeno odgovornega naročanja.

3 VKLJUČEVANJE NAČEL TRAJNOSTNEGA RAZVOJA V NABAVNE STRATEGIJE

Sodobne nabavne strategije sledijo drugačnim ciljem kot v preteklosti. Poleg cenovne primerjave, ki zagotavlja zeleno profitno maržo, se dolgoročna konkurenčnost dosega tudi z upoštevanjem zahtev vseh deležnikov v nabavni verigi, ki pa vse bolj zahtevajo pri izboru partnerjev tudi vključitev trajnostnega vidika. Merjenje uspešnosti vse bolj presega običajne finančne kazalce in k ekonomskemu elementu dodaja tudi ekološke in socialne elemente (Yakovleva & Sarkis & Sloan, 2012).

Med vsemi partnerji v dobavni verigi je za uspešno poslovanje potrebno poglobljeno sodelovanje na vseh ravneh, tudi na ravni zavezanosti k družbeni odgovornosti. To pa zahteva višje stopnje zaupanja, komuniciranja in prenosa informacij med njimi (Spence in Bourlakis, 2009). Slednje poleg zelenih finančnih učinkov vodi k novim inovacijam in zagotavlja konkurenčno prednost, ki se lahko odraža na vseh nivojih oskrbne verige. Govorimo o zelenem oblikovanju in zeleni proizvodnji ter logistiki. Tudi Daudin in Kadjar (2010) opisujeta v svojih raziskavah, da kar 64 % podjetij v raziskavi (med 125 sodelujočimi) postavlja trajnostno nabavo med svoje strateške cilje. Slednje se odraža tudi v vsebini in načinih pogajanj med partnerji v oskrbni verigi. S tem pripomorejo k trajnostni nabavi, saj lahko izberejo dobavitelje, ki ponujajo izdelke in storitve, ki vsebujejo manj nevarnih sestavin oz. je v procesu njihove pridobitve nastalo manj stranskih negativnih učinkov na okolje. Poznavanje in analiza trga dobaviteljev je pri tem zelo pomembna.

3.1 ANALIZA TRGA DOBAVITELJEV

Nabavniki morajo v vse večji ponudbi različnih dobaviteljev poznati nove trende na trgu dobaviteljev, še zlasti, ker veliko dobaviteljev omogoča večjo pogajalsko moč na strani nabave (Vidic in Larsen, 2011). Pri analizi in segmentaciji dobaviteljev je potrebno pripraviti kriterije, določiti uteži (ponderje) za te kriterije in pripraviti ustrezno razpredelnico za njihovo razvrstitev. Pri vsem tem je pomembno, da do vseh teh meril pridejo partnerji po skupnem usklajevanju in primerjanju možnosti. Ravno ta merila prisilijo dobavitelje k inovacijam tako v smeri cenejše kot vse bolj trajnostne nabavne ponudbe, ki z višjo kakovostjo vpliva tudi na manjše stroške (manj odpadkov, manj okoljskih dajatev, manj zalog ...). Pri zagotavljanju tovrstne nabavne ponudbe je smiselno strateško sodelovati in vlagati tudi v lastne dobavitelje⁸.

3.2 KONCEPT TRAJNOSTNE OSKRBNNE VERIGE

Podjetja, ki poslujejo na globalni ravni, pogosto uporabljajo lastne standarde za dobavitelje, ki jim omogočajo, da poteka njihova nabava znotraj družbeno sprejemljivih okvirov, tudi če ti povsod po svetu niso del pravne regulative. Nike je primer podjetja, ki se je zaradi pritiska javnosti in negativne medijske kampanje odločilo, da bo aktivneje nadzorovalo tovarne, v katerih izdelujejo njegove izdelke.

Vedno več je tudi podjetij, ki v trajnostnem razvoju ne vidijo zgolj strategije upravljanja tveganj, temveč gredo korak dlje in želijo doseči standarde, ki so uveljavljeni v industriji, ker se to pričakuje od vodilnega podjetja. Znani so primeri, ko so podjetja lansirala linijo izdelkov, ki temelji na pravični trgovini, denimo Nestlejeve čokoladice Kitkat. Pri teh čokoladicah gre za specifičen izdelek, katerega nabava poteka v skladu z načeli trajnostnega razvoja (Vidic et Larsen, 2011).

3.3 DRUŽBENO ODGOVORNO NAROČANJE IN MODEL TROJNEGA IZIDA

Pri družbeno ogovornem naročanju se moramo vprašati, kakšni so zakonski okviri, kakšna je strategija in kakšne so vrednote naše organizacije, kdo so naši dobavitelji in kako dobro jih poznamo, kakšen vpliv ima organizacija na dobavitelje in ali pri izbiri dobaviteljev razmišljamo strateško. Model trojnega izida upošteva okoljski, socialni in ekonomski vidik. Učinkovita trajnostna nabava vključuje tudi zeleno oblikovanje, ki pri proizvodnji minimizira porabo virov in izpuste v okolje (v fazi proizvodnje, uporabe pa tudi reciklaže in ponovne uporabe). Zelena proizvodnja mora zagotoviti recikliranje, kar pa omogoča tudi zniževanje proizvodnih stroškov. Po raziskavi Diaz-Elsayed et al. (2013) gre za 10,85 % prihranek pri proizvodnih stroških. Trajnostna nabava vključuje tudi zeleno logistiko, katere cilj je minimizirati vplive na okolje v vseh fazah rokovanja z blagom znotraj logističnih procesov. V ta namen se iščejo najkrajše transportne poti, ki minimizirajo porabo goriva in transportne embalaže oz. implementirajo okolju prijazno embalažo za večkratno uporabo (Kumar et al., 2015). Metoda, ki upošteva vse zgoraj naštet, se imenuje metoda življenjskega cikla proizvoda oz. LCA (Kumar et al., 2015). T. i. zeleno oblikovanje prispeva k čisti proizvodnji in je tudi glavno gonilo za inovacije v podjetju, saj danes ni problem izdelati nekaj, ampak to narediti v zaprtem tehnološkem krogu brez škodljivih vplivov na okolje. Takšna strategija omogoča lažje in boljše pozicioniranje blagovne ali trgovske znamke na trg, ki jo lahko tudi odlično oglašujemo (Santolaria et al., 2011). Černe et al. (2013) pravijo, da je doseganje trajne konkurenčne prednosti težak in dolgoročen proces, ki izhaja iz poznavanja novih trendov ter vključevanja teh načel v vizijo in poslanstvo.

⁸ Podjetje Kovic Group KOVIS d.o.o. je mednarodno razvojno podjetje s sedežem v Brežicah, ki se ukvarja s proizvodnjo komponent za železniško industrijo, kot so zavorni diski za menjavo pri prvem servisu. Za zagotovitev ustreznih materialov so se strateško in finančno združili z livarno (Kovic Livarna), da bi si tako zagotovili najboljši material na svetovnem trgu in si zagotovili strateško prednost na zahtevnem francoskem, nemškem in ruskem trgu.

4 VKLJUČEVANJE NAČEL TRAJNOSTNEGA RAZVOJA V POUČEVANJE NABAVE NA VSŠ BREŽICE

Kljub temu, da se večina podjetij že zaveda pomena varovanja okolja in spoštovanja načel trajnostnih oskrbnih verig, je glavni problem uvedbe ravno v pomanjkljivem znanju in odporu do sprememb. Na VSŠ Brežice utemeljujemo uvedbo trajnostnega razmišljanja v okviru predmeta nabava z izpostavitvijo novih dejstev o rastočem pomenu t.i. »zelenih izdelkov«. V ta namen s študenti redno spremljamo aktualne novice, objavljene na spletnih člankih, ki jih ob zaključku vsakih predavanj povzamemo v nove ugotovitve, kot npr. slednje: v letu 2013 je bila ocenjena vrednost svetovnega trga z zelenimi izdelki na šestih vodilnih tehnoloških področjih (učinkovita raba energije, trajnostna raba vode, okolju prijazna proizvodnja, shranjevanje in distribucija energije, učinkovita raba virov/surovin, trajnostna mobilnost, ravnanje z odpadki in recikliranje) 2.536 milijard EUR in napovedi kažejo, da bo vrednost trga do leta 2025 narasla na 5.385 milijard EUR (Federal Ministry for the Environment, 2014). Takšna in ostala dejstva so pripeljala do potreb po projektne učenju nabave, kjer študenti s projektno nalogo z naslovom »Nabava surovine X« na konkretnem primeru raziščejo značilnosti in vrste določene surovine, ki jo je moč nabaviti tudi na borzi surovin, primerjajo cene in proizvodne postopke, sestavine in osnovne značilnosti ter konkurenčne prednosti posameznih dobaviteljev teh surovin. Pri tem projektu študenti sami izberejo, katero surovino bodo proučevali, nujno pa je, da upoštevajo ekonomski, sociološki in trajnostni vidik. Primerjajo globalni in lokalni trg, stroške in koristi vključevanja obeh ter predstavijo svojo rešitev. Študenti so posebej opozorjeni na strukturo svoje projektne naloge, ki jo delajo tako pri pouku kot doma. So svobodni pri izbiri vsebin in načina raziskovanja, določeno pa imajo le strukturo naloge in izbirajo med podanimi dinamičnimi načini predstavitve s pomočjo različnih programov, ki jih obvladajo oz. se jih učijo pri informatiki in poslovnem komuniciranju. Priporoča se, da naj bi pisna predstavitev opravljenega projekta vsebovala sestavine, ki so navedene v Tabeli 1.

Poglavja	Vsebine
izhodišča	ekonomski razlog odločitve za projekt (zakaj) in končni cilj strokovnega dela (kaj), v izhodiščih opredelijo vrsto surovine, ki jo bodo proučevali, izbirajo med surovinami, navedenimi v shemi 2
načrt	časovna razporeditev, opredelitev posameznih delnih nalog, ki jih bodo proučevali (pridobivanje, vrste in uporaba določene surovine, cene na svetovnem trgu in vplivi nanje, države uvoznice in izvoznice, učinki na okolje (vsi trije vidiki)
opis izvedbe	navedba in utemeljitev uporabljenega strokovnega pristopa, uporabljeni podatkovni in materialni viri ter specifikacija izvedenih del (kako in kje so prišli do ugotovitev)
rezultati	predstavitev končnih praktičnih rezultatov, utemeljitve podanih strokovnih predlogov, presoja ekonomskih učinkov projekta, kje, od koga, kako, kdaj, koliko in za kakšno ceno je možno nabaviti surovino X
zaključki	lastna spoznanja študenta, vrednotenje izkušenj in nadaljnja pričakovanja

Tabela 1: Priporočena struktura projektne naloge »Nabava surovine X«.

Vir: VSŠ Brežice.

Študenti pri izboru surovine, ki jo bodo proučevali, upoštevajo svoj interes in si pomagajo s spletno stranjo www.surovine.si. Izbirajo med surovinami, ki so navedene v Tabeli 2:

Vrste surovin	Možnosti izbora
plemenite kovine	zlato, srebro, platina, paladij
industrijske kovine	jeklo, aluminij, svinec, železo, baker, molibden, mineralni pesek, nikelj, tantal, volfram, cink, kositer
energenti	nafta, bencin, diesel, zemeljski plin, etanol, premog, uran,
kmetijske surovine	gradbeni les, bombaž, kava, kakav, koruza, pomarančni sok, riž, pšenica, sladkor

Tabela 2: Nabor možnih surovin.
 Vir: Prirejeno po: www.surovine.si (7. 10. 2018).

RAZISKAVA IN UGOTOVITVE

Raziskava je v obliki evalvacije projektnega dela potekala med študenti 2. letnika višješolskega izobraževanja pri predmetu nabava. Ob začetku in zaključku predstavitev so študenti dobili enak vprašalnik, s katerim so vsak po svojem prepričanju ovrednotili dejavnike, ki jih moramo upoštevati pri izbiri dobaviteljev. Med navedenimi dejavniki so bili kakovost, cena, oddaljenost, znana BZ, možnost sodelovanja, možnost strateškega povezovanja, zanesljivost in trajnostni učinki. Vsak dejavnik so ocenili z ocenami od 1 (najmanj pomemben) do 6 (najbolj pomemben). Primerjava rezultatov je pokazala, da je projektni pristop, v katerem je vsak študent raziskoval drugo vrsto surovine in rezultate prikazal s predstavitvijo projektne naloge ostalim, ob evalvaciji projekta dvignil zavest o pomenu upoštevanja trajnostnega vidika tudi pri izboru dobaviteljev za kar dve stopnji (od predlaganih šestih). Študenti so po takšnem delu bolj usmerjeni k iskanju dobaviteljev, ki se zavedajo okoljske odgovornosti in z inovativnimi rešitvami ponujajo svojim odjemalcem izdelke in storitve, ki ravno zaradi trajnostnega vidika ponujajo konkurenčno prednost v dobavni verigi. Tako so bolj opremljeni, da svoje trajnostno znanje pokažejo tudi na trgu delovne sile in tako bodočim delodajalcem pomagajo dvigniti konkurenčnost z inovativnimi nabavnimi rešitvami. Rezultati se kažejo tudi že pri izboru tem za diplomske naloge, kjer študenti skupaj s podjetjem, kot je npr. Komunala Brežice, iščejo družbeno odgovorne rešitve zlasti z uvedbo recikliranja in npr. sodelovanja pri projektu »Prinesi – odnesi«, kjer si Brežičani na tržnici brezplačno izmenjujejo stare stvari in jih tako ponovno »oživijo«.

6 ZAKLJUČEK

Pomen trajnostnih oskrbovalnih verig je nujno postaviti na prvo mesto tudi pri poučevanju nabave na višješolskem strokovnem izobraževanju. Diplomanti lahko konkurirajo na vse zahtevnejša mesta nabavnikov, saj se nabava iz tretje in četrte ravni vodenja vse bolj seli na prvo in drugo raven. Z inovativnimi pristopi trajnostne nabave se tako podjetju povečuje konkurenčnost in ugled, zmanjšujejo pa tudi stroški in problemi s pretiranimi okoljskimi eksternalijami. V članku je prikazana ena izmed metod, kako lahko študente s projektnim delom spodbujamo k širšem razmišljanju, da ob nabavi in izbiri dobaviteljev upoštevajo tudi trajnostni vidik. Študenti so bolj motivirani, če se jim pred tem prikaže čim več konkretnih primerov posledic neupoštevanja trajnostnega vidika nabave na podjetje, okolje in družbo.

7 VIRI in LITERATURA

Ai Chin, T., Hon Huam, T., Sulaiman, Z. Green Supply Chain Management, Environmental Collaboration and Sustainability Performance. *V: Science Direct: 12th Global Conference on Sustainable Manufacturing, 2015, str. 695–699.*

Aon Benfield. *2011 Thailand Floods Event Recap*. Report Impact Forecasting—March 2012. Chicago: Impact Forecasting LLC (online). 2012. (citirano 15. 7. 2018). Dostopno na naslovu: http://thoughtleadership.aonbenfield.com/documents/20120314_impact_forecasting_thailand_flood_event_recap.pdf.

Büyüközkan, G., Berkol, Ç. Designing a sustainable supply chain using an integrated analytic network process and goal programming approach in quality function deployment. *Expert Systems with Applications*, 2011, let. 38, št. 11, str. 13731–13748.

Černe, M., Dimovski, V., Marič, M., Penger, S., Peterlin, J., Uhan, M. *Napredni management*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2013.

Daudin, M., & Kadjar, H. *Sustainable procurement reporting by major international groups: Analysis of the external communication of 125 Asian, American and European companies from the Global 500*. Pariz: ORSE & Ecovadis, 2010.

Diaz-Elsayed, N., Jondral, A., Greinacher, S., Dornfeld, D., & Lanza, G. Assessment of lean and green strategies by simulation of manufacturing systems in discrete production environments. *CIRP Annals - Manufacturing Technology*, 2013, let. 62, št. , str. 475–478.

EUR-Lex. *Glossary of summaries* (online). 2018. (citirano 26. 6. 2018). Dostopno na naslovu: https://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/green_paper.html.

Federal Ministry for the Environment, Nature Conservation, Building and Nuclear Safety. *GreenTech made in Germany 4.0 – Environmental Technology Atlas for Germany* (online). 2014. (citirano 26. 6. 2018). Dostopno na naslovu: http://www.greentech-made-in-germany.de/fileadmin/user_upload/greentech_atlas_4_0_en_bf.pdf.

Kibbeling, M., van der Bij, H., van Weele, A. Market Orientation and Innovativeness in Supply Chains: Supplier's Impact on Customer Satisfaction. *The journal of product innovation management*, 2013, let. 30, št. 3, str. 500–515.

Kumar, N., Agrahari, R. P., Roy, D. Review of Green Supply Chain Processes. *IFAC – PapersOnLine*, 2015, let. 48, št. 3, str. 374–381.

Santolaria, M., Oliver-Solà, J. M., Gasol, C., Morales-Pinzón, T., Rieradevall, J. Eco-design in innovation driven companies: perception, predictions and the main drivers of integration. The Spanish Example. *Journal of cleaner production*, 2011, let. 19, št. 12, str. 1315–1323.

Spence, L., Bourlakis, M. The evolution from corporate social responsibility to supply chain responsibility: the case of Waitrose. *Supply Chain Management: An International Journal*, let. 14, št. 4, str. 291–302.

Svetovna komisija za okolje in razvoj (WCED). *Trajnostni razvoj in družbena odgovornost podjetij* (online). 1987. (citirano 26. 6. 2018). Dostopno na naslovu: <http://www.ekvilib.org/si/druzbeno-odgovornost-podjetij/trajnostni-razvoj-in-druzbeno-odgovornost-podjetij>

Surovine.si – vaš svet surovin in energije. *Vrste kovin in energije* (online). 2018. (citirano 7. 10. 2018). Dostopno na naslovu: <http://www.surovine.si/>.

Vidic, M., Larsen, M. S. *Štiri strategije nabave* (online). 2011. (citirano 26. 6. 2018). Dostopno na naslovu: <https://izvozniki.finance.si/308386?cctest&>.

Wisner, D. J., et al. *Principles of Supply Chain Management: A Balanced Approach*. Boston: Cengage Learning, 2012.

Yakovleva, N., Sarkis, J., Sloan, T. Sustainable benchmarking of supply chains: The case of the food industry. *International Journal of Production Research*, 2012, let. 50, št. 5, str. 1297–1317.

SLEDENJE POTREBAM TRGA NA PODROČJU VIDEO PRODUKCIJE

Andreja Petrovič
magistrica družboslovne informatike

*Ekonomska šola Novo mesto,
Višja strokovna šola*

andreja.petrovic@esnm.si

POVZETEK

V referatu so razloženi osnovni pojmi video produkcije s poudarkom na video produkciji za splet, ki je danes prevladujoča oblika objavljanja video posnetkov. Opisana so različna spletna mesta, na katerih se najpogosteje objavljajo video posnetki, in družbena omrežja, ki postajajo najpomembnejša mesta za širjenje viralnih vsebin. Opisane so tudi potrebe trga na področju video produkcije v lokalnem okolju in navedeni nekateri projekti, ki smo jih izvedli v lanskem letu. Podrobneje je opisan primer izdelave video vsebin za ansambel Akordika, s katerim smo v lanskem letu intenzivneje sodelovali. Vključene in pojasnjene so tudi težave ter dileme, s katerimi se pri takem delu dnevno srečujemo.

1 UVOD

Namen prispevka je opis pomena video produkcije v sodobnem komuniciranju in promociji podjetja ali organizacije. Prispevek izhaja iz predpostavke, da je video postal pomemben medij za komuniciranje z javnostjo in da imajo študenti medijske produkcije številne možnosti za nabiranje znanja in referenc na področju video produkcije v času študija.

Metoda priprave prispevka je deskriptivna in izhaja iz izkušenj pri delu na področju video produkcije v študijskem procesu.

Podatki o mnenju študentov temeljijo na refleksijah študentov po zaključenem delu.

2 VIDEO PRODUKCIJA

Izraz video produkcija se nanaša na izdelavo video vsebin za različne nosilce, v zadnjem času predvsem za internet.

Video produkcija za splet je praviloma nizko proračunska, ima pa lahko velik doseg (Video Production, 2018). Pogled v zgodovino pokaže, da je bil pojav video kaset v osemdesetih letih znanilec množičnega razmaha nizkoprorračunske filmske produkcije, ki je z digitalno tehnologijo dosegla neslutene razsežnosti (Thompson, 2010). Zaradi napredovanja tehnologije, ki omogoča enostavno izdelavo video vsebin, postajajo vizualne vsebine v življenju ljudi vedno bolj prisotne, kar povratno vpliva na vse širši razmah video produkcije.

2.1 SPLETNA MESTA ZA PREDVAJANJE FILMOV

Danes obstajajo številne spletne platforme, katerih cilj je predvajanje digitalnih video vsebin kot npr. Youtube, Vimeo, Netflix, HBO, Voyo, pa tudi Facebook, Instagram in druge, ki se med seboj razlikujejo.

Youtube ali Vimeo sta platformi, kjer lahko vsak objavlja svoje filme. Vsebine so izredno raznovrstne: od dokumentarnih, glasbenih vse do izobraževalnih video posnetkov.

Platforme, kot so Netflix, HBO, Voyo, so spletna mesta, kjer plačujemo mesečno naročnino za dostop do svetovne in domače video produkcije.

Poleg legalnih platform obstajajo tudi piratska spletna mesta, kjer lahko uporabniki brezplačno gledajo in si pretakajo najnovejše filme.

2.2 VRSTE VIDEO PRODUKCIJE

Produkti video produkcije so zelo raznovrstni, lahko gre za predstavitev podjetja ali osebe, za javni ali domači video ... Cilj javnih video vsebin je, da postanejo viralne, s čimer dosežejo zelo veliko ogledov. Viralni video je nastal s pojavom širjenja vsebin preko interneta; sprva preko spletnih strani in elektronske pošte, v zadnjih letih pa predvsem preko družbenih omrežij. (Wikipedia, 2018)

Korporacijski video je namenjen predstavitvi podjetja. Cilj le-tega je posredovati pozitivno sporočilo o podjetju. (Video Production, 2018)

Marketinški video je namenjen promociji podjetja in/ali proizvodov za večjo prepoznavnost med uporabniki. (Video Production, 2018)

Video produkcijo se pogosto uporablja tudi za dokumentiranje različnih dogodkov: šolske, športne prireditve, poroke, gledališke predstave in podobno. Dogodki se lahko predvajajo v živo, lahko pa se v postprodukciji posnetke montira v krajše ali daljše video zapise.

Video je lahko namenjen tudi izobraževanju na daljavo, preko spleta. Obstaja več učnih platform, kjer se uporabniki izobražujejo s pomočjo video posnetkov, npr. lynda.com, udemy.com.

2.3 POTEK VIDEO PRODUKCIJE

Video produkcija je z razvojem digitalne tehnologije postala zelo enostavna; zanjo lahko uporabimo kar kamero na telefonu, s katero posnamemo sliko in zvok, posnetek si lahko takoj ogledamo in ga zavržemo ali pa uporabimo. V mobilni aplikaciji posnetke uredimo in jih takoj objavimo na spletu (Video Production Handbook, 2008). Lahko pa video produkcijo izvedemo tudi s profesionalno opremo.

Za uspešno video produkcijo ni čarobnega recepta, zato težko vnaprej napovemo, ali bo video postal viralen. (Millerson, 2008)

Video produkcija gre skozi več faz:

- *Predprodukcija*, v kateri se ideja razširi v scenarij, poskrbi za financiranje, poišče lokacije, določi sodelavce, načrtuje potrebno opremo, naredi načrt snemanja ...
- *Produkcija*, ki zajema snemanje slike in zvoka, izdelavo grafike, animacij ...

- *Postprodukcija*, kjer se izbere posnetke, ki bodo sestavni del videa, dodaja slikovne in zvočne učinke, dodaja napise in druge grafične elemente ...

3 POTREBE TRGA NA PODROČJU VIDEO PRODUKCIJE

3.1 PROMOCIJSKA VREDNOST VIDEO VSEBIN

Video vsebine pomagajo pri uspešni promociji izdelkov in podjetij. Video je postal najbolj vsestransko in dobičkonosno orodje digitalnega marketinga. Po navedbah Kallija (v <https://www.dreamgrow.com/8-reasons-why-your-business-should-use-video-marketing/>) se lahko zaradi predvajanja videa, npr. o uporabi izdelka, konverzija poveča tudi za 80 %. Pri tem pa je, po navedbi v viru, sporočilo videa pomembnejše od kvaliteta le-tega.

Zelo pomemben faktor pri uporabi videa v promocijske namene je tudi, da iskalnik Google nagraduje spletne strani, ki vsebujejo tudi video posnetke. Te spletne strani se v iskalniku praviloma pojavljajo višje. (SEO Guide)

Naslednji pomemben faktor je dejstvo, da so se naše bralne navade spremenile. Ljudje ne beremo več dolgih informacij, ampak želimo biti informirani s kratko novico in video vsebina nam pove veliko več kot opisi (Kallas).

Izredno pomembna je tudi nagnjenost uporabnikov družbenih omrežij k delitvi dobrih video posnetkov, kar prinese veliko ogledov. (Kallas).

3.2 DRUŽBENI MEDIJI IN VIDEO VSEBINE

Na družbenih medijih so video posnetki pomembni tako za podjetja, ki z njimi privabljajo uporabnike kot za posameznike, ki promovirajo sami sebe. Po podatkih iz raziskave, ki jo je izvedel Iprom, je spletni video med internetnimi uporabniki v starosti od 16 do 64 let zelo, saj 92 % uporabnikov gleda video posnetke vsak mesec. (Iprom, 2018)

Zato so podjetja začela izkoriščati moč video vsebin na družbenih omrežjih, kot so Facebook, Instagram, Snapchat v promocijske namene.

4 PROJEKTNO DELO S ŠTUDENTI NA PODROČJU VIDEO PRODUKCIJE

Povpraševanje v lokalnem okolju po snemanju video vsebin je zelo veliko. Na šolo se večkrat obrnejo različni naročniki, ki želijo neko prireditev neposredno predvajati na spletu ali pa želijo kratek video zapis dogodka. Za izdelavo tega imamo na šoli opremo in usposobljene kadre. Naša želja je, da pri takem delu sodelujemo s študenti, ki na ta način poglobljajo teoretična znanja, pridobivajo delovne izkušnje in reference.

4.1 SODELOVANJE Z NAROČNIKI

Vzpostavljanje stika med naročniki in šolo poteka na več načinov. Pobude za sodelovanje prihajajo iz lokalnega okolja in iz predavateljskih vrst.

Kadar predavatelji šole zasledimo prireditev v lokalnem okolju, za katero menimo, da bi bila dobra promocija za šolo, se povežemo z organizatorji in jim ponudimo možnosti za sodelovanje. Tako smo v letu 2017 na našo pobudo posneli prvi dogodek TEDx v Novem mestu. Snemali smo celotni dogodek in nato pripravili krajše filme posameznih govornikov.

Večina sodelovanja z naročniki poteka tako, da se prireditelji različnih dogodkov obrnejo na nas z idejo o sodelovanju. Tako smo v lanskem študijskem letu (2017/18) snemali več različnih dogodkov: Dialog o prihodnosti EU v Novem mestu, Parada učenja v Črnomlju, koncert glasbene skupine Akordika v Novem mestu. Naša naloga je bila, da posnamemo prireditev in naredimo krajši zapis dogajanja. V celotnem procesu sodelujejo le izbrani študenti.

V sklopu predmetov predavatelji pogosto povabimo k sodelovanju različne ustvarjalce, pri čemer vključimo vse študente. Tako smo v študijskem letu 2017/18 sodelovali s Plesnim studiem Novo mesto, s katerim smo posneli video spot. V istem letu smo posneli tudi monodramo Ibsenove ženske z igralko Mirel Knez.

Projekt	Število vključenih študentov	Kdo je dal pobudo za video produkcijo
TEDx	1	Šola
Dialog o prihodnosti EU	10	Razvojni center Novo mesto
Parada učenja	20	ZIK Črnomelj
Koncert skupine Akordika	2	Akordika
Video spot s Plesnimi studiem Novo Mesto	8	Šola
Monodrama Ibsenove ženske	20	Šola

Tabela 1: Izvedeni video projekti v študijskem letu 2017/18.

V nadaljevanju bom opisala potek izvedbe snemanja koncerta glasbene skupine Akordika.

4.2 PREDPRODUKCIJA

Predstavnica glasbene skupine Akordika se je obrnila na avtorico članka z idejo o snemanju njihovega koncerta, ki so ga imeli v Novem mestu.

Želja ansambla je bila, da posnamemo koncert in naredimo video zapis na izbrano skladbo, ki ga bodo lahko uporabljali kot promocijski video na družbenih omrežjih. Dogovorili smo se, da bomo posneli celoten koncert z več profesionalnimi kamerami, nato pa v postprodukciji zmontirali še krajši video zapis. Ansambel si je želel celoten posnetek koncerta in krajši video zapis ter nadzor nad tem, kateri posnetki bodo uporabljeni.

V naslednji fazi je bilo potrebno določiti terensko ekipo. Snemanja sta se poleg avtorice članka udeležila še dva študenta. Določili smo delovne naloge članov ekipe, pripravili popis opreme ter določili roke za izvedbo.

Pred pričetkom snemanja je imela cela ekipa sestanek s predstavnico ansambla o podrobnostih snemanja. Določili smo časovni okvir, v katerem bodo člani ansambla pregledali video in zvočne posnetke in rok za dokončanje videa.

Pred začetkom koncerta smo na lokaciji snemanja postavili in testirali opremo, zato da se je snemanje lahko nemoteno začelo.

4.3 PRODUKCIJA

Snemanje je potekalo brez večjih težav, saj je bila predprodukcija izpeljana dovolj natančno. Študenta sta delala dinamične posnetke, v katere sta skušala čim bolj zajeti čustva glasbenikov. Uporabili smo dve kameri, z eno smo snemali celoten oder, z drugo pa spremljali le pevko.

4.4 MONTAŽA IN POSTPRODUKCIJA

V postprodukciji in montaži je bilo potrebno najprej pregledati vse posnetke in izločiti tiste, katerih v montaži nismo uporabili. Naročnikom smo poslali izbrane posnetke.

Od prvotne ideje, da bi bil posnetek dolg tri minute z enotno glasbeno podlago in slikovno podlago različnih skladb, je na koncu ostal le enominutni posnetek. Izbor glasbene in slikovne podlage je bil v izključni domeni naročnikov.

Za potrebe postprodukcije je običajno dovolj le en študent in tako je bilo tudi pri našem projektu. Študent je imel pri delu na začetku dovolj proste roke, vendar so kasneje naročniki dodajali nove predloge, ki jih je bilo potrebno upoštevati. Izdelek je namenjen naročniku, zato je pomembno, da je tak, da zadovolji njegove želje.

Že v pripravi smo določili časovni okvir za končni izdelek. V medijski produkciji se večkrat zgodi, da se rok zaradi različnih razlogov zamakne (lahko pride do težav s strojno ali programsko opremo, težave lahko povzročita prevelika velikost datotek ...). V našem projektu je bil rok zamaknjen zaradi dolgotrajnega pregledovanja gradiv s strani naročnika. Pri postprodukciji je usklajevanje med naročnikom in izvajalcem pogosto najbolj zahtevno. Zaradi časovne stiske in dolgotrajnega urejanja se lahko dogajajo napake, ki jih montažer več ne opazi.

V postprodukciji se pogosto pojavlja dilema, do kolikšne mere ustreči željam naročnika. Običajno je to odvisno tudi od tega, kolikšen je honorar. Pri manjših honorarjih so stroški dela večji, zato se tudi manj vlaga v postprodukcijo. Seveda v učnem procesu ne igra glavno vlogo honorar, saj tega pogosto niti ni. »Plačilo« študentom so izkušnje in reference. Težava pa nastane, kadar se postprodukcija preveč raztegne in pride do motenj študijskega procesa. V vsakem projektu zato zelo pazimo, da sodelovanje ne pomeni prevelike obremenitve za študente.

Končni video, ki je bil usklajen s potrebami Akordike, najdemo na njihovi Facebook strani:
<https://www.facebook.com/Akordika/videos/1716740758376579/>

5 MNENJA ŠTUDENTOV IN UPORABNIKOV

Mnenja študentov ne zbiramo s statističnimi metodami, saj gre vsakokrat za novo učno situacijo, v kateri pogosto sodeluje manjše število študentov. Po vsakem delu sledi refleksija, v kateri se izpostavi tisto, kar je bilo narejeno dobro in razmisli o tem, kaj bi se lahko naredilo drugače. Tako imajo študenti možnost izkustvenega učenja. To študentom omogoča, da se prihodnjih izkušenj lotijo z drugačnega izhodišča. V refleksijah so najpogosteje izražene težave pri delu z naročniki, in razmislek o tem, kako se takim težavam v prihodnje izogniti. Manj pogosto študenti izražajo težave povezane s samo video produkcijo, le-te pa so običajno povezane s pripravo opreme za snemanje.

Slika 1: Objava video prispevka na Facebook strani Akordike.
Vir: Facebook.

Ravno tako ne zbiramo statistično mnenj uporabnikov, saj gre za enkratne dogodke, katerih primerjava je težka. Glavno vodilo nam je njihovo zadovoljstvo, ki ga izrazijo, ko dobijo končan video prispevek.

6 ZAKLJUČEK

Potrebe trga, lokalnih podjetij in organizacij po video produkciji so zelo velike. Vsak izdelek, ki ga naredimo za naročnike, je drugačen, odvisen je od njihovih potreb.

Študenti v procesu študija pridobivajo teoretična in praktična znanja. Pridobivanje praktičnih znanj v realnih situacijah, ob delu z realnimi naročniki, da študijskemu procesu uporabno vrednost. Program medijska produkcija je program, v katerem imamo možnost pridobivanja praktičnih izkušenj v sodelovanju z zunanjimi naročniki.

Pri vsakem izdelku imamo opravka z različnimi naročniki. Eni točno vedo, kaj bi radi, drugi prepustijo izbiro izvajalcem. Nekateri so takoj zadovoljni, drugi želijo imeti večji vpliv na končni izdelek. Nekateri hočejo izdelek v veliki časovni stiski, za druge izdelke je na voljo več časa. Nedvomno pa vsak projekt prinese neprecenljive izkušnje tako študentom kot predavateljem.

7 VIRI IN LITERATURA

Kristin Thompson, David Bordwell, Svetovna zgodovina filma: tretja izdaja; Ljubljana: UMco: Slovenska kinoteka, 2009.

Elliot Grove, 130 projektov za uvod v snemanje filmov: Ljubljana: UMco: Slovenska kinoteka, 2010.

Stojan Pelko, Filmski pojmovnik za mlade, Ljubljana, Aristej, 2005.

Video Production, <http://www.nraismc.com/wp-content/uploads/2017/03/207-Video-Production.pdf>, prevzeto 8. 8. 2018 ob 17.00.

Viral Video, https://en.wikipedia.org/wiki/Viral_video, prevzeto 8. 8. 2018 ob 15.00

Gerald Millerson, Jim Owens, Asbury College: Video Production Handbook, Fourth Edition, 2008, založba Elsevier, prevzeto <http://home.fa.utl.pt/~cfig/Anima%E7%E3o%20e%20Cinema/Realiza%E7%E3o%20Cinematogr%E1fica/Video%20Production%20Handbook,%20Fourth%20Edition.pdf>, 8. 8. 2018 ob 14.00

Video Production Guidelines, https://www.apu.edu/static/src/sites/imt/downloads/video_production_guidelines.pdf, prevzeto 8. 8. 2018 ob 16.00

Priit Kallas: Eight Powerful Reasons You Need to Use Video Marketing, <https://www.dreamgrow.com/8-reasons-why-your-business-should-use-video-marketing/>, prevzeto, 8. 8. 2018 ob 19.00

Generacija Z in milenijci – kakšna je njihova medijska potrošnja? <http://iprom.si/blog/generacija-z-in-milenijci-kaksna-je-njihova-medijska-potrosnja/> iprom, prevzeto 8. 8. 2018 ob 20.00

Helena Jeriček Klanšček, Značilnosti "net generacije" in izzivi, ki se pojavljajo pri delu z njimi (ali kako razumeti "lajkanje"), NIJZ, http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/predavanje_helena_jericek.pdf, prevzeto 15. 8. 2018 ob 18.00

Dejan Paska, Medijski tehnik, gradiva strokovnih modulov, <http://305.gvs.arnes.si/paska/?p=2427>, prevzeto 15. 8. 2018 ob 10.00
Engage, Digital Agency, <https://engageinteractive.co.uk/blog/video-formats-facebook-twitter-instagram>, prevzeto 15. 8. 2018 ob 11.00)

FB Akordika, <https://www.facebook.com/Akordika/> prevzeto 15. 8. 2018 ob 12.00

SEO Guide, <https://www.whatisseo.com/downloads/SEO-Guide-by-whatisseo.pdf>, prevzeto 4. 9. 2018 ob 9.00

Youtube, <http://youtube.com>

Vimeo, <http://vimeo.com>

HBO, <https://hbogo.si>

VOYO, <https://voyo.si>

Netflix, <https://www.netflix.com/si/>

PREDLOG PROMETNE UREDITVE POSLOVNO-PROIZVODNE CONE TEZNO

mag. Gregor Rak,
univ. dipl. inž.
prometa

Prometna šola Maribor,
Višja prometna šola

gregor.rak@vpsmb.eu

Martina Belšak, prof.

Prometna šola Maribor,
Višja prometna šola

martina.belsak@vpsmb.eu

mag. Dušan Kolarič,
univ. dipl. inž. stroj.

Prometna šola Maribor, Višja
prometna šola

dusan.kolaric@vpsmb.eu

POVZETEK

Višja prometna šola Maribor je na pobudo Poslovno-proizvodne cone Tezno (v nadaljevanju PPC Tezno) izdelala predlog prometne ureditve cone Tezno. Izdelan projekt PPC Tezno ureja prometno ureditev za celotno območje cone Tezno s poudarkom na vodenju prometa in prometni signalizaciji (določa smeri, sistem ter način vodenja prometa, določitev omejitve hitrosti v coni, ureditev kolesarskega prometa in poti za gibanje pešcev itd.). Za izdelavo možnih rešitev so bile predhodno izvedene terenske analize in posnetki stanja obstoječe prometne ureditve. V okviru projekta smo podali predloge za spodbujanje trajnostne mobilnosti v coni Tezno, da se tako poveča privlačnost uporabe javnega potniškega prevoza, hoje, kolesarjenja in drugih alternativnih oblik trajnostne mobilnosti.

Projekt je bil izveden z aktivnim sodelovanjem študentov, ki so bili vključeni v vse faze operativne izvedbe, praktična spoznanja pa smo neposredno vključevali v študijski proces pri posameznih predmetih študijskega programa – na primer Varstvo pri delu in varnost v prometu, Logistični sistemi, Logistična infrastruktura, Računalništvo in informatika, Urbanizacija prometa in cestna infrastruktura.

1 UVOD

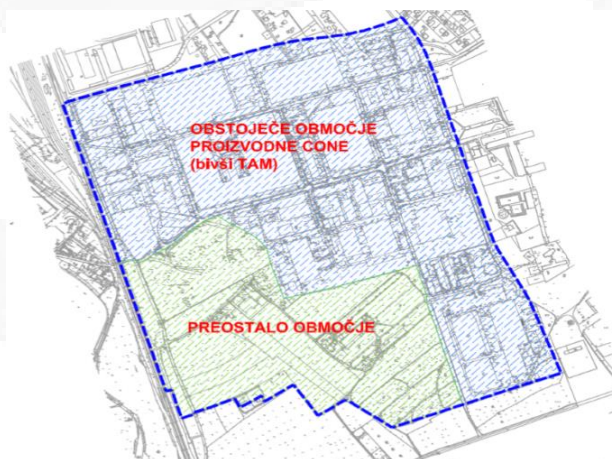
Projekt predloga prometne ureditve poslovno-proizvodne cone Tezno predstavlja dokaj zahteven projekt v okviru katerega je bilo potrebno natančno pripraviti predlog bodoče ureditve prometnih tokov na območju industrijske cone Tezno.

Zaradi, po našem mnenju, kakovostnega primera dobre prakse med izobraževalno ustanovo in gospodarstvom, smo se odločili, da rezultat dela študentov predstavimo v tem članku. Menimo, da je prav to, da je prišlo do realizacije idej, ki so jih podali študenti v sodelovanju z mentorji in s svojim delom in ter uporabo v času študija pridobljenega znanja, najboljši pokazatelj kakovosti opravljenega dela. In to je pravzaprav temeljni namen tega članka.

Projekta brez aktivnega sodelovanja študentov ne bi mogli niti pričeti, saj je bilo že v začetni fazi potrebno izvesti obsežno štetje prometa na več lokacijah, ki smo ga nato, zaradi zagotavljanja zanesljivosti rezultatov še enkrat ponovili. Prav tako je bila pomoč študentov nujna tudi zato, ker smo imeli na voljo relativno kratek čas za izvedbo projekta, zato so morali zelo aktivno sodelovati pri načrtovanju aktivnosti, zbiranju, obdelavi, analizi in predstavitvi zbranih podatkov, ter na koncu pripraviti predloga izvedbe.

2 PREDSTAVITEV CONE TEZNO, NAMEN IN CILJI PROJEKTA

Območje industrijske cone Tezno se nahaja v južnem delu mesta Maribor v neposredni bližini AC-priključka Maribor–center, preko katerega je območje prometno povezano z avtocesto A1 Ljubljana–mejni prehod Šentilj. Območje je locirano med glavno mestno vpadnico (Ptujsko cesto) in glavno železniško progo E67 Zidani most–Republika Avstrija, ki potencialno omogoča možnost neposredne navezave na letališče Edvarda Rusjana Maribor. Velikost območja cone Tezno je cca 100 ha, v njej pa je, po podatkih Zavoda PPC Tezno iz decembra 2015, v 210 podjetjih zaposlenih okoli 3767 delavcev (Cona Tezno, 2015).

Slika 13: Območje cone Tezno.
Vir: OPPN za Proizvodno cona Tezno, 2015.

Zaradi ocene upravljavca cone o možnosti intenzivnejšega gospodarskega razvoja v coni smo skupaj z upravljalcem cone, zastavili projekt prometne ureditve v coni z naslednjimi cilji:

- analizirati trenutne prometne ureditve na območju cone Tezno;
- analizirati trenutne pešpoti in mirujoči promet na območju cone Tezno;
- analizirati prometne tokove v cono Tezno in iz nje;
- izdelati elaborat prometne ureditve za celotno območje cone Tezno s poudarkom na vodenju prometa in prometni signalizaciji (določiti smeri in sistem ter način vodenja prometa, določiti omejitve hitrosti v coni, ureditev kolesarskega prometa in poti za gibanje pešcev itd.);
- podati predloge za spodbujanje trajnostne mobilnosti v coni Tezno, da se poveča privlačnost uporabe javnega potniškega prevoza, hoje, kolesarjenja in drugih alternativnih oblik trajnostne mobilnosti.

3 ANALIZA PROMETNE UREDITVE POSLOVNO-PROIZVODNE CONE TEZNO

Analiza prometne ureditve je zajela:

- analizo in študij področne zakonodaje kot podporo za predlagano rešitev,
- analizo informativnih tabel v coni,
- popis in analizo cestnega omrežja v coni.

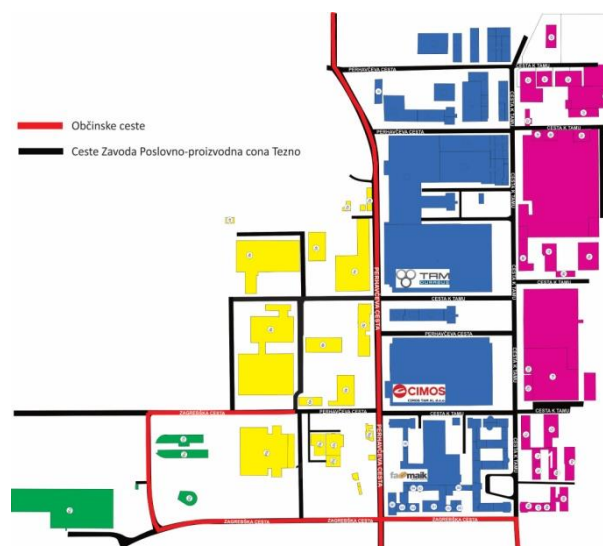
Analiza informativnih tabel v coni je pokazala pomanjkljivost, zastarelost in nepreglednost za obiskovalce. Zato novi predlog predvideva razdelitev cone na sektorje (vijolični, modri, rumeni in zeleni), ki jih je po potrebi mogoče razdeliti še na podsektorje, hkrati pa bi lahko nove usmerjevalne table še dodatno opremili s QR-črtno kodo lokacije cone. Do resnejšo realizacije projekta je prišlo šele v letu 2018, ko so bile v prvi fazi, najprej nameščene obvestilne table ob vhodu v cono (slika 2, levo).

Slika 14: Nove obvestilne table na vhodu A v cono Tezno (levo) in nove informativne table v notranjosti cone Tezno (desno).

Vir: Lasten.

Grafično predstavitev sistema cest na območju cone smo izvedli z uporabo računalniškega orodja. V prikazu smo ločili ceste po odgovornosti za upravljanje posamezne ceste, in sicer na ceste v pristojnosti MO Maribor (2,2 km) in na ceste v pristojnosti upravljavca cone (3,2 km).

Slika 15: Prikaz cest na območju PPC Tezno.
Vir: Lasten.

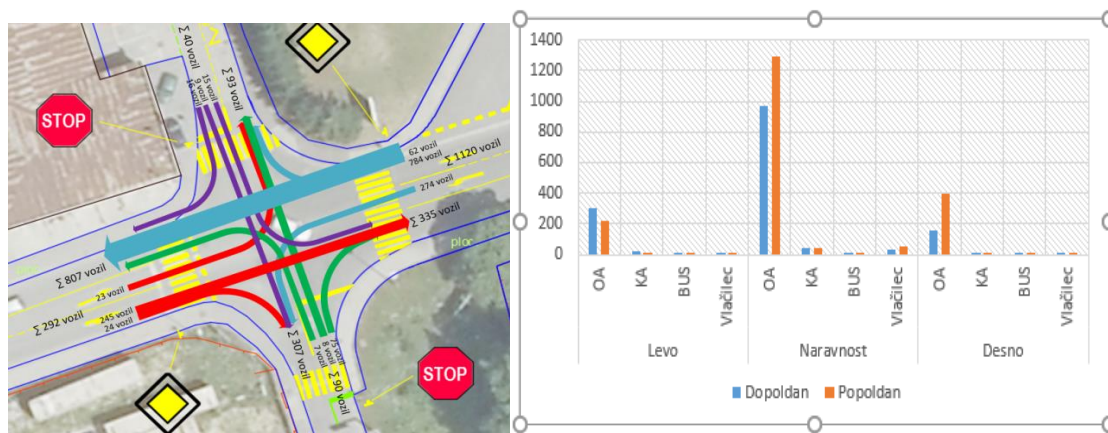
4 ANALIZA PROMETNIH TOKOV V CONI

Prometne obremenitve predstavljajo osnovno izhodišče za projektiranje prometne infrastrukture. Zato smo v pomembnejših križiščih cone, na podlagi štetja prometa, izvedli analizo prometnih obremenitev po smereh prometnih tokov in po strukturi vozil (osebni avto, tovorno vozilo do 7,5 t NDM, avtobus, vlečno vozilo s priklopnikom ali vlačilec s priklopnikom), s čimer smo pridobili natančnejše podatke o prometu v coni. Zaradi primerljivosti podatkov smo štetje opravili dvakrat, v istem časovnem intervalu in v primerljivem vremenu. Štetje prometa smo izvedli na 9-ih merilnih mestih, ki smo jih prikazali na načrtu števnih mest.

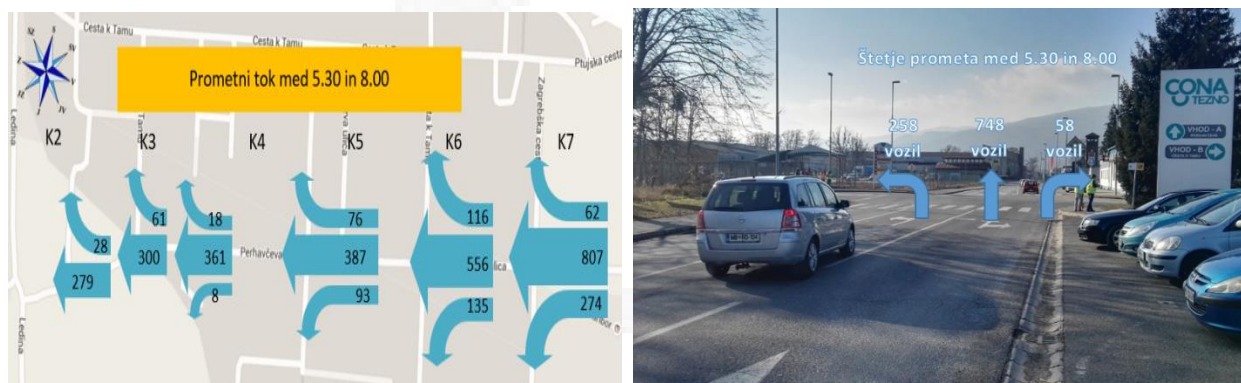
Slika 16: Lokacije števnih mest v PPC Tezno.
Vir: Lasten.

Ugotovitve o obsegu, smeri in strukturi prometa smo v nadaljevanju, po obdelavi podatkov, prikazali v različnih diagramih prometnega toka po posameznem križišču ali posamezni cesti.

Slika 17: Prometni tok med 5.30 in 8.00 uro (levo) in struktura vozil v križišču 7 iz vseh smeri med 5.30 in 8.00 uro (desno).

Vir: Lasten.

Slika 18: Prometni tokovi med 5.30 in 8.00 uro v smeri vzhod-zahod na Perhavčevi ulici (levo) in prometni tok osebnih vozil med 5.30 in 8.00 na vhodu A (desno).

Vir: Lasten.

5 PREDLOG PROMETNE UREDITVE V PPC TEZNO

Predloge nove prometne ureditve smo pripravili ločeno za vsakega posameznega upravljavca cest v coni, in sicer za:

- ceste v pristojnosti MO Maribor,
- ceste v upravljanju PPC Tezno ter
- cestne priključke podjetij v coni PPC Tezno.

5.1 PREDLOGI ZA OBČINSKE CESTE

Na cestah PPC Tezno, ki jih upravlja MOM, nismo ugotovili večjih nepravilnosti. Še največjo težavo predstavljajo dotrajana vozišča, ki predstavljajo nevarnost za vse udeležence prometa.

5.1.1 Križišče 8

Z vidika postavitve prometne signalizacije in usmerjanja prometnega toka smo na podlagi ugotovljenega dejanskega stanja prometnega toka in podatkov PU Maribor o prometnih nesrečah na območju cone Tezno predlagali spremembo vodenja prometa za križišče na števnem mestu 8, ki je prirejena za realno stanje prometnega toka v tem križišču. Za potrebe te analize smo uporabili tudi programski paket Sidro.

Slika 19: Prometni tok med 5.30 in 8.00 uro (levo) ter med 13.30 in 16.00 uro (sredina) v križišču 8 in predlog spremembe prometne ureditve v križišču 8 (desno).

Vir: Lasten.

5.1.2 Območje omejene hitrosti

Predlagali smo, da se Zagrebška cesta med vhodoma A in B v PPC Tezno uredi s cono 30 km/h na delih, kjer so vzdolž ulice parkirana vozila. Parkirana vozila se namreč na tem delu vključujejo v promet običajno z vzvratno vožnjo na glavno cesto, kar povečuje nevarnost trka na tem delu cestišča.

5.1.3 Souporaba vozišča

Predlagali smo, da se ob vzdolžnem delu Zagrebške ceste (slika 10) dodatno na vozišču zarišeta prekinjena črta v skladu s Pravilnikom o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah (Ur. l. RS, št. 99/2015), ki bo označevala rob vozišča, ter talna signalizacija za souporabo voznega pasu z označbo »prometni pas, namenjen mešanemu prometu«.

Slika 20: Predlog ureditve Zagrebške ceste med vhodoma A in B.
Vir: Lasten.

5. 2 PREDLOGI ZA CESTE V UPRAVLJANJU PPC TEZNO

5.2.1 Predlogi za javne ceste

Ceste v upravljanju PPC Tezno se po Zakonu o cestah (Ur. l. RS, št. 109/2010) uvrščajo med nekategorizirane ceste. Prvi odstavek 6. člena Zakona o cestah določa, da je na nekategoriziranih cestah promet dovoljen le na način in pod pogoji, kot jih določijo lastniki ali od njih pooblaščenim upravljavci teh prometnih površin (PPC Tezno), hkrati pa drugi odstavek istega člena določa, da mora biti promet na takih cestah, ki se uporabljajo za javni cestni promet, urejen in označen v skladu s predpisi o javnih cestah. Zato smo opozorili, da mora PPC Tezno pri načrtovanju prometne ureditve upoštevati vso področno zakonodajo in tehnične predpise, ki veljajo za kategorizirane ceste. Konkretno smo upravljavcu predlagali:

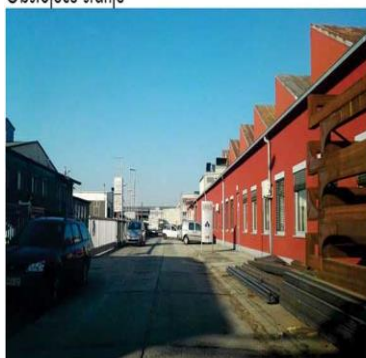
- hitrost na območju celotne cone PPC Tezno se naj omeji na 30 km/h (cona 30), s čimer bi prispevali k povečanju varnosti prometa v coni ter hkrati omogočili pešcem in kolesarjem varnejšo in prijetnejšo vožnjo v coni;
- znake za območje omejene hitrosti se naj postavi na vseh cestah, ki omogočajo dostop v območje PPC Tezno (slika 9);

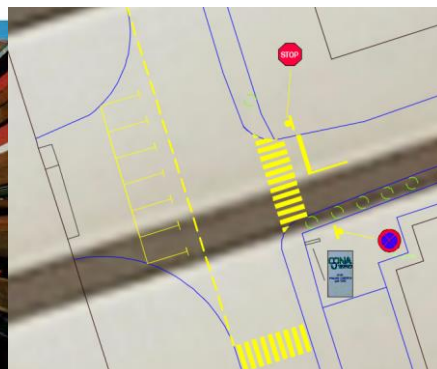
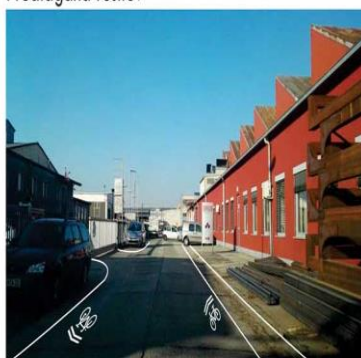
Slika 21: Primer postavitve znakov za območje omejene hitrosti na stranski ulici v coni.
Vir: Lasten.

- prometne površine v coni se naj označijo z robnimi črtami (neprekinjena in prekinjena črta) v skladu s Pravilnikom o prometni signalizaciji in prometni opremljenosti na cestah (Ur. l. RS, št. 99/2015);
- v coni se naj zagotovi zadostno število prehodov za pešce, še posebej na lokacijah, kjer niso označeni;

Obstoječe stanje

Predlagana rešitev

Slika 22: Primer postavitve robne črte in primer robne prekinjene črte ter dodatnih prehodov za pešce v coni (desno).
Vir: Lasten.

- s kratko prekinjeno črto v skladu s Pravilnikom o prometni signalizaciji in prometni opremljenosti na cestah (Ur. l. RS, št. 99/2015), s katero se označuje varnostna širina pri parkirnih nišah v coni, ob katerih potekajo javne ali nekategorizirane ceste, namenjene javnemu cestnemu prometu, se naj označijo lokacije za parkiranje osebnih in tovornih vozil v coni;
- zaradi promocije trajnostne mobilnosti (posledično tudi varnosti) se naj pristopi k znižanju odtisa CO₂ in povečanju mobilnosti zaposlenih v coni z uporabo okolju prijaznejših transportnih sredstev (npr. koles);
- na vozišču se naj s prometno signalizacijo poudari souporaba voznega pasu z označbo »prometni pas, namenjen mešanemu prometu«, v katerem se promet vozil in kolesarjev odvija pod pogoji Zakona o pravilih cestnega prometa (Ur. l. RS, št. 82/13) – ta predlog je mogoče realizirati le, če je na cesti hitrost omejena na 30 km/h (slika 10 levo).

5.2.2 Varnostni znaki v coni

Varnostni znaki so znaki, ki se nanašajo na določen objekt, dejavnost ali stanje in dajejo informacijo ali navodilo o zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu. Njihova uporaba je zakonsko opredeljena.

Ugotovili smo, da so pogosti udeleženci prometa na cestah PPC Tezno industrijska vozila (viličarji, traktorji), ki predstavljajo dodatno nevarnost za udeležence cestnega prometa v coni. Zato smo upravljavcu PPC Tezno predlagali, da zagotovi postavitve varnostnih znakov na mestih, kjer so vozniki izpostavljeni dodatnim nevarnostim, in sicer:

- na vseh uvoznih cestah v cono s postavitvijo prometnega znaka za nevarnost »Pozor – industrijska vozila«, ki se ga naj dopolni z dopolnilno tablo 4103, ki določa dolžino dela ceste, kjer je z znakom označena nevarnost (slika 11).

Slika 23: Primer postavitve varnostnega znaka
»Pozor – industrijska vozila« z dopolnilno tablo 4103.
Vir: Lasten.

5.2.3 Cestni priključki na javno cesto

Cestni priključki na javno cesto predstavljajo povezavo nekategorizirane ceste na kategorizirano. V coni takšne priključke predstavljajo povezave tovarniških dvorišč in parkirnih prostorov z javnimi cestami in bi jih v osnovi morali označiti lastniki zemljišč. V tem primeru predlagamo, da se naj vsi cestni priključki na javno cesto označijo s prometno signalizacijo v skladu s Pravilnikom o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah (Ur. l. RS, št. 99/15), kar pomeni, da jih je potrebno postaviti neposredno pred vključevanjem na prednostno cesto.

Slika 24: Primer izvoza podjetja pred postavitvijo (levo)
in po postavitvi prometnega znaka »Ustavi«.
Vir: Lasten.

6 PROMOCIJA PROJEKTA

Ob koncu projekta je bila izvedena tudi njegova promocija. Zanj je v svojem glasilu, ki ga prejema podjetja v coni, poskrbelo vodstvo PPC TEZNO.

Projekt je bil predstavljen tudi:

- v prostorih podjetja Menerga ob udeležbi zainteresiranih podjetij iz cone, predstavnikov prometnega urada MOM in vodstva Ekonomskega inštituta iz Maribora;
- na UM – Fakulteti za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo v okviru konference Trajnostno urejanje prostora in prometa, ki ga je organiziralo Društvo za ceste severovzhodne Slovenije.

Slika 25: Promocijske aktivnosti.

Vir: <http://www.conatezno.si/wp-content/uploads/2015/05/Contact-junij-2016-splet.pdf>, (28. 8. 2018).

7 VLOGA ŠTUDENTOV V PROJEKTU

Ker vsebina tovrstnega projekta posega v vsebine večjega števila predmetov v višješolskem strokovnem programu Logistično inženirstvo, smo se na Višji prometni šoli odločili, da v operativno izvedbo projekta vključimo študente 2. letnika programa Logistično inženirstvo v modulu transportna logistika. S tem smo jim omogočili, da so lahko v konkretnem praktičnem procesu kreiranja prometne ureditve na realnem območju, spoznavali elemente projektne dela, predvsem pa, da so strokovna teoretična spoznanja, ki so jih pridobili med predavanji, preizkusili in obogatili v povsem realnem praktičnem procesu, saj so svoje kreativno in strokovno delo ob sodelovanju s predavatelji mentorji na koncu zaključili s predlogom prometne ureditve v PPC Tezno.

V predlogu bodoče ureditve so tako predvideli načrt vodenja prometa s postavitvijo ustrezne prometne signalizacije (določitev smeri, sistema ter načina vodenja prometa, omejitev hitrosti v coni, ureditev kolesarskega prometa, poti za gibanje pešcev ...). V okviru nove prometne ureditve so podali tudi napotke za spodbujanje trajnostne mobilnosti v coni Tezno z namenom, da bi povečali privlačnost uporabe javnega potniškega prevoza, hoje, kolesarjenja in drugih alternativnih oblik trajnostne mobilnosti.

Študenti so bili med izvedbo vključeni v vse faze operativne izvedbe, praktična spoznanja pa smo neposredno vključevali v študijski proces pri posameznih predmetih študijskega programa – na primer pri predmetih Varstvo pri delu in varnost v prometu, Logistični sistemi, Logistična infrastruktura, Računalništvo in informatika, Urbanizacija prometa in cestna infrastruktura.

Študentom je bil predlog za sodelovanje v projektu predstavljen v okviru pedagoškega procesa pri enem od predmetov. Predstavljen jim je bil namen in cilji projekta, ter podano naše videnje poteka izvedbe. Posebnih pomislov niso imeli in so se takoj odločili, da bodo sodelovali. Dogovorili smo se, da bo za usklajevanje z vodstvom PPC Tezno, zadolžen eden od mentorjev, drugi mentorji pa bodo aktivneje sodelovali s študenti.

Takoj je bilo jasno, da bi tako obsežni projekta v času, ki smo ga imeli na voljo, brez aktivnega sodelovanja študentov v vseh fazah izdelave projekta, zelo težko izvedli, saj je bilo potrebno izdelavo načrta prometne ureditve v PPC Tezno že v začetni fazi podpreti z obsežnim terenskim delom študentov, ki je zajemalo štetje prometa in izdelavo posnetkov stanja trenutne prometne ureditve v okviru katere so študenti popisali stanje cest in signalizacije v coni.

Za potrebe štetja prometa je bilo zaradi pridobivanja potrebnih podatkov o prometu, določiti število števnih mest. Le ta so študenti skupaj z mentorji opredelili po terenskem ogledu stanja. Določili so 9 števnih mest ter jih v nadaljevanju v šoli natančneje prikazali v načrtu števnih mest, ki so ga izdelali v programu Acad.

Zatem so se razporedili v 9 števnih skupin, ki so opravile štetje prometa. Štetje je potekalo v natančno določenih dnevih terminih, ter so ga zaradi zanesljivosti štetja ponovili po treh tednih. Za potrebe štetja prometa so si v šoli pripravili tudi zapisovalni obrazec v katerega so v 15 minutnih intervalih zapisovali različne podatke o prometu. Zbrane podatke so nato združili v Excelovi tabeli in zaradi boljše preglednosti grafično prikazali v različnih oblikah. Primere tovrstne obdelave si je možno ogledati na slikah 4, 5 in 6.

Zbrane podatke so v nadaljevanju analizirali pod vodstvom mentorjev, ter na podlagi analize in študija področne zakonodaje, pripravili predlog bodoče prometne ureditve, ločeno po cestah v upravljanju MO Maribor ter po cestah v upravljanju PPC Tezno. V okviru tega dela projekta

so izdelali grafične prikaze nove prometne ureditve v coni (nekaj primerov je podanih na slikah 7 do 12). Ta del projekta je bil za študente najzahtevnejši, saj je bilo v njem potrebno doreči konkretne rešitve. Ob tem je bil povezan tudi z dokaj obsežnim delom na področju grafične ponazoritve predloga ureditve. Zato so morali mentorji bolj intenzivno sodelovati s študenti, da je nastala končna verzija projekta, ki je bila predana naročniku.

Zadovoljstva študentov nismo posebej preverjali, saj smo bili z njimi v vsakodnevnih stikih in smo že med izvedbo zaznali izjemen odziv študentov. Pokazali so veliko mero pripravljenosti za sodelovanje, samoiniciativnost ter kreativnost pri pripravi poročil, oblikovanju in pripravi dokumentov, podajanju idej ter tako za nas predstavljajo spodbudo za naslednje projekte.

8 VIRI in LITERATURA

Interni podatki Zavoda Poslovno-proizvodna cona Tezno, december 2015.

Contact [online]. *Vključuje se Višja prometna šola*. (Citirano 14. 7. 208). Dosegljivo na naslovu: <http://www.conatezno.si/wp-content/uploads/2015/05/Contact-junij-2016-splet.pdf>

OPPN za Proizvodno cona Tezno. Savaprojekt, družba za razvoj, projektiranje, konzalting, inženiring d. d., 2015.

PISRS [online]. *Pravilnik o prometni signalizaciji in prometni opremi na cestah*. 99/15 in 46/17. (Citirano 5. 8. 2018). Dosegljivo na naslovu: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2015-01-3920?sop=2015-01-3920>

PISRS [online]. *Zakon o cestah*. 109/10, 48/12, 36/14 in 46/15. (Citirano 1. 8. 2018). Dosegljivo na naslovu: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2010-01-5732?sop=2010-01-5732>

PISRS [online]. *Zakon o pravilih cestnega prometa*. 82/13. (Citirano 1. 8. 2018). Dosegljivo na naslovu: <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2013-01-3031?sop=2013-01-3031>

INDIVIDUALNI IN SKUPINSKI COACHING KOT GRADNIK KAKOVOSTI V VIŠJIH STROKOVNIH ŠOLAH

**Rosana Pahor, univ.
dipl. ekon.**

Višja strokovna šola za
kozmetiko in velnes
rosana.pahor@scng.si

mag. Andreja Fink

Višja strokovna šola za
kozmetiko in velnes
andreja.fink@gmail.com

**Nataša Smerdelj Šubelj,
univ. dipl. soc. ped.**

Višja strokovna šola za
kozmetiko in velnes
smerdelj.natasa@siol.net

POVZETEK

Program »Individualni in skupinski coaching kot gradnik kakovosti v višjih strokovnih šolah« je namenjen podpori študentom pri prepoznavanju, razvijanju in uporabi svojih lastnih potencialov za doseg zastavljenih ciljev. Študentom omogoča, da ugotovijo in razvijejo svoje potenciale in talente. Pristop temelji na umetnosti in znanosti coachinga in nevro-lingvističnega programiranja (NLP). Je kombinacija skupinskega in individualnega dela. Vsak posameznik je v svojem individualnem procesu, istočasno pa tudi dobiva širše vpogleda preko interakcije s skupino. Program smo ponudili kot podporo šolskemu okolju. Študentom je omogočil, da so jasno prepoznali in določili osebne, študijske, delovne prioritete, naravnali cilje in že v toku programa izboljšali delovanje in rezultate na posameznih izbranih področjih. Metoda skupinskega NLP coachinga je bila naravnana s tehnikami in vsebino tako, da so preko interaktivnega procesa, v sodelovanju s coachi in v skupinski dinamiki, dobili nove vpogleda v svoje procese razmišljanja, čutenja in delovanja.

1 UVOD

S prispevkom želimo predstaviti že izvedeni program, katerega cilj je poglobljeno zavedanja in raziskovanje lastnih virov in potencialov. Ciljna skupina se nahaja na prehodu, ko se odloča za nadaljnje korake, vloge, identitete v življenju in izkazuje potrebo po poglobljenem poznavanju svojih zmoglosti in priložnosti za uspešen razvoj. Nevro-lingvistično programiranje zagovarja načelo, da imamo ljudje vsa sredstva in možnosti za spremembe, ki jih želimo doseči. Coaching je kreativen, partnerski proces, ki pomaga klientom, da dosežejo hitre in odlične rezultate z uporabo posebnih tehnik, ki pripeljejo do lastnega miselnega procesa ter razvoja potencialov na osebem in poklicnem področju. Smisel je podpreti posameznika, da sledi lastnim željam in izbaram in si določi cilje, ki so ambiciozni in dosegljivi ter ga podpreti pri doseganju le-teh. Ponudili smo ga kot podporo šolskemu okolju, ki znotraj sistema nima dovolj razvitih tovrstnih mehanizmov, orodij, kadrov, znanj. Program je kombinacija in prepletanje

skupinskega in individualnega dela. Vsak posameznik je v svojem individualnem procesu, istočasno pa tudi dobiva širše vpoglede preko interakcije s skupino. V šolskem sistemu bi bila uvedba razvitih programov na sistemski ravni nadvse dobrodošla, v pomoč in oporo vsem udeleženiim.

2 COACHING PROCES

Coaching je proces osebnega razvoja, ki vključuje strukturirane, fokusirane interakcije in uporabo primernih strategij, orodij in tehnik, ki pomagajo dosegati želene in trajnostne spremembe v življenju stranke ter ostalih, ki so vključeni v strankino življenje (Cox, Bachkirova, & Clutterbuck, 2014). Za proces coachinga je značilno, da je časovno omejen, strukturiran in sestavljen iz rednih srečanj. Usmerja se na premagovanje težav na delovnem ali osebnem področju in se osredotoča na kratkoročne cilje. Coach ni strokovnjak in večinoma nima izkušenj na področju, kjer deluje njegova stranka (Szmidt, 2012 v Kołodziejczak, 2015). Coach svoje stranke ne »popravlja«, ne rešuje njenih težav in stranki ne daje občutka večvrednosti, ali da ima več znanja od stranke same. Coach je kot ogledalo stranke; to pomeni, da ji pomaga uzavestiti njeno delovanje in vedenje ter ji pomaga, da to zavedanje prenese v prihodnje položaje, kjer bi ji to določeno vedenje ali specifično delovanje pomagalo pri doseganju njenih ciljev (Starr, 2005 v Kołodziejczak, 2015). (Kołodziejczak, 2015).

Kearns, Forbes in Gardiner (2007) so izvedli študijo, v kateri so pri doktorskih študentih merili učinke coachinga na zmanjšanje odlašanja zaradi perfekcionizma in samoustvarjanja navideznih ovir za doseganje ciljev. Študentje so bili tekom šestih tednov deležni strukturiranih intenzivnih skupinskih delavnic, ki so temeljile na coachingu in na vedenjsko kognitivnih pristopih. Rezultati so pokazali, da se je stopnja perfekcionizma in samoustvarjanja navideznih ovir močno zmanjšala pri osebah, ki so te delavnice obiskovale. V podobni raziskavi so primerjali rezultate med študenti, ki so k izzivu perfekcionizma pristopili z izpolnjevanjem delovnih zvezkov za samopomoč in študenti, ki so tedensko obiskovali delavnice, ki so temeljile na vedenjsko kognitivnih metodah in coachingu. Pri študentih, ki so k izzivu pristopili samo z izpolnjevanjem delovnih zvezkov za večjo učinkovitost, kot obliko samopomoči, se je v treh mesecih povišala raven depresije v primerjavi s študenti, ki so obiskovali intenzivne delavnice (Pleva & Wade, 2007). Rezultati so v prid pristopom, ki vključujejo direktno profesionalno prisotnost profesorjev, svetovalcev in coachev (Torbrand & Ellam-Dyson, 2015). Raziskava, ki sta jo izvedla Torbrand & Ellam-Dyson (2015), je pokazala, da je skupinski coaching pri univerzitetnih študentih pripomogel k zmanjšanju odlašanja ter ostalih ovir, povezanih s strahom pred neuspehom. Medtem ko pri študentih, ki coachinga niso obiskovali, ni bilo opaznih pozitivnih sprememb. Za študente so se izpostavile 4 prednosti skupinskega coachinga:

- občutek podpore, ki ga v učilnici ni mogoče doseči;
- povečana ozaveščenost o problematiki negativnega razmišljanja in ozaveščenost o njihovem potencialu za uspešnost;
- zavedanje o lastnih izzivih – kot prvi korak k reševanju problema;
- povečana motivacija za doseganje večje učinkovitosti.

Coaching spodbuja, da študentje začnejo o svojih izzivih razmišljati bolj kritično in fleksibilno ter jim je pomaga, da vztrajajo v novih navaadah, ki jim pomagajo, da se bolj približajo zastavljenim ciljem ali pa jih uresničijo v celoti. Študentje s pomočjo coachinga začnejo bolj upravljati s svojimi čustvi, zmanjšajo vsakodnevni stres in zmanjšajo dejavnike, ki so jih demotivirali in zavirali pri uresničevanju ciljev (Richman, Rademacher, & Maitland, 2015).

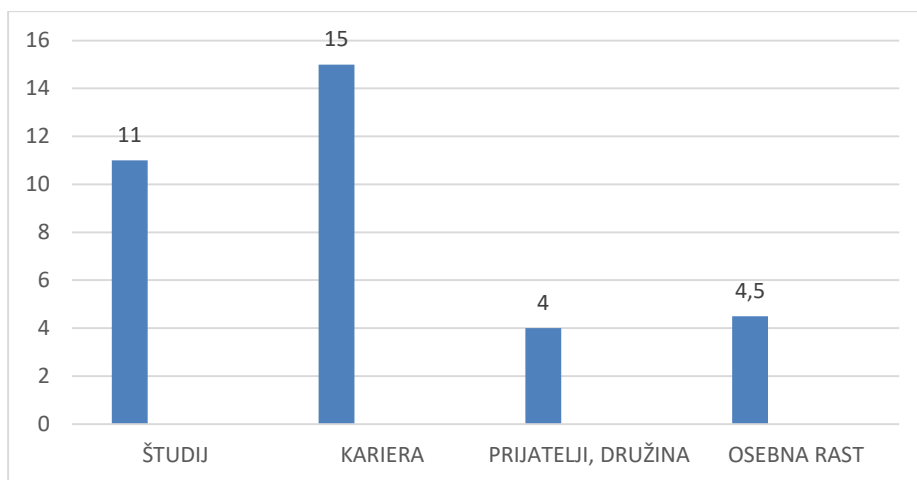
3 SKUPINSKI COACHING

Skupinski coaching na Višji šoli za kozmetiko in velnes v Ljubljani je nov pristop za osebno rast in razvoj študentov, ki ima vpliv na vsa področja njihovega življenja – osebno, študijsko in poslovno. Zasnovan je bil na pobudo dr. Dražena Šumige ter skupine NLP coachev. Prva izvedba je potekala v štud. letu 2015/2016. V naslednjih letih je bil program nadgrajen. Program je študentom omogočil, da so jasno prepoznali in določili osebne, študijske ter delovne prioritete, naravnali cilje in že v toku programa izboljšali delovanje in rezultate na izbranih področjih.

Metoda skupinskega coachinga je bila naravnana s tehnikami in vsebino tako, da so študenti preko interaktivnega procesa in v sodelovanju s coachi ter v skupinski dinamiki dobili nove vpoglede v svoje procese razmišljanja, čutenja in delovanja. Osem srečanj je potekalo z enotedenskim razmikom po vnaprej pripravljenih temah: samopodoba, vrednote, postavljanje ciljev, odnosi, prepričanja idr. Študenti so program na zadnjem srečanju ocenili. Navedli so, da so bile vsebine dobro izbrane, podajanje jasno in razumljivo. Večina je program ocenila z najvišjo oceno. Veliko jim je pomenilo, da so imeli dovolj časa za razmislek, diskusijo in refleksijo. Vsak izmed študentov je dosegel vsaj en zadan cilj, več kot dve tretjini pa tri ali več. Kot pozitiven učinek so napisali, da zaznavajo nižjo stopnjo stresa, izboljšano samopodobo in več energije za uresničevanje zastavljenih ciljev. Srečanja so doživljali kot izziv, priložnost za spoznavanje samega sebe, učenje, pridobivanje novih izkušenj in uvidov ter izboljšanje komunikacije. Občutek varnosti jim je nudila zaprtost skupine in pravila sprejemljivega vedenja in zaupnosti znotraj skupine, ki so jo oblikovali sami.

4 INDIVIDUALNI COACHING - ŠTUDENTSKA KOVČNICA

Študentska kovčnica je nastala kot nadgradnja skupinskega coachinga. Sodelovalo je šest študentk VSŠKV, smer velnes in šest NLP coachin, ki so zaključile pri ICF (Mednarodno Coachig združenje) akreditiran program izobraževanja na Glotta Novi v Ljubljani. Coachi so oblikovali in študentkam ponudili mali coaching paket: pet srečanj v trajanju od 60 do 90 minut. Srečanja 1:1 so omogočila študentki in coachu poglobljeno individualno delo na izbrani temi v daljšem časovnem obdobju. S prvimi srečanji smo začeli v januarju in zaključili v aprilu 2018 v prostorih VSŠKV. Po končanem paketu srečanj smo študentke naprosili, da izpolnijo anketni vprašalnik. Prvi del je zajemal splošne podatke coacha, študentke in trajanje izvedbe. V drugem delu so ocenjevale coacha in njegovo delo, empatičnost, zmožnost motiviranja za iskanje novih strategij in doseganje ciljev, razumevanja ter predloge za morebitne izboljšave. Iz rezultatov tretjega dela smo razbrali informacije o procesu: jasnost in doseganje ciljev, stopnjo samozavesti in stresa ter ali bi priporočili program tudi drugim. Kot najpogostejša tematika – slika 1, sta bili izpostavljeni kariera in študij, poleg tega pa še osebna rast, prijatelji in družina. Tematike so se med seboj prepletale. Po pogostosti izstopa povezava med kariero in študijem.

Slika 1: Pogostost izpostavljenosti posamezne tematike

Študentke so z najvišjo oceno ocenile delo vseh coachev. Navedle so, da so bili vsi coachi empatični, da so jih motivirali za delo in jim pomagali razumeti same sebe, situacije ter cilje. Menijo, da jim je bilo pri odkrivanju njim lastnih rešitev in strategij za doseganje zastavljenih ciljev v veliko pomoč sodelovanje s coachem. Prav tako so jim coachi omogočili, da so videle svoje cilje in življenje s širše perspektive, celostno. Navajajo, da se počutijo bistveno bolj samozavestne, stopnja stresa se je znižala. Poudarile so, da so jim postali njihovi lastni cilji tekom procesa bolj jasni in razumljivi in da so jih veliko lažje dosegale.

Na vprašanje »Kaj bi želeli še posebej pohvaliti?« smo dobili naslednje odgovore:

»Sam potek pogovora in način kako te vodi skozi celoten proces. Kajti odkar sem začela s coachingom se moje stvari v življenju premikajo v pravo smer. In tudi imela sem končno priložnost začeti razvijati samo sebe in odpravljati neke vzorce v sebi, katerih se prej nisem znala lotiti.«

»Trud coacha in njene zmožnosti pripeljati osebo do uresničitve svojih ciljev na zelo izbran način in profesionalen.«

»Odnos in pristop coacha. Hitro sva se ujele. Zna poslušati in pa ve, kaj želim in me razume.« Vse študentke so navedle, da coaching toplo priporočajo tudi drugim in da so ga že priporočile. Izrazile so visoko stopnjo zadovoljstva ter željo in potrebo po nadaljevanju.

Coachinje smo v vprašalniku vprašali o dobrih lastnostih programa in možnostih za izboljšave. Navedle so, da uporabljene NLP tehnike in coaching prinašajo napredek v učenju, osebni rasti in spoznavanju samega sebe, tako za študentke kot tudi za coache. Poglobljeno so evalvirale svojo vlogo in delovanje v procesu in predlagale izboljšave. Menijo, da daljše sodelovanje omogoči več prostora za preizkušanje novih pristopov in metod, saj je stik že vzpostavljen in odnos sproščen. V praksi so preizkusile nove metode dela, s katerimi so se seznanile v okviru drugih izobraževanj, kot je »Vključitev ustvarjalnosti v coaching«. Izrazile so potrebo po dodatnih znanjih o delu z mladimi in pridobitev dodatnih coaching orodij s posameznih področij, kot npr. kariera.

5 ZAKLJUČEK

Oba programa, tako »Skupinski coaching« kot tudi »Študentska kovčnica – individualni coaching« sta usmerjena v prihodnost in kreiranje pozitivnih sprememb. Le-te so posledica oblikovanja in doseganja na poseben način zastavljenih ciljev ter coaching procesa. Coaching je s svojimi metodami in tehnikami usmerjen k spodbujanju razvoja novih strategij, ki vodijo k rezultatom in realizaciji ciljev. Proces je usmerjen v prihodnost, fokusira se na dosežke in aktivira notranje vire posameznika. Glede na dobljene rezultate in ugotovitve lahko z gotovostjo trdimo, da oba programa delujeta ter študentom in coachem prinašata pozitivne spremembe v osebnem in poslovnem življenju. Uvedba programa skupinskega in individualnega coachinga v šolski sistem bi bila nadvse dobrodošla ter glede na rezultate raziskav v tujini in doma nujna. S tem bi še močnejše podprli posameznika, da sledi lastnim potrebam, izbira in želim ter doseganju ciljev kot dodano vrednost družbi in njenemu napredku.

6 VIRI in LITERATURA

Cox, E. et al. *The Complete Handbook of Coaching*. London: SAGE Publications Ltd, 2014.

Kearns, H. et al. A cognitive behavioural coaching intervention for the treatment of perfectionism and selfhandicapping in a non-clinical population. *Behaviour Change*, 2007, let. 24, št. 3, str. 157–172.

Kołodziejczak, M. Coaching Across Organizational Culture. *Procedia Economics and Finance*, 2015, let. 23, str. 329–334.

Pleva, J. in Wade, T.D. Guided self-help versus pure self-help for perfectionism: A randomised controlled trial. *Behavioural Research Therapy*, 2007, let. 45, št. 5, str. 849–861.

Richman, E. L. et al. Coaching and College Success. *Journal of Postsecondary Education and Disability*, 2014, let. 27, št. 1, str. 33–50.

Torbrand, P. in Ellam-Dyson, V. The experience of cognitive behavioural group coaching with college students: An IPA study exploring its effectiveness. *International Coaching Psychology Review*, 2015, let. 10, št. 1, str. 76–9.

NASTAJANJE SLOVARJA SKOZI ORGANIZACIJO MEDIJSKIH DOGODKOV

Erika Medle Semec,
prof. nem. in angl.

*Ekonomška šola Novo mesto,
Višja strokovna šola*

erika.medle@esnm.si

POVZETEK

Na višji strokovni šoli, Ekonomski šoli Novo mesto, študenti in predavatelji pogosto sodelujemo pri javnih in internih medijskih dogodkih v našem okolju ali pa jih samostojno organiziramo. Na ta način zagotovimo študentom možnost za izvajanje del v praksi in razvijanje organizacijskih sposobnosti ter poskrbimo za promocijo šole. S posameznimi generacijami pri predmetu poslovni tuji jezik – nemščina v drugem letniku skozi študijsko leto nastaja mini slovensko-nemški slovar z besediščem, ki ga študenti s sodelovanjem v različnih projektih ovrednotijo kot pomembne za njihovo delo v bodoče. Zato ga z večjim zanimanjem usvojijo.

1 UVOD

Predavatelji ugotavljamo, da današnje generacije študentov potrebujejo različne zunanje motivatorje za angažirano delo in uspešen zaključek študija, saj jim notranje motivacije primanjkuje. V iskanju možnosti, kako s številnimi študijskimi in obštudijskimi dejavnostmi spodbuditi interes študentov za delo, fantaziji ne postavljamo meja. Zavedamo se, da raznovrstni načini usvajanja znanja in kompetenc, ki so študentom blizu, lahko zagotovijo uspešne diplomante s karierno vizijo v domačem in tujem okolju.

2 ŽELENI CILJ Z MOTIVACIJSKIMI PRISTOPI

2.1 ŽELENI CILJ

Nemščina večini študentom predstavlja prav poseben izziv, saj pri mladih prevladuje prepričanje, da je znanje angleščine za delovanje na trgu dela zadostno. Ne zavedajo se še konkurenčne prednosti, ki jih imajo študenti z znanjem več tujih jezikov. Usvajanje nemščine, predvsem strokovnega besedišča, zahteva prav gotovo veliko mero truda. Iščem načine, kako osmisлити učenje strokovnega jezika. Tako s študenti delim osebne izkušnje, ki jih nabiram s sodelovanjem s tujimi poslovnimi partnerji in jim ponazarjam situacije, pri katerih je še kako pomembno, da poslovnež zna nemščino in je v uporabi jezika in poznavanju poslovnega bontona samozavesten in suveren.

Kot predavateljica spremljam projekte, v katere se vključujejo študenti. Njihovo angažiranost pri medijskih in drugih dogodkih sem v lanskem študijskem letu izkoristila za to, da smo se po uspešno izvedenih dogodkih pogovorili o organizaciji in izvedbi del in v manjših skupinah

ustvarili nabor uporabnega besedišča in besednih zvez. Tako smo izdelali skupno gradivo, slovar strokovnih besed iz ekonomsko-tržnega področja, ki vsebuje ključne pojme in besedne zveze, s katerimi so se časa študija srečevali. Slovar služi kot osnova za učenje strokovnega besedišča in pripravo na izpit pri predmetu poslovni tuji jezik, nemščina 2. Predvidevala sem, da bodo študenti s praktično pridobljenimi izkušnjami in zavedanjem, da je v Sloveniji vedno več tujih podjetij in je slovenski trg majhen, znali prepoznati nujnost usvajanja strokovnega besedišča v nemščini in se ga z večjim entuziazmom učili.

2.2 MOTIVACIJA

„Non scholae, sed vitae discimus.“ („Ne učimo se le za šolo, temveč za življenje.“) Vedno aktualna misel rimskega filozofa Senece od nekdanj spremlja številne generacije.

Eden od predpogojev za vseživljenjsko učenje je motiviranost posameznika. Anita Woolfolk (2002) opredeljuje motivacijo kot notranje stanje, ki vzbuja, usmerja in ohranja vedenje. Posameznika je potrebno ustrezno motivirati, da začne z aktivnostmi, ki težijo k določenim ciljem in ga spodbujati, da je v doseganju ciljev vztrajen. Ključnega pomena so poleg notranjih tudi zunanji viri motivacije. Dušica Kunaver piše: »...če nekaj bereš ali poslušáš brez namena, da bi se to naučil, grede informacije mimo tebe. Tako približno, kot če hodiš po cesti in ne posvečaš nobene pozornosti hišam ob cesti. Gledaš jih, a jih ne vidiš.« »Če pa bi hišo gledal z namenom, da si jo ogledaš in zapomniš, kakšna je, bi zagotovo vedel.« (Kunaver, 2016, str. 48). Sprašujem se torej, kako doseči, da študenti osmislijo nujnost učenja nemščine, da motivirano usvajajo novo znanje, ki postane trajno in so zanj pripravljeni vložiti več energije? Vsekakor je potrebno razmišljati izven okvirjev samih predavalnic, saj že tovrstno okolje na študente običajno ne deluje motivacijsko. Tako sem si zamislila projekt, ki izhaja iz praktičnih izkušenj študentov, pridobljenih pri njihovih študijskih in obštudijskih dejavnostih. Laura Wood v svojem članku *The Effect of Extracurricular Activities on Academic Grades* navaja študijo, ki so jo izvedli na univerzi v Wisconsinu. Študija je pokazala, da strukturirane dodatne študijske in obštudijske dejavnosti pozitivno vplivajo na uspešnost pri študiju. Študenti, ki so se udeležili več ponujenih dejavnosti, so bili pri študiju uspešnejši, saj je bila z večjo razgledanostjo in močjo opažanja posledično tudi večja želja po znanju.

2.3 AKTIVNOSTI

Medijsko podprti dogodki, ki smo jih v študijskem letu 2017/ 2018 izvajali in so služili kot osnova za izdelavo slovarja pri študentih ekonomistih, so na primer:

- Projekt Podjetniško razmišljanje, kjer so se študenti preizkusili v »pitchanju« in finalisti pomerili na Podjetniškem inkubatorju Podbreznik.
- Obisk Kmetije Kastelic, kjer so se študenti seznanili z načinom pridelave proizvodov, njihovo prodajo, marketinškimi strategijami, davki in dodatno turistično ponudbo oddaje prostorov.
- Obisk podjetja ŠIŠKO steklarstvo d.o.o., kjer so se študenti po ogledu proizvodnje seznanili z menedžerskim informacijskim sistemom in elektronskim poslovanjem.
- Flashmob v sodelovanju s Plesnim studiem Novo mesto je bil dogodek v Cineplexu Novo mesto, namenjen promociji šole na licu mesta in izdelavi promocijskega videa.
- Ogled podjetja Mikrografija d.o.o. s poudarkom na elektronskem poslovanju in pogovoru z lastnikom podjetja.
- Sodelovanje na 15. mednarodnem festivalu Več znanja za več turizma s predstavitvijo na sejmu.
- Lansko leto so 3 študenti opravili obvezno praktično izobraževanje v okviru programa Erasmus+ v tujini, eden na Malti, dva v Španiji. Domov so prišli z novih izkušnjami, ki so jih po povratku predstavili ostalim študentom.

Naj navedem nekaj primerov besedišča, predloge in ideje študentov, ki so bili pri vajah programa ekonomist izbrani za prevod v nemščino po dogodku flashmob:

SLOWENISCH	DEUTSCH
flashmob	der Flashmob
dogovoriti se/ dogovor / imeti dogovor	vereinbaren/ die Vereinbarung/ eine Vereinbarung haben
dovoljenje/ prositi za dovoljenje	die Erlaubnis/ um Erlaubnis bitten
potrditi / potrditev	bestätigen/ die Bestätigung
podpis	die Unterschrift
dvorana	die Halle
oprema	die Ausstattung
prizorišče	der Schauplatz
obiskati/ obiskovalec	besuchen/ der Besucher
izvajalec	der Auftragnehmer
sponsorirati/ sponzor/ sponzorirati šolo	sponsern/ der Sponsor/ die Schule sponsern
izstaviti račun	eine Rechnung ausstellen

Besedišče smo sproti vpisovali v razpredelnico in ga prevajali. Seveda so bili študenti ob tem vsi aktivni. Slovar smo nato pripeli v spletno učilnico predmeta.

2.3.1 ODZIVI ŠTUDENTOV IN SMERNICE ZA DELO V BODOČE

Da bi usmeritve za delo v prihodnje temeljile na izkušnjah in željah študentov, smo med njimi izvedli anketo, iz katere so bili razvidni zelo pozitivni odzivi.

Študenti so v evalvaciji nastajanja slovarja na osnovi izkušenj, pridobljenih pri obštudijskih dejavnosti ocenili izbiro vsebine dodatnih dejavnosti, uporabnost, izvedbo, način predstavitve, pridobljene izkušnje in organizacijo dogodkov. Povprašala sem jih tudi, kako na lestvici od 1 (najnižja ocena) do 5 (najvišja ocena) ocenjujejo smiselnost organizacije takšnih in podobnih dogodkov v prihodnje, kako ti dogodki vplivajo na njihovo počutje na šoli, ali in kako takšni dogodki vplivajo na odnose med študenti in predavatelji. Seveda pa me je najbolj zanimalo, kako so bili zadovoljni z metodo zbiranja strokovnega besedišča in izdelave gradiva za študij. Ocene v anketi so segale od 4, 25 do 4.8. Ocena zadovoljstva z metodo izdelave slovensko-nemškega slovarja je bila 4,8, kar mi je dalo vzpodbudo, da nadaljujem s svojim delom tudi s prihajajočimi generacijami.

Študenti so ob ocenjevanju lahko zapisali tudi svoja mnenja. Nekateri komentarji študentov so bili:

Pozitivni odzivi:

- tak način dela me veseli, aktivno sodelujem pri zbiranju besed;
- projekti so bili popestritev študija, vredno je bilo, pridobili smo veliko uporabnega znanja;
- v življenju mi bo gotovo kdaj prav prišlo;
- vseč mi je, da bomo bolj pripravljeni delati v tujih podjetjih;
- vseč mi je bilo, da smo po svoje izbirali besede – zaupanje v nas študente;
- nekaj novih izkušenj in boljša prepoznavnost naše šole, lepa promocijska izkušnja, ki ima svojo uporabnost tudi pri nemščini;
- zanimivo, saj smo dobili vpogled v samo prakso in se navajamo na to, da bo treba iskati delo povsod, tudi morda v tujini;

- iz gradiva se bom lažje učila, ker je vse urejeno;
- projekt da študentom priložnost, da se preizkusijo v trženju svoje ideje, kar je za študente zelo koristno in smiselno, vedno več je na Dolenjskem podjetij, kjer je lastnik tujec in s katerim se bo potrebno pogovarjati.

Negativni odzivi:

- zanimivo, vendar naporno, ker je potekalo popoldan in konec tedna, bolj bi mi bilo všeč, če bi dogodki potekali namesto pouka, kot pa po njem;
- dobro je, da smo slovar izdelovali skupaj, sam ne bi imel ideje ali pa ne bi našel pravih prevodov;
- nismo imeli koristi od tega, slovarček bi lahko napisali kar tako;
- zanimivo, vendar mogoče preveč zahtevno za nekatere, ki ne znajo dobro nemško.

Izbor besedišča za slovar strokovnih ekonomsko-tržnih izrazov po anketi in pogovorih s študenti je bil izkustven, zato sem osmislila uporabnost nemščine v delovnem okolju, kar je bil moj osnovni namen.

3 ZAKLJUČEK

Evalvacije naših študentov po izvedenih dejavnostih potrjujejo, da so drugačne študijske in obštudijske dejavnosti odličen izvor in orodje za usvajanje strokovnega znanja. Z načinom dela na šoli smo predavatelji na pravi poti k doseganju večje motiviranosti študentov in s tem doseganju zastavljenih ciljev. Pri študentih spodbudimo zanimanje za nove vsebine, da lahko znotraj procesov razvijajo dodatne kompetence, krepijo samozavest, samopodobo, samospoštovanje in občutek lastne vrednosti ter prepoznavajo znanje kot vrednoto in s tem pomembnost vseživljenjskega učenja, s katerim bodo lahko uspešni na svoji poslovni poti.

4 VIRI in LITERATURA

Edlinger, H. & Hascher, T. *Von der Stimmung- zur Unterrichtsforschung: Überlegungen zur Wirkung von Emotionen auf schulisches Lernen und Leisten. Unterrichtswissenschaft*, 2008, 55-70.

Kunaver, D., *Učim se pomagati učiti: Priročnik za starše*. Ljubljana: Turistično in kulturno društvo Naše gore list, 2016.

Woofolk, A., *Pedagoška psihologija*, Ljubljana, Educy, 2002.

Die Wirkung von Emotionen auf schulisches Lernen und Leisten (online). 2016. (citirano 6. 9. 2018). Dostopno na naslovu: <http://paedagogik-news.stangl.eu/wirkung-von-emotionen-auf-schulisches-lernen-und-leisten/>.

Ekonomška šola Novo mesto. *Kronika višje strokovne šole 2017/2018* (online). 2018. (citirano 10. 9. 2018). Dostopno na naslovu: <http://www.esnm-visja.si/wp-content/uploads/2017/12/MESECNO-POROCILO-nov.pdf>

Erfolgreich lernen, aber wie? (online) 2016. (citirano 8. 9. 2018). Dostopno na naslovu: <http://www.studium-ratgeber.de/erfolgreich-lernen.php>

The Effect of Extracurricular Activities on Academic Grades by Laura Wood (online). 2016. (citirano 10. 9. 2018). Dostopno na naslovu: http://www.ehow.com/info_8034677_effect-extracurricular-activities-academic-grades.html

PROCES SNOVANJA NOVEGA ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA ZA IZPOPOLNJEVANJE DISPONENT PREVOZA BLAGA V CESTNEM PROMETU

mag. Gregor Rak,
univ. dipl. inž.
prometa

Prometna šola Maribor,
Višja prometna šola

gregor.rak@vpsmb.eu

Martina Belšak, prof.

Prometna šola Maribor,
Višja prometna šola

martina.belsak@vpsmb.eu

mag. Dušan Kolarič,
univ. dipl. inž. stroj.

Prometna šola Maribor, Višja
prometna šola

dusan.kolaric@vpsmb.eu

POVZETEK

Višješolsko strokovno izobraževanje se z izvajanjem študijske in obštudijske dejavnosti močno veže na gospodarstvo. V medsebojni interakciji se zaradi namena po tesnem sodelovanju podjetij s šolami porajajo tudi predlogi, kako študijske procese naravnati tako, da bodo diplomanti, ki jih podjetja potrebujejo, s šolanjem pridobili za potrebe delovnega mesta in podjetja potrebne kompetence. S posluhom za potrebe razvijajočega se gospodarstva smo se na Višji prometni šoli skupaj s prevoznimi podjetji in ob strokovni podpori CPI-ja lotili izdelave višješolskega strokovnega programa za izpopolnjevanje disponent/-ka prevoza blaga v cestnem prometu (v nadaljevanju: disponent). Program je v zaključni fazi izdelave in čaka na obravnavo na Strokovnem svetu RS za poklicno in strokovno izobraževanje, zato bodo v članku predstavljeni le glavni segmenti nastanka programa.

1 PREPOZNAVANJE POTREB GOSPODARSTVA PO SPECIFIČNIH KADRIH

Podjetja so po nedavni gospodarski krizi zabeležila povečano gospodarsko rast, zato narašča tudi potreba po kvalitetnih kadrih za potrebe različnih strokovnih področij, med njimi tudi logistike. Skladno s povečano gospodarsko rastjo se povečujejo tudi potrebe po cestnih tovornih prevozi in s tem potrebe po novih, dodatnih in boljše usposobljenih kadrih za načrtovanje in organiziranje prevozov v cestnem tovornem prometu. Višješolsko strokovno izobraževanje kot krajša oblika terciarnega izobraževanja predstavlja ne samo pomembno vertikalno povezavo med stopnjami doseženih kompetenc na srednješolskem in višješolskem nivoju, pač pa tudi pomemben vir kompetentnih kadrov, katerih strokovno znanje je podprto s praktičnim izobraževanjem. V zadnjem času podjetja izražajo potrebe po posebnih kadrih s poglobljenim znanjem področja, katerega vsebine so že zajete v obstoječih višješolskih študijskih programih, a ga študenti glede na modularno zasnovan študij oziroma širše strokovno področje študija ne obvladajo dovolj podrobno. Podjetja zato sama velikokrat izobražujejo svoje kadre za lastne potrebe, da lahko tako ohranijo konkurenčno prednost na trgu. Slovenski šolski sistem na podlagi evropskih smernic v višješolskem strokovnem izobraževanju omogoča oblikovanje programov za izpopolnjevanje, ki bi lahko bistveno pripomogli k izobraževanju kadrov za specialne potrebe podjetij. Namen članka je predstaviti realne načine vključevanja višje strokovne šole v prepoznavanje potreb gospodarstva po novih, specialnih kadrih.

2 STROKOVNE PODLAGE ZA PRIPRAVO ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA ZA IZPOPOLNJEVANJE

Strokovne podlage za pripravo študijskega programa za izpopolnjevanje (t. i. specialistični program) so podane v Zakonu o višjem strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. [86/04](#) in [100/13](#)) (v nadaljevanju: ZVSI) in v Izhodiščih za pripravo višješolskih študijskih programov (CPI, 2016) (v nadaljevanju: Izhodišča). ZVSI tako v 17. členu definira pojem študijski program za izpopolnjevanje kot program z javnoveljavno izobrazbo in jasno določa, da so programi za izpopolnjevanje »namenjeni izpopolnjevanju, dopolnjevanju, posodabljanju in poglobljanju znanja na isti zahtevnostni ravni.« Zakon prav tako določa, da so podlaga za sprejem študijskih programov za izpopolnjevanje poklicni standardi, če z njimi pridobimo nov naziv strokovne izobrazbe (ZVSI, 18. člen) oziroma se, kakor podrobneje določajo Izhodišča (CPI, 2016), »oblikujejo po enakih načelih kot programi za pridobitev višje strokovne izobrazbe kot nadgradnja istega strokovnega področja. Izjemoma se študijski programi za izpopolnjevanje oblikujejo tudi po kroskurikularnem principu, kadar gre za izpopolnjevanje oziroma poglobljanje kompetenc, ki so skupne več področjem dela.« Študijski programi za izpopolnjevanje vsebujejo splošni in posebni del, so modularno sestavljeni in kreditno ovrednoteni in se prav tako oblikujejo po evropskih načelih o kratkih programih v visokošolskem izobraževanju. Sprejme jih Strokovni svet Republike Slovenije za poklicno in strokovno izobraževanje. Nadalje zakon določa trajanje programov za izpopolnjevanje ter na podlagi mnenja Komisije za akreditacijo višješolskih študijskih programov še ovrednotenje od najmanj 10 do največ 35 kreditnih točk (20., 21. in 24. člen ZVSI). Med pogoji za vpis v študijski program za izpopolnjevanje oba vira (ZVSI, Izhodišča) določata končan višješolski ali visokošolski študijski program na istem strokovnem področju, izjemoma tudi študijski program z drugega strokovnega področja (navezovanje študijskega programa na program za izpopolnjevanje). Študent mora imeti tudi s pogodbo zagotovljeno ustrezno delovno mesto za izvajanje praktičnega izobraževanja, da se lahko sploh vpiše v študijski program za izpopolnjevanje. Po obsegu lahko program zajema do 700 ur predavanj, vaj in praktičnega

izobraževanja v podjetjih, od tega se lahko nameni največ 50 % obsega ur za izvajanje predavanj in vaj v šoli.

Sestavine splošnega dela programa za izpopolnjevanje so (Izhodišča, 2016):

1. Ime študijskega programa
2. Naziv strokovne izobrazbe, ki se pridobi po končanem študiju, in njegova okrajšava (opredeli se le izjemoma)
3. Temeljni cilji programa oziroma opredelitev generičnih in poklicnih kompetenc, ki se pridobijo
4. Trajanje študija
5. Pogoji za vpis in merila za izbiro ob omejitvi vpisa
6. Obvezni načini ocenjevanja znanja
7. Načini in oblike izvajanja študija
8. Sestavine programa, pri katerih mora biti študent navzoč
9. Pogoji za končanje študija
10. Način priznavanja predhodno pridobljenega znanja

Posebni del programa sestavljajo:

1. Predmetnik z ovrednotenjem študijskih obveznosti po ECTS
2. Katalogi znanja
3. Izvajalci posameznih predmetov in znanje, ki ga morajo imeti.

Medtem ko za oblikovanje sestavin študijskih programov za izpopolnjevanje veljajo enaka načela kot pri višješolskih študijskih programih, pa se nekatere sestavine splošnega dela (pogoji za napredovanje, za prehajanje med programi, za dokončanje posameznih delov programa, podatki o mednarodni primerljivosti in podatki o povezanosti s programi drugih šol) v študijskih programih za izpopolnjevanje ne opredelijo (Izhodišča, 2016).

3 SNOVANJE PROGRAMA ZA IZPOPOLNJEVANJE

Višja prometna šola Maribor izobražuje po rednih in izrednih študijskih programih Logistično inženirstvo in Varstvo okolja in komunala. Med temeljnimi strokovnimi in strateškimi usmeritvami šola poudarja sodelovanje z gospodarstvom, in to na vseh ravneh delovanja šole:

- v študijski proces v okviru vabljenih predavanj vključujemo priznane strokovnjake iz podjetij in tako omogočimo študentom neposreden prenos znanja iz prakse v študijski proces;
- izvedba praktičnega izobraževanja za študente zahteva vključenost mentorjev/predavateljev v organizacijo, spremljanje in evalvacijo izvedbe praktičnega izobraževanja v podjetju, pri čemer se za te namene tesno sodeluje z mentorji v podjetju in vodstvi podjetij;
- predstavniki iz gospodarstva sodelujejo v strateškem svetu Višje prometne šole Maribor in soustvarjajo strateški načrt višje šole;
- šola za podjetja organizira aktualna predavanja, tečaje, izobraževanja in na tak način skrbi za povezanost z gospodarstvom in prepoznavnost v javnosti (praktična delavnica Borze prevozov in prevozniška platforma TimoCom, Inovacijski forum e-mobilnosti, Prevozne storitve v Avstriji, Digitalizacija v logistiki ...).

Prav tako pretekla strokovna dogajanja na šoli so pokazala, da ima šola posluš za aktualno problematiko v gospodarstvu. Na strokovnih srečanjih, obiskih mentorjev za praktično izobraževanje v podjetjih, na srečanjih med vodstvi so se tako v zadnjih dveh letih oblikovale smernice, kako se lahko višja strokovna šola približa potrebam po kadrih v podjetjih, ki se predvsem ukvarjajo z logistiko. Predlogi podjetij po določenih znanjih naših diplomantov so

tako postali del naših prizadevanj pri prenovi višješolskih programov, upoštevali pa smo tudi močno izraženo željo po posebnih kadrih, tj. disponentih. Prevozna podjetja (DB Schenker mednarodna špedicija d. d., Fijavž Uroš transport d. o. o., Impol d. o. o., Transport Slavko Šega s. p.) so skupaj s podporo Sekcije za prevoz blaga v cestnem prometu pri GZS in Višjo prometno šolo izrazila potrebo po višješolskem strokovnem programu za izpopolnjevanje za namen načrtovanja in organiziranja prevozov v cestnem tovornem prometu v prometni pisarni prevoznega podjetja – delovno mesto disponent/-ka prevoza blaga v cestnem prometu (v nadaljevanju: disponent). Med študijskimi programi v tujini nismo našli primerljivega, zato tega tudi pri zasnovi programa nismo upoštevali.

Po pregledu vsebin obstoječega višješolskega programa Logistično inženirstvo, poklicnega standarda Organizator prevoza in kompetenc, ki jih pridobijo logistični inženirji, smo skupaj s predstavniki prevoznih podjetij ugotovili, da je delo disponenta zahtevno in da zanj zaposleni potrebujejo veliko specifičnih znanj, spretnosti in kompetenc z različnih področij, ki jih na ustrezni ravni obstoječi višješolski študijski programi ne pokrivajo – npr. načrtovanje prevoznega procesa z upoštevanjem prometne in socialne zakonodaje, priprava prevozne dokumentacije v skladu z zahtevami posameznih držav, organizacija dela voznega parka za tovorni cestni promet, vodenje dela voznikov v skladu s poslovnimi cilji podjetja, optimizacija transportnih zmožnosti in človeških virov ter uporaba sodobnih informacijsko-komunikacijskih aplikacij za upravljanje voznega parka in vodenje dela voznikov. V program za izpopolnjevanje za delo disponenta prevoza blaga v cestnem prometu bi se lahko vključili tudi diplomanti drugih obstoječih višješolskih (npr. Promet) in visokošolskih strokovnih programov (npr. Prometno inženirstvo, Prometna tehnologija in transportna logistika, Tehnologija prometa in logistika, Gospodarska in tehniška logistika, Logistika sistemov, Ekonomist – modul transportna logistika ipd.). – torej iz vseh tistih programov, kjer so diplomanti pridobili temeljna znanja s področja logističnega inženirstva, ki je osnova za izpopolnjevanje disponentov.

Ocenili smo, da bi lahko študenti taka znanja, spretnosti in kompetence pridobili v programu za izpopolnjevanje, ki bi bil prilagojen zahtevam omenjenega delovnega mesta. V Sloveniji je po podatkih SURS-a (SKD H49.410 Cestni tovorni promet, 2017) več kot 5000 podjetij, ki delujejo na področju cestnega tovornega prometa, zato bi tak program pomembno vplival k usposobljenosti zaposlenih na delovnem mestu disponenta.

Pri ugotavljanju potreb in možnosti za formiranje novega programa za izpopolnjevanje smo jeseni 2017 zaprosili za mnenje in podporo tudi Center RS za poklicno izobraževanje (v nadaljevanju: CPI) kot krovno ustanovo za razvoj, raziskave in svetovanje na področju poklicno-strokovnega izobraževanja. Po izredno pozitivnem odzivu CPI-ja smo izvedli več srečanj s predstavniki CPI-ja in prevoznih podjetij (večinoma na šoli, enkrat tudi na sedežu prevoznega podjetja). S predstavniki podjetij smo na delovnih srečanjih povzeli vsebine disponentovega dela, faze delovnega procesa in iz teh zapisov v delovni skupini potem na šoli oblikovali formativne cilje, nato še informativne, kompetence in cilje posameznih predmetov. Vsebine splošnega dela programa smo sicer pomagali soustvarjati, vendar je večino dela operativno opravila delovna skupina na CPI-ju. Že v fazi opisa procesa dela disponenta so se jasno oblikovali predlogi za oblikovanje predmetnika, modulov in predmetov v njih.

4 UGOTOVITVE IN RAZMISLEKI PRI PRENOVI

Trenutno smo v zaključni fazi usklajevanja vsebin programa. Delo s CPI-jem poteka v obliki delovnih srečanj skupin/posameznikov, ki smo zadolženi za pripravo programa. Večino dela oz. izmenjave mnenj opravimo kar s pomočjo moderne tehnologije – preko elektronske pošte oz. deljenih dokumentov (oblačne storitve).

Med največjimi dilemami, ki so zahtevale tudi največ našega razmisleka, so bili zapisi informativnih ciljev, a smo jih skupaj s svetovalci iz CPI-ja uspeli zapisati. V pomoč pri tem so nam bile Smernice za implementacijo in uporabo slovenskega ogrodja kvalifikacij in učnih izidov v praksi (CPI, 2016), čeprav smo pri izhodiščih za zapis informativnih ciljev morali upoštevati dejstvo, da bodo imeli bodoči študenti študijskega programa za izpopolnjevanje že predhodno izobrazbo enake stopnje in s tem pridobljene temeljne kompetence študijskega programa Logistično inženirstvo – zato je tudi zapis posebnega dela programa zahteval temeljit metodološki pristop.

Ciljna, modularna, predmetna in kompetenčna naravnost novega študijskega programa so potem tudi tiste značilnosti, po katerih se zasnova študijskega programa za izpopolnjevanje bistveno razlikuje od temeljnega programa v stroki. In ker je to prvi program za izpopolnjevanje v nastajanju, morda sestava le-tega zato terja svoj čas.

V članku smo želeli predstaviti, kako pomembna je lahko podpora šole kot dela izobraževalnega sistema pri konkretnih potrebah podjetij po specifičnih kadrih oz. kompetentnih kadrih nasploh. Zelo pomembno je pravočasno odzivanje šole na zaznane potrebe gospodarstva, predvsem pa prožno sodelovanje ter oblikovanje odnosa soodvisnosti šole in podjetja, s čimer strokovne šole ne samo potrjujejo svoje poslanstvo, pač pa tudi zagotavljajo produkcijo kompetentnih kadrov za dejanske potrebe gospodarstva. Prepričani smo, da smo v pripravo prvega programa za izpopolnjevanje vložili veliko strokovnega znanja, predvsem pa se pri tem tudi sami veliko naučili. Z ustrežno strokovno podporo CPI-ja in jasnimi zahtevami podjetij smo višje strokovne šole lahko pomemben povezovalni/spodbujevalni člen razvoja slovenskega gospodarstva.

5 VIRI in LITERATURA

Zakon o višjem strokovnem izobraževanju. 86/04, 100/13. Dosegljivo na naslovu (8. 9. 2018): <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4093>

Izhodišča za pripravo višješolskih študijskih programov, Ljubljana: CPI, 2016. Dosegljivo na naslovu (6. 9. 2018): http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/Datoteke/kurikulum/Izhodisca2016_Visjesolska_cistopis.pdf

Smernice za implementacijo in uporabo slovenskega ogrodja kvalifikacij in učnih izidov v praksi, 2. dopol. izdaja, Ljubljana: CPI, 2016.

PRENOVA VIŠJEŠOLSKEGA STROKOVNEGA PROGRAMA LOGISTIČNO INŽENIRSTVO – POMEN USKLAJEVANJA VSEH DELEŽNIKOV S Poudarkom NA UPOŠTEVANJU ZAHTEVANIH KOMPETENC S STRANI GOSPODARSTVA

mag. Gregor Rak,
univ. dipl. inž.
prometa

Prometna šola Maribor,
Višja prometna šola

gregor.rak@vpsmb.eu

dr. Andreja Križman,
univ. dipl. ekon.

Prometna šola Maribor,
Višja prometna šola

andreja.krizman@vpsmb.eu

mag. Vanja Kajzer,
univ. dipl. ekon.

Prometna šola Maribor,
Višja prometna šola

vanja.kajzer@vpsmb.eu

POVZETEK

Zasnova višješolskih študijskih programov dosledno izhaja iz povezovanja zahtev razvoja stroke in zahtev trga dela, v zadnjih letih pa je prišlo tudi do spremenjenih poklicnih standardov, kot tudi do sprememb vloge in pomena višjega strokovnega študija v Sloveniji. Z usklajevanjem vseh deležnikov s poudarkom na upoštevanju zahtevanih kompetenc s strani gospodarstva je tako prišlo do prenove višješolskega strokovnega programa Logistično inženirstvo.

1 UVOD

Od leta 1996, ko so se v Sloveniji pričeli uveljavljati prvi višješolski strokovni izobraževalni programi, sta se pomen in vloga krajših oblik terciarnega izobraževanja utrdila in danes prav ti programi pomembno prispevajo k boljši zaposljivosti v Sloveniji. Inštitucije v gospodarstvu in v javnem sektorju so prepoznale te vrste znanj in kompetenc kot ključne za vključevanje zaposlenih v izzive, ki jih postavlja globalno gospodarstvo.

Na podlagi temeljnih ciljev in izhodišč za pripravo višješolskih študijskih programov smo se na Višji prometni šoli odločili, da želimo slediti spremembam in zahtevam vseh deležnikov in smo zato program Logistično inženirstvo, ki je bil osnovan v letih 2007/2008, začeli prenavljati. V skladu z novimi smernicami in predvsem zahtevami gospodarstva ter odprtimi možnostmi, ki jih postavlja novela Zakona o višješolskem strokovnem izobraževanju iz leta 2013, smo sledili

temeljnim ciljem izhodišč za pripravo višješolskih študijskih programov, ki so (Izhodišča za pripravo VŠP [online], 2016, 3):

- razvijati višješolsko strokovno izobraževanje po načelih vseživljenjskega izobraževanja v povezavi s srednjim in z visokim izobraževanjem ter s spodbujanjem stalnega izpopolnjevanja;
- razvijati višješolsko strokovno izobraževanje kot krajšo obliko terciarnega izobraževanja;
- razvijati modularno grajene višješolske študijske programe;
- transparentno oblikovati kompetence in učne izide višješolskih študijskih programov;
- doseči primerljivost s kratkimi terciarnimi študijskimi programi v drugih državah Evropske unije;
- spodbujati aktivnosti za izboljšanje kakovosti izvajanja programov ter uvajanje sistema ugotavljanja in zagotavljanja kakovosti;
- spodbuditi tesnejše sodelovanje med višjimi strokovnimi šolami in visokoškolskimi ustanovami;
- kreditno ovrednotiti višješolske študijske programe v skladu z merili Evropskega prenosno-nabirnega kreditnega sistema ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System);
- doseči večjo povezanost in fleksibilnost v izobraževanju za različne poklice znotraj posameznega strokovnega področja.

V nadaljevanju bomo predstavili, kako smo se lotili prenove, predvsem pa dileme in težave, s katerimi smo se soočili v času trajanja prenove. Žal vam ne bomo mogli predstaviti končnega rezultata prenove, saj prenova v času nastajanja tega prispevka še traja. Zagotovo pa bo zanimiva za šole v višjem strokovnem izobraževanju, ki o prenovi intenzivno razmišljajo in se bodo kmalu podale na to pot.

2 IZHODIŠČA ZA PRIPRAVO VIŠJEŠOLSKIH ŠTUDIJSKIH PROGRAMOV

Aktualni višješolski študijski program Logistično inženirstvo (LIN) izhaja iz potreb in poklicnih standardov, ki so bili veljavni v času snovanja programa, torej kar deset let nazaj. V tem času je prišlo do določenih sprememb, ki so se kazale tako v spremenjenih potrebah gospodarstva, ki so jim sledili spremenjeni poklicni standardi, kot tudi v spremembi vloge in pomena višjega strokovnega študija v Sloveniji. Logični zaključek spremenjenih razmer bi bil, da bi se tudi študijski programi prilagajali tem spremembam oz. bi se vsaj opravila kakovostna evalvacija programov. Zaželeno bi bilo, da bi se programi revidirali vsakih pet let, predvsem pa vedno takrat, ko stopijo v veljavo novi poklicni standardi, na katerih temelji program.

V našem primeru sta izpolnjena oba pogoja: gospodarstvo (in CPI) je prepoznalo spremembe kot ključne za spremembo poklicnih standardov in tako smo leta 2013 dobili spremenjene poklicne standarde, na katerih temelji študijski program LIN; od pričetka izvedbe študijskega programa LIN pa je preteklo 10 let in v tem času so se spremenila tudi izhodišča za pripravo višješolskih študijskih programov. Tako so v novih izhodiščih iz leta 2016 poudarki na naslednjih področjih (Izhodišča za pripravo VŠP [online], 2016, 3):

- odprti kurikulum,
- izvedbeni kurikulum,
- povezovanje praktičnega izobraževanja pri delodajalcu z moduli študijskega programa,
- programi za izpopolnjevanje,
- skupni študijski programi,

- izvajanje študija na daljavo.

Ker zasnova višješolskih študijskih programov dosledno izhaja iz povezovanja zahtev razvoja stroke in zahtev trga dela, mora program zagotavljati optimalno povezanost strokovnoteoretičnega in praktičnega znanja, ki omogočata realizacijo postavljenih ciljev programa, tj. uporaba teoretičnega znanja pri reševanju problemov operativnega praktičnega dela ter pri vodenju in organizaciji delovnih procesov.

Pri pripravi in/ali prenovi višješolskih študijskih programov se držimo načela, da programi temeljijo na enem ali več poklicnih standardih. Omogočati morajo pridobitev javno veljavne izobrazbe v skladu s predpisi, ki urejajo razvrstitev izobrazbe v Republiki Sloveniji (KLASIUS), in kvalifikacijo na ravni 6 v skladu s slovenskim ogrodjem kvalifikacij oziroma na ravni 5 v skladu z evropskim ogrodjem kvalifikacij. Pridobljena višješolska izobrazba torej ne bo le povzetek s poklicnimi standardi opredeljenih kompetenc, ampak je tudi socialno partnersko dogovorjen obseg znanja in kompetenc, ki ustrezajo opisnikom ravni zahtevnosti v slovenskem ogrodju kvalifikacij. Naziv strokovne izobrazbe torej temelji na opredeljenih učnih izidih v temeljnih in poklicno specializiranih modulih. S študijskim programom se opredeli, za katere kompetence se bodo študentje izobraževali in usposabljali.

Dopolnitev strokovne izobrazbe je omogočena tudi s programi za izpopolnjevanje, v katere se je mogoče vpisati po pridobljeni višješolski izobrazbi, če so pripravljene na podlagi poklicnih standardov in ne dajejo nove ravni izobrazbe. To možnost smo na naši šoli izkoristili pri pripravi programa za izpopolnjevanje disponent, ki je v zaključni fazi in usklajevanju s CPI.

Ker pomeni nov koncept pri pripravi programov preskok od učno-snovnega načrtovanja k učno-ciljnemu oz. k pristopu, ki temelji na pričakovanih učnih izidih, so tudi študent, njegove izobraževalne potrebe in kvalificiranosti v središču študijskega procesa. Študenti si morajo skozi študij povečevati kompetentnost in zaposljivost, se osebno razvijati in graditi svojo vlogo v družbi.

Višješolski študijski programi so modularno strukturirani, moduli pa smiselno povezujejo študijske predmete in praktično izobraževanje. Učni izidi modulov se opredelijo na podlagi poklicnih standardov. Modularizacija in izbirnost v programu naj omogočata razvoj vitkih študijskih programov, s katerimi bo lahko šola hitro odgovorila na potrebe delodajalcev, hkrati pa bodo študentje zaradi širine študijskega programa usposobljeni za opravljanje nalog na širšem strokovnem področju. Ker se velik del programa izvaja neposredno preko praktičnega izobraževanja v inštitucijah (gospodarske družbe, zavodi in ostali delodajalci), je študentu omogočeno reševanje konkretnih, tudi obsežnejših nalog in realnih problemov na izbranem poklicnem oz. strokovnem področju. Ta del programa naj bi pomembno določal tudi oblike preverjanja zaključne usposobljenosti študenta oz. oblik diplomskega izpita, ki naj bo problemsko naravnane na podlagi dejanskih situacij in potreb zainteresiranih delodajalcev.

Študijski programi naj bodo oblikovani tako, da študentom dajejo (Izhodišča za pripravo VŠP [online], 2016, 5):

- generične kompetence, skupne vsem višješolskim študijskim programom,
- temeljne poklicne kompetence za izvajanje temeljnih delovnih procesov v različnih poklicih znotraj strokovnega področja in
- specifične poklicne kompetence za posamezne poklice.

V Izhodiščih so nadalje določene zahteve pri pripravi študijskih programov glede priprave obveznih in izbirnih modulov ter obremenitev študentov ter iz tega izhajajočih kreditnih točk,

ki jih mora biti v višješolskih programih skupaj 120, od tega pa je predpisana razporeditev sledeča (Izhodišča za pripravo VŠP [online], 2016, 7):

- obvezni moduli: 70–90 kreditnih točk
- izbirni moduli: 10–25 kreditnih točk,
- odprti kurikulum: 10–15 kreditnih točk,
- prosto izbirni predmet: 5 kreditnih točk in
- diplomsko delo/izpit: 5 kreditnih točk.

Novost v pripravi programov je odprti kurikulum, ki ga šola v sodelovanju s podjetji in z drugimi uporabniki pripravi v za to ustreznem modulu ali več (izbirnih) modulih, ki jih oblikuje skladno s poklicnimi standardi, na osnovi katerih temelji program. Pripravi jih predavateljski zbor, ki jih vključi v izvedbeni študijski program in s tem ponudi študentom dodatno izbirnost na podlagi dejanskih potreb gospodarskega okolja.

Več podrobnosti v povezavi s pripravo študijskih programov je zapisanih v Izhodiščih in jih zato na tem mestu ne bomo predstavljali. V nadaljevanju vas bomo raje usmerili na potek dela pri pripravi konkretne prenove študijskega programa Logistično inženirstvo.

3 FAZE V SNOVANJU IN IZVEDBI PRENOVE ŠTUDIJSKEGA PROGRAMA LOGISTIČNO INŽENIRSTVO

Pobuda o prenovi študijskega programa je prišla že pred časom iz vrst predavateljev Višje prometne šole v Mariboru, ki so zaznali potrebo po prilagoditvi programa dejanskim potrebam gospodarstva na področju logistike. Ker v letu 2015, ko smo začeli o prenovi resneje razmišljati, še ni bilo novih izhodišč za pripravo višješolskih študijskih programov, so pa bila že v pripravi, smo na predlog CPI-ja s prenovo počakali. Ponovni impulz je sprožil novi ravnatelj višje šole, ki je leta 2017 prevzel vodenje zavoda kot direktor in ravnatelj Višje prometne šole. Ker smo se zaposleni predavatelji zavedali pomena spremenjenih zahtev po kompetencah zaposlenih in približevanja konkretnim potrebam gospodarstva, s tem pa povečanja privlačnosti programa tako za delodajalce kot za študente, smo ga v tej pobudi brez izjeme podprli. Dilemo o povečanih obremenitvah predavateljev zaradi prenove programa, ki so sovpadale z ostalimi obveznostmi tekočega študijskega procesa, delno pa posegle tudi v čas dopustov, smo uspešno premagali zaradi zavedanja pomembnosti prenove in našega nadaljnjega obstoja – šole in programa. S tem je bil zagotovljen del ekipe strokovnjakov z logističnega in ostalih področij pri prenovi in smo se lahko pričeli povezovati z gospodarstvom – pomembnimi delodajalci v logistiki, trgovini in širše – uporabniki in izvajalci logističnih storitev. Vsi predavatelji, vključeni v projekt prenove, smo natančno preučili Izhodišča za pripravo študijskih programov in Smernice za implementacijo in uporabo slovenskega ogrodja kvalifikacij in učnih izidov v praksi (v nadaljevanju: Smernice).

Na osnovi dolgoletnih povezovanj preko izvedbe praktičnega izobraževanja, vabljenih predavanj in ostalih skupnih projektov z gospodarstvom smo se pri prenovi povezali z naslednjimi gospodarskimi družbami:

- Mercator d. d.
- Frigologo, d. o. o.
- TPV d. o. o.
- Schenker d. d.
- Impol d. o. o.
- Fijavž transport d. o. o.
- Infotrans d. o. o.
- Knapp AG

- Petrol d. d.
- Slovensko logistično združenje

Z individualnimi razgovori s strokovnjaki z logističnega področja smo preučili ključne kompetence in znanja, ki bi jih moral imeti diplomant za uspešno vključitev v delovno okolje. Ob strokovnih kompetencah, ki jih morajo imeti inženirji logistike, morajo le-ti še dobro komunicirati v maternem in tujem jeziku (vsaj dva tuja jezika), biti sposobni delati v timu, obvladati e-kompetence (uporaba novih tehnologij in programskih orodij), poznati osnove podjetništva, tveganj, se znati pogajati in reševati konfliktne situacije.

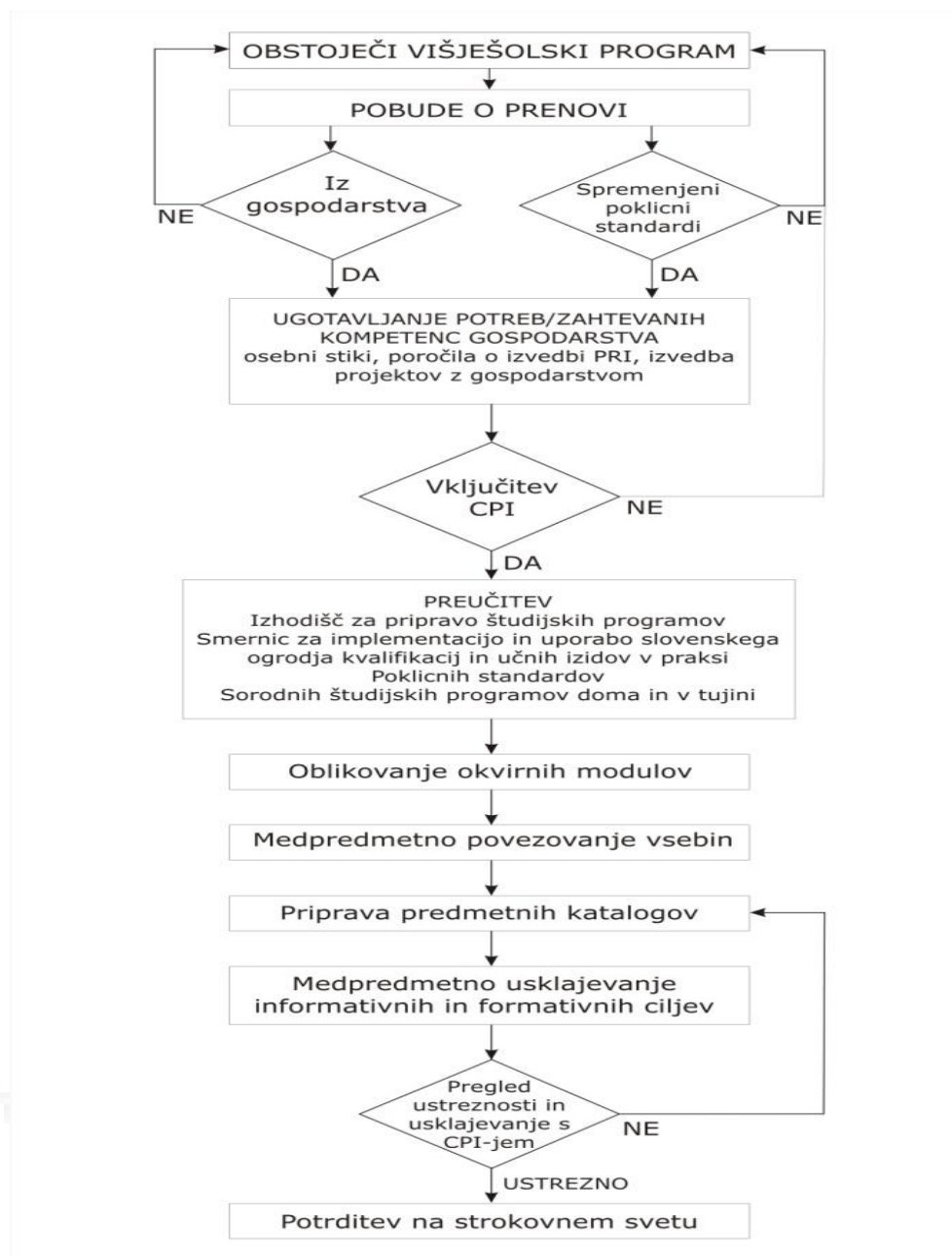
S podjetjem Knapp AG iz Avstrije ter predstavniki graške tehniške fakultete (Technische Universität Graz) smo primerjali kompetence njihovega študijskega programa z našim obstoječim študijskim program ter na osnovi ugotovitev ter predlogov podjetja Knapp AG upoštevali vključenost teh kompetenc v prenovljen študijski program.

Nato je sledil prenos ugotovitev med ostale člane projekta prenove, ki morajo te ugotovitve vključiti v pripravo obveznih in izbirnih modulov ter odprtega kurikula v programu.

Na podlagi natančne preučitve poklicnih standardov, ki so izhodišče za prenavo študijskega programa – vodja skladišča, organizator prevoza blaga in organizator prevoza potnikov – smo oblikovali okvirne module, ki bodo pokrivali zahtevane generične kompetence in strokovne kompetence za posamezni poklicni standard. Upoštevati je bilo potrebno, da bodo študenti te kompetence pridobivali postopoma skozi študij, posamezen modul namreč ne daje strokovne izobrazbe ali kvalifikacije, temveč bo to doseženo šele s povezovanjem ustreznih modulov.

V projektu smo nato na šoli oblikovali skupine predavateljev za posamezne sklope, ki so skupaj pripravili predmetne kataloge za posamezni modul samo okvirno, nato pa z medmodularnim povezovanjem uskladili medsebojne predmetne kataloge, da ne bi prišlo do podvajanj oz. nepokritosti zahtevanih vsebin.

Pri pisanju predmetnih katalogov smo sledili Smernicam in napotkom strokovnjakov s CPI-ja. Ker si na šoli prizadevamo omogočiti študentom čim lažji prehod pri nadaljevanju študija na 1. bolonjsko stopnjo in s tem pridobitev visokošolske izobrazbe, smo pri pripravi katalogov preverili tudi sorodne programe pri nas in v tujini.

Slika 1: Diagram poteka prenove višješolskega programa.
Vir: lasten.

4 UGOTOVITVE IN NADALJNI RAZMISLEKI PRI PRENOVI

Zahteve delodajalcev in hitro spreminjajoče se zahteve na trgu delovne sile so nas prisilile v prenovu programa LIN, kar pa je ob pripravi in razmisleku pisanja predmetnih katalogov ter splošnega dela programa pripeljalo do nekaterih dilem. Višješolski program mora ostati finančno in materialno vzdržen, saj v nasprotnem primeru najverjetneje ne bi bil finančno odobren. Ker pa je potrebno razmišljati tudi o kadrovski strukturi predavateljev oz. izvajati program z obstoječim kadrom in kadrom, ki je na razpolago v okolju, v katerem delujemo, je potrebno upoštevati tudi njihove sposobnosti.

Dobra možnost za dodatno usposabljanje predavateljev se ponuja pod okriljem CPI-ja v programu Dvig poklicnih kompetenc, ki omogoča predavateljem strokovnih modulov usposabljanje pri drugem delodajalcu oz. neposredno na določenem delovnem mestu. Predavatelji, ki se neposredno usposabljujejo pri določenem delodajalcu, imajo možnost spoznavanja najnovejše tehnologije in opreme ter razvoja dela v delovnem procesu. Na ta način predavatelji nadgrajujejo, aktualizirajo in prilagajajo svoja znanja tehnološkim in strokovnim potrebam posameznih poklicev, da ne izgubijo stika z dogajanjem na »terenu«, z namenom učinkovitejšega in kakovostnega prenosa znanja na študente. Program se izvaja v obliki krožnega zaposlovanja, kar pomeni usposabljanje predavatelja pri delodajalcu in njegovo ustrezno nadomeščanje v šoli (JR Dvig poklicnih kompetenc [online], 2017, 2).

5 VIRI in LITERATURA

Izhodišča za pripravo višješolskih študijskih programov, Ljubljana: CPI, 2016. Dosegljivo na naslovu (6. 9. 2018):
http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/Datoteke/kurikulum/Izhodisca2016_Visjesolska_cistopis.pdf

Smernice za implementacijo in uporabo slovenskega ogrodja kvalifikacij in učnih izidov v praksi, 2. dopol. izdaja, Ljubljana: CPI, 2016.

2. javni razpis - Program dvig poklicnih kompetenc učiteljev v letih od 2017 do 2019, Ljubljana: CPI, 2017. Dosegljivo na naslovu (10. 9. 2018): http://www.cpi.si/files/cpi/userfiles/projektno-sodelovanje/ESS/2016-2020/JavniRazpisDPKUII2017_2019_KONCNA_ORG_SCAN.pdf

ZNANJE IN KOMPETENCE POSLOVNIH SEKRETARK IN SEKRETARJEV ZA PISARNO PRIHODNOSTI

mag. Janja Razgoršek

*Šolski center
Slovenj Gradec
Višja strokovna šola*

janja.razgorsek@sc-sg.si

**Sonja Smolar,
univ. dipl. ekon.**

*Šolski center
Slovenj Gradec
Višja strokovna šola*

sonja.smolar@sc-sg.si

POVZETEK

Pisarna prihodnosti prinaša uvod v brezpapirno poslovanje. Izboljšuje tudi pretok informacij v podjetju. Za namen raziskave je v Slovenj Gradcu potekal strokovni posvet z naslovom Znanja in kompetence poslovnih sekretark in sekretarjev za pisarno prihodnosti. Da bi izvedeli, kakšna znanja bodo v prihodnosti potrebovali zaposleni v pisarniškem poslovanju, smo izvedli anonimno spletno anketo, v kateri so sodelovali člani Kluba diplomantov Višje strokovne šole Slovenj Gradec. Ugotovitve raziskave z anketo se ujemajo z ugotovitvijo udeleženk strokovnega posveta, da se morajo poslovne sekretarke/poslovni sekretarji nenehno izobraževati. Za zaposlene v pisarni prihodnosti bodo najpomembnejša znanja in kompetence s področij informatike in informacijske tehnologije, komunikacije ter znanja tujih jezikov.

1 UVOD

S prispevkom »Znanje in kompetence poslovnih sekretark in sekretarjev za pisarno prihodnosti« želimo predstaviti in ugotoviti, kakšna znanja morajo imeti poslovni sekretarji in sekretarke za pisarno prihodnosti. Višja strokovna šola Slovenj Gradec izvaja dva višješolska programa: ekonomist in poslovni sekretar. Da bi lahko prilagodili vsebine v programu poslovni sekretar zahtevam na trgu dela, želimo z raziskavo ugotoviti, kakšna dodatna znanja in kompetence potrebujejo poslovni sekretarji/poslovne sekretarke pri svojem delu in v kolikšni meri bo za delo v pisarni prihodnosti pomembno znanje uporabe sodobne informacijske tehnologije.

2 SODOBNO VODENJE PISARNE

2. 1 OPREDELITEV POJMA SODOBNO VODENJE PISARNE

Danes si ni več mogoče zamišljati pisarniškega poslovanja brez osebnega računalnika, brez prenosnega računalnika in mobilnega telefona. Čas, namenjen delu, ni več omejen na pisarniške prostore, danes delamo tudi na vožnji na delo, službeno smo dosegljivi v kateremkoli času. Razvil se je nov tip delovnega okolja, virtualno okolje, ki ga določajo informacijska tehnologija, internet in elektronsko poslovanje. Zagovorniki pravijo, da smo tako manj obremenjeni, saj se lahko stvari spremenijo, dogovorijo tudi izven delovnega časa (Bukovnik, 2011, 86)

2.2 KOMPETENCE POSLOVNIH SEKRETARJEV IN SEKRETARK

Študentje pri študiju pridobijo kompetence, da znajo kritično razmišljati in reševati probleme. Imajo sposobnost pozitivnega vplivanja na cilje podjetja, se znajo prilagajati novim situacijam, proaktivno in iniciativno delujejo in so usmerjeni v nenehno izboljševanje delovnih rezultatov. Prevzeti morajo tudi odgovornost za kakovost in uspešnost prenašanja znanja, inovacij in se vseživljenjsko učiti. Imeti morajo tudi sposobnost podjetnega vedenja, znati učinkovito upravljati z informacijami, povezovati znanja z vsemi poslovnimi funkcijami, imeti komunikacijske sposobnosti in znati delati v timu, se etično in pošteno vesti do vseh deležnikov v svojem delovnem okolju (Zavod IRC, 2007, 8).

3 PISARNA PRIHODNOSTI

3.1 OPREDELITEV POJMA PISARNA PRIHODNOSTI

Trendi napovedujejo manjše in vse bolj udobne prostore. Tega se posebej dobro zavedajo prodorna tehnološka podjetja, tudi podjetja iz Silicijeve doline. Ob delovnih površinah nudijo zaposlenim še prostore za manj formalna druženja. Ločnica med delovnim in zasebnim časom se je že zdavnaj premaknila v prid delu, zato ni čudno, da se je vse več dnevni sob - *preselilo v službo*.

Spreminja se tudi način dela. Vse več ljudi se podaja v samozaposlitev in zato potrebuje svoj delovni prostor. Delo od doma zaradi varčevanja (tudi s časom) sicer ni slaba ideja, vendar se – vsaj po lastnih izkušnjah – domača opravila pogosto skregajo s službenimi. Še huje je, če službena napetost preskoči na domače. Delo od doma nas prikrajša tudi za fizične interakcije z ljudmi-, saj smo ljudje navsezadnje družabna bitja. Pa še – več glav več ve (<http://www.bivam.si/delo-in-pisarna-prihodnosti/>, 10. 8. 2018).

3.2 PISARNA IN TEHNOLOGIJA

Pisarna prihodnosti oziroma navidezna pisarna reši določene probleme, ki jih imamo s tradicionalno pisarno. Pisarna prihodnosti prinaša uvod v brezpapirno poslovanje. Izboljšuje tudi pretok informacij v podjetju in daje boljši nadzor nad vhodno in izhodno pošto. V pisarnah prihodnosti bo veliko več časa namenjenega sestankom in delu v skupinah. Monitorje bodo nadomestili pripomočki, kot so video očala, 3D-tiskalniki pa bodo sposobni ustvarjati tridimenzionalne modele.

Administrativna dela bodo postala avtomatizirana, zaposleni bodo tako vedno več časa preživljali stran od fiksnega delovnega mesta. Naloge bodo še vedno reševali skupaj s sodelavci, a ne nujno na delovnem metu znotraj podjetja, s tem bo zelo povečan obseg dela zunaj podjetja. Varnost podatkov in naprav bo zato še toliko pomembnejša. Sodelavci se velikokrat sploh ne bodo srečali v živo. Seveda je možno, da bo to na nekatere posameznike vplivalo slabo, a v večini primerov bodo različne delovne skupine tako doživele napredek (Pečovnik, 2010, 25).

Slika 1: Prihodnost pisarniških prostorov.

Vir: <https://www.delight-office.si/5-oblikovalcev-napoveduje-prihodnost-pisarniskih-prostorov/>, (26. 6. 2018).

V pisarniškem pohištvu je vedno več novosti, ki se prilagajajo sodobnemu načinu dela v pisarnah. Vedno manj je individualnih pisarn, te postajajo odprti prostori. To naj bi motiviralo zaposlene. Kljub odprtosti poskušajo oblikovalci teh pisarn poskrbeti za zasebnost. Zdaj ni več klasičnih računalnikov, imamo pametne telefone, prenosne računalnike, zato so tudi pisarne vedno bolj izčiščene oziroma minimalistične. Posameznik v pisarni zaradi pametne tehnologije ne potrebuje več toliko prostora za arhiv in računalniško opremo, temu se je prilagodilo tudi pohištvo (<https://siol.net/trendi/dom/delovna-mesta-prihodnosti-vse-manj-individualnih-pisarn-prihajajo-odprti-prostori-158881>, 20. 8. 2018).

4 RAZISKAVA O ZNANJIH IN KOMPETENCAH POSLOVNIH SEKRETARK ZA PISARNO PRIHODNOSTI

Vzpostavljen sistem kakovosti Višje strokovne šole Slovenj Gradec zahteva nenehne izboljšave metod izvajanja izobraževalnega procesa. Da bi lahko prilagodili vsebine pri predmetih v programu poslovni sekretar potrebam, ki se kažejo na trgu dela, smo se v študijskem letu 2017/2018 odločili organizirati strokovni posvet z naslovom Znanja in kompetence poslovnih sekretark in sekretarjev za pisarno prihodnosti. Izvedli smo tudi raziskavo z anketo med diplomanti, ki opravljajo dela in naloge v pisarniškem poslovanju. Anketne vprašalnike je vrnilo 51 anketirancev.

4.1 CILJI RAZISKAVE

Cilji raziskave so:

- ugotoviti, ali so zaposleni v pisarnah zadovoljni z znanjem, ki so ga pridobili skozi formalno izobrazbo
- ugotoviti, katera znanja in kompetence pri svojem delu v pisarni najbolj potrebujejo
- ugotoviti, katera znanja in kompetence bodo najbolj potrebovali za pisarno prihodnosti

4.2 METODA, VZOREC IN POTEK RAZISKAVE

Za namen raziskave je v soboto, 2. junija 2018, v Slovenj Gradcu potekal strokovni posvet z naslovom Znanja in kompetence poslovnih sekretark in sekretarjev za pisarno prihodnosti. Organizator posveta je bil Šolski center Slovenj Gradec, Višja strokovna šola Slovenj Gradec v sodelovanju z Zvezo Klubov tajnic Slovenije.

Mladim študentkam so svoje bogate delovne izkušnje, svoje karijerne poti ter pogled na delo in kompetence poslovne sekretarke predajale tajnice leta in tako je bil omogočen odličen prenos znanja in povezava med generacijami.

Zavedamo se, da je povezava med tistimi, ki dela in naloge v določenem poklicu opravljajo, in med tistimi, ki se šele pripravljajo na to, izredno pomembna. Pomemben je prenos znanja, izkušenj in informacij o specifikah istovrstnih delovnih mest pri različnih delodajalcih. Izredno koristno je, da so posamezniki, zaposleni na takšnih delovnih mestih, pripravljene predati to naprej mlajši generaciji.

Poslovne sekretarke in sekretarji morajo biti pripravljene na nove izzive in pri tem slediti novostim ter se nenehno izobraževati. Poiskati morajo možnosti za nadgradnjo svojega znanja, tudi na področju ravnanja z ljudmi, komuniciranja s strankami in tujih jezikov. Kljub tehnološkemu napredku pa ostaja dodana vrednost dela poslovnih sekretark v ustvarjanju pristnih in toplih medčloveških odnosov.

Računalniška pismenost je danes zaradi vedno hitrejšega razvoja tehnologije velikega pomena za poslovne sekretarke in sekretarje, saj se na področjih uporabe sodobne informacijske tehnologije srečujejo z vedno več delovnimi nalogami. Ena izmed takšnih zadolžitev je tudi urejanje in oblikovanje spletnih strani, dokumentov, publikacij, promocijskega gradiva in podobno. Pri vsakdanjem delu se srečujejo tudi z različnimi področji e-poslovanja, zato bi bilo potrebno premisliti o novem višješolskem programu E-asistent poslovanja, ki bi lahko bil tudi specializacija oz. nadgradnja višješolskega programa.

Študenti že v času študija načrtujejo karijerne poti, zato je pomembno, da spoznajo praktične primere in izkušnje najboljših poslovnih sekretark v Sloveniji. Mladi spoznajo pomembnost dela, odličnost, raznolikost in vse to je dobra popotnica na njihovi karierni poti. Na ta način dobijo nove priložnosti, krepijo samozavest in spoznajo, da je za graditev kariere potrebno vseživljenjsko učenje (<https://www.mojaobcina.si/slovenj-gradec/novice/solstvo/strokovni-posvet-znanja-in-kompetence-poslovnih-sekretark-za-pisarno-prihodnosti.html>, 05.07.2018).

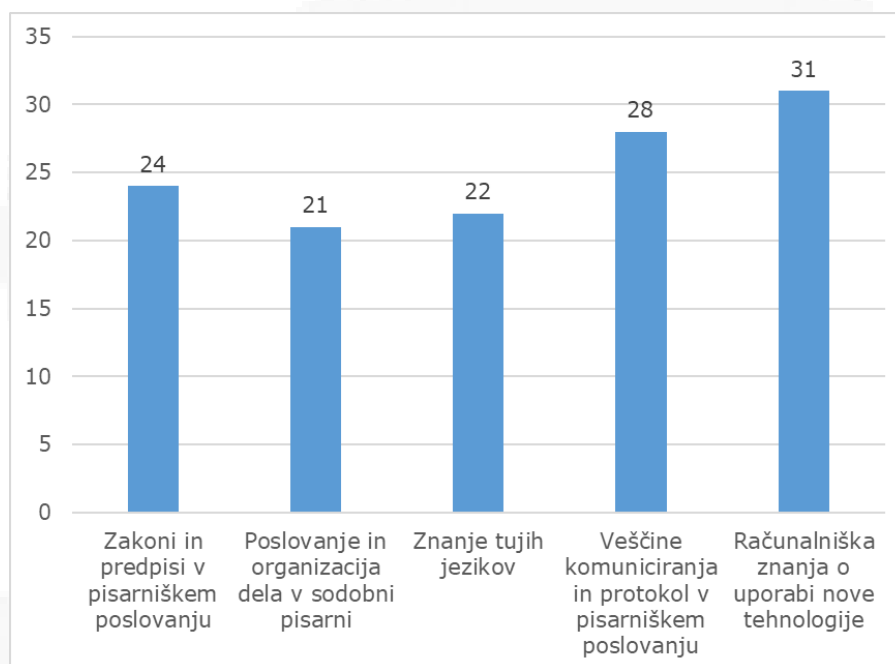
Da bi izvedeli, kakšna znanja bodo v prihodnosti potrebovali zaposleni v pisarniškem poslovanju, smo izvedli anonimno spletno anketo, v kateri so sodelovali člani Kluba diplomantov višje strokovne šole. Anketa je bila poslana na 180 elektronskih naslovov, od katerih je bilo vrnjenih 51 anketnih vprašalnikov.

Anketa je vsebovala devet vprašanj (8 zaprtega in 1 odprtega tipa), s katerimi se je preverjalo, katera znanja in kompetence pri svojem delu v pisarni prihodnosti zaposleni najbolj potrebujejo in katera se jim zdijo najbolj pomembna. Analiza ankete je bila izvedena s programom Microsoft Excel.

4.3 UGOTOVITVE RAZISKAVE

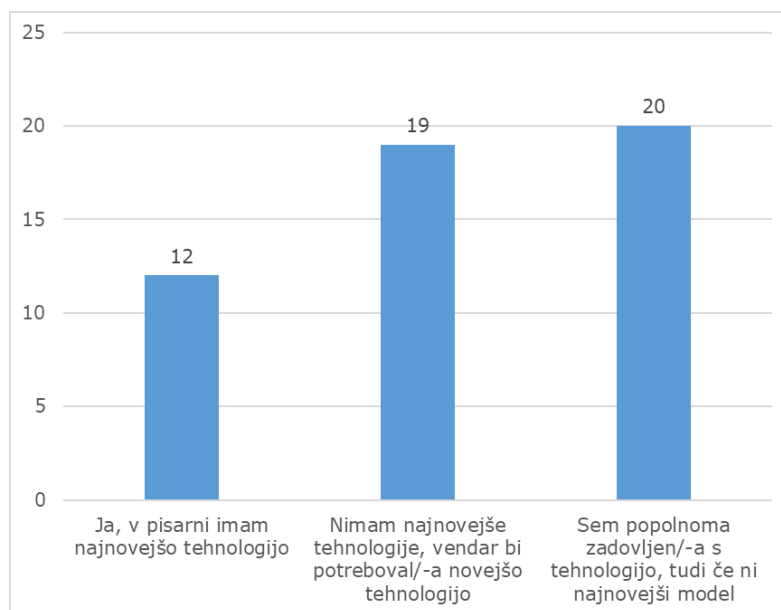
Ko se je ugotavljalo, ali so si anketiranci s pridobitvijo formalne šolske izobrazbe pridobili dovolj znanj, ki jih potrebujejo v pisarniškem poslovanju, je kar 36 (70,59 %) anketirancev odgovorilo, da so si sicer pridobili dovolj znanja, vendar morajo le-tega nenehno nadgrajevati z dodatnim usposabljanjem. Ugotovitve se ujemajo z ugotovitvijo udeleženk strokovnega posveta z naslovom Znanja in kompetence poslovnih sekretark in sekretarjev za pisarno prihodnosti, da se morajo poslovne sekretarke in sekretarji nenehno izobraževati.

Na vprašanje, katera dodatna znanja bi poslovne sekretarka in sekretarji pri svojem delu najbolj potrebovali, je največ anketirancev (31) menilo, da so to računalniška znanja o uporabi nove tehnologije, sledijo (28) veščine komuniciranja in protokol v pisarniškem poslovanju (slika 2). Tudi pri tem vprašanju se ugotovitve anketirancev skladajo z ugotovitvijo udeleženk posveta, da je računalniška pismenost danes zaradi vedno hitrejšega razvoja tehnologije velikega pomena za poslovne sekretarke in sekretarje.

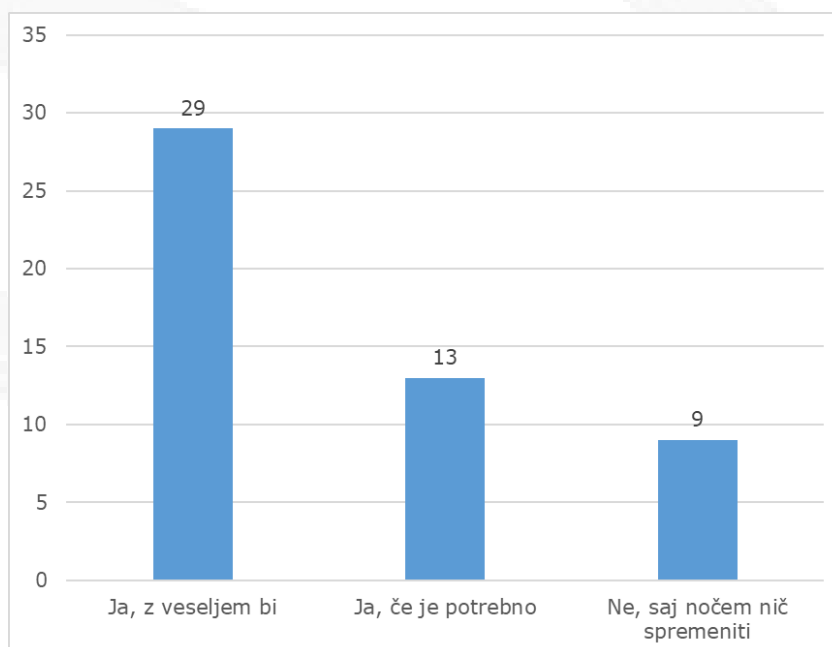
Slika 2: Katera dodatna znanja bi pri svojem delu najbolj potrebovali?
Vir: Lasten.

Člane Kluba diplomantov smo vprašali, ali imajo v pisarni najnovejšo tehnologijo, ki jim pomaga hitreje opravljati delo. Odgovori so pokazali (slika 3), da 32 (62,75 %) anketirancev ugotavlja, da ima v pisarni novejšo tehnologijo ali pa so popolnoma zadovoljni s tehnologijo, tudi, če ni najnovejši model. Analiza ankete je pokazala, da 19 (37,25 %) anketirancev nima najnovejše tehnologije, vendar pa bi jo pri svojem delu potrebovali.

Slika 3: Ali imate v pisarni novejšo tehnologijo, ki vam pomaga hitreje opravljati delo?
Vir: Lasten.

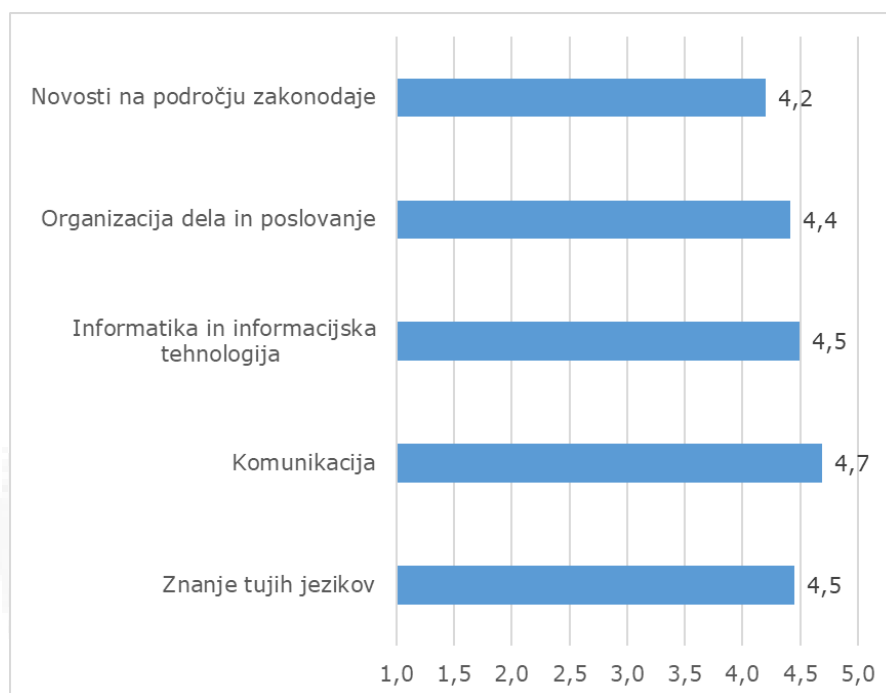
V nadaljevanju smo ugotavljali mnenja anketirancev, če bi bili pripravljeni delati doma, saj pisarna prihodnosti kot eno izmed glavnih lastnosti vpeljuje delo doma. Kar 42 (82,35 %) anketirancev je odgovorilo, da bi sprejeli to možnost, če bi jim bila ponujena (slika 4).

Slika 4: Če bi imeli možnost delati od doma, bi to sprejeli?
Vir: Lasten.

Da bi lahko primerjali, katera znanja in kompetence potrebujejo anketiranci pri delu v pisarnah danes in katera bodo potrebovali v pisarni prihodnosti, so anketiranci v zadnjem vprašanju ocenjevali pomembnost posameznih znanj in kompetenc za pisarno prihodnosti. Najvišjo oceno 4,7 so podelili komunikaciji, sledita pa z oceno 4,5 informatika in informacijska tehnologija ter znanje tujih jezikov z oceno 4,5 (slika 5).

Slika 5: Pomembnost znanj za pisarno prihodnosti.

Vir: Lasten.

5 ZAKLJUČEK

Na podlagi ugotovitev raziskave z anketo in posveta bi bilo nujno premisliti o novem višješolskem programu E-asistent poslovanja, ki bi lahko bil tudi specializacija oz. nadgradnja višješolskega programa. Do razvoja oziroma uvedbe novega poklicnega standarda in novega višješolskega programa oziroma specializacije je potrebno prilagoditi izobraževalne vsebine pri predmetih višješolskega programa poslovni sekretar v smeri teh ugotovitev. Tako bomo lahko sledili zahtevam vzpostavljenega sistema kakovosti Višje strokovne šole Slovenj Gradec po nenehnih izboljšavah metod in vsebin izvajanja izobraževalnega procesa.

V okviru Izobraževalnega centra Višje strokovne šole bomo pripravili ponudbe za podjetja in zaposlenim v pisarniškem poslovanju ponudili pridobivanje dodatnih znanj s tečaji in seminarji. Na ta način se bomo še bolje sodelovali s podjetji in teorijo povezali s prakso. Podjetja in ustanove bomo vključili v razvijanje novih višješolskih programov. Na ta način bodo poslovne sekretarke in sekretarji pridobili potrebna dodatna znanja za delo v pisarni prihodnosti.

6 VIRI in LITERATURA

Bivam.si. *Pisarna* (online). 2013. (citirano 3. 8. 2018). Dostopno na naslovu: <http://www.bivam.si/delo-in-pisarna-prihodnosti/>.

Bukovnik, L. *Sodobno vodenje pisarne*. Ljubljana: Zavod IRC, 2011.

Delight Office. *5 oblikovalcev napoveduje prihodnost pisarniških prostorov*. (online). 2018. (citirano 26. 6. 2018). Dostopno na naslovu: <https://www.delight-office.si/5-oblikovalcev-napoveduje-prihodnost-pisarniskih-prostorov/>.

Moja občina. *Strokovni posvet znanja in kompetence poslovnih sekretark za pisarno prihodnosti* (online). 2018. (citirano 22. 8. 2018). Dostopno na naslovu: <https://www.mojaobcina.si/slovenj-gradec/novice/solstvo/strokovni-posvet-znanja-in-kompetence-poslovnih-sekretark-za-pisarno-prihodnosti.html>.

Pečovnik, M. *Navidezna pisarna, pisarna prihodnosti* [online]. 2010. (citirano 20. 8. 2018). Dostopno na naslovu: ftp://www.ediplome.fm-kp.si/pecovnik_martina_20101119.pdf.

Stojilkovič, G. (2015). *Delovna mesta prihodnosti* [online]. 2015. (citirano: 20. 8. 2018'). Dostopno na naslovu: <https://siol.net/trendi/dom/delovna-mesta-prihodnosti-vse-manj-individualnih-pisarn-prihajajo-odprti-prostori-158881>.

Višješolski študijski program Poslovni sekretar. Ljubljana: Zavod IRC, 2007.